

אתגרים

טונים ותוכן של הורים אוהבים

בחקותי תטפ"ד

מצוקה לגילון כספר 540

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מעל
15,000 קוראים

367korona@gmail.com

רק אם נוסעים המסך עובד

רק בישראל
חג אחד שותלים
עצים וחצי שנה
אח"כ שורפים אותם

אחת העבודות במשרד נוהגת להירדם מדי פעם באמצע יום עבודה. היום הבוס נכנס לחדר שלה, היא התעוררה ומיד התחילה ללחוץ על העכבר ועל המקלדת כדי להדליק את המסך. הבוס: זה לא יעזור, אנחנו כבר 40 דקות בהפסקת חשמל

ראשוני: כוחות צה"ל רבים
נמצאים בשכונת קני בושם
בבית שמש לאחר שנמצאה שם
מנהרה עד לקבר רשב"י
במירון.

מכירים את זה שרק בבוקר
אתם מוצאים את התנוחה
המושלמת לישון??

באמצע טיסה
הודיעה הדיילת
ברמקול
"נוסעים יקרים,
מצטערים אבל
נשרפו לנו
הכנפיים" כולם
נלחצו והדיילת
המשיכה:
"נשאר רק
שניצלים"

מי שרוצה השנה
שיתפללו עליו
במירון שיחג
100 יש להם שם
הרבה שליחים

תחיו כל יום כאילו
זה היום האחרון
של הבוס שלכם

2,500 שוטרים במירון
ששומרים על 500
עיתונאים שמדווחים על
100 נגנים שמנגנים בשביל
2 רבנים.

לכבוד התפארת האלוהית...

הגיע הזמן שמישהו יגיד את זה:
אבקת סודה לשתיה
אפשר לעשות איתה הכל
חוץ מסודה לשתיה

אני הגבר בבית צעתי לה!!
אמרה לי אתה צודק!!
מההתרגשות נפל לי הסל כביסה מהיד
והכל התלכלך והייתי צריך לכבס
ולתלות שוב

דבר העורך

סיפור ירוש איש אחד הלך על חוף הים. בעוד הוא הולך, הוא רואה נער צעיר מרים כוכבי ים שנתקעו על החוף וזורק אותם חזרה למים... הוא ניגש אליו ושאל: "מה אתה עושה?" הנער ענה: "אתה לא רואה? אני מרים כוכבי ים שנתקעו על החוף וזורק אותם חזרה לים." האיש גיחך ואמר: "ילד חמוד, אתה לא יכול להציל את העולם... אתה ילד קטן ואתה יכול ללכת רק ק"מ וחצי בכל יום, והחופים בעולם גדולים... אתה לא תציל את אוכלוסיית כוכבי הים ולא תשפיע עליהם!" הנער הרים כוכבי-ים וזורק אותם בכל כוחו 10 מטר לתוך הים, ואמר: "על החיים של כוכב הים הזה, השפעתו!" אלו הם החיים האמיתיים, אם נחשוב איך אני אצליח? מי אני? אין בכוחי, מיד נתייאש, לכן נאמר "נר לרגלי דברך ואור לנתיבותי" (תהלים קיט) האור שהוא הרחוק, זה לאן אנו רוצים ושואפים להגיע, זו המטרה שלנו הסופית אבל איך נגיע? נגיע עם הנר אשר מאיר לנו את הדרך בצעדים קטנים. פשוט תתחילו לעשות צעדים קטנים בלי לשכוח מה המטרה הסופית.

בידידות ובחיבה
ניר זאנבל

הרגע הזה שהראש
ישיבה תופס אותך
מתפלל ב2 בצהריים
בחדר ואתה מסביר
לו שהתחלת ללכת
כל היום עם תפילין.

בוס, אני לא מגיע היום
לעבודה.
מה קרה?
ל"ג בעומר.
אבל מותר לעבוד.
בוס, אני מחמיר.

רגע, מה זאת אומרת
שאין חול המועד ל"ג בעומר

מלשה שהיה

אהבת ישראל

רבי אליעזר, אביו של הבעל שם טוב הקדוש, היה גר בכפר אחד, והיה מכניס אורחים גדול עד כי הושיב שומרים בקצה הכפר וצווה להם שמיד כשבא איזה אורח, יאמרו לו שילך מיד לביתו של רבי אליעזר ושם יהיה לו מכל טוב הארץ, כדי שהאורחים הבאים לא יצטערו ויצטרכו לחפש היכן להתאכסן במקום שאינם מכירים. וכאשר היה בא אליו אורח, היה מקבלו בשמחה ובחיבה והיה מאכילו ומשקהו ומציע לו את המיטה - ועוד קודם שאכל היה מעניק לו נדבה משובת, כדי שיאכל בלב טוב ושמח, שהרי העני, עיקר מגמתו להשיג ולקבל פרוטות כדי להביא טרף לביתו, וטרם ישיג את נדבותיו, עדיין ליבו דואג. ורצה רבי אליעזר שיאכלו בלב רגוע ושמח. פעם, שיבחו מאוד בשמים את הכנסת האורחים שלו ואת מידותיו הטובות, והסכימו בפמליא של מעלה להעמידו בנסיון באיזה דבר, כדי לראות אם ינהג במידותיו גם בעת נסיון. אמר הס"מ: אני אלך ואנסהו. אמר אליהו הנביא, לא כי, לא טוב שתלך אתה, אלא אני אלך. והלך אליו אליהו הנביא זכור לטוב, ובא לביתו בשבת אחר הצהרים בדמות עני, במקלו ותרמילו, ונכנס לביתו ואמר "שבת שלום", כנהוג. ומן הראוי היה, שיגרשו רבי אליעזר לחוץ, כמחלל שבת! אבל רבי אליעזר היה סבלן ולא רצה לביישו, ונתן לו מיד לאכול סעודה שלישית ובלילה נתן לו שוב לאכול סעודת מלוה מלכה, ונתן לו נדבה, כדרכו, וכן ביום ראשון בבוקר הגיש לו ארוחת בוקר, ולא הזכיר במאומה את ענין חילול שבת, כדי שלא לביישו. וכאשר ראה אליהו הנביא את הנהגתו, התגלה אליו ואמר לו: דע שאני אליהו הנביא, ובאתי לנסות אותך, ובשכר זה שעמדת בנסיון גדול שכזה לפי קדושתך ויראת השמים שלך, ואהבת ישראל נטועה בלבך עד אין חקר, בזכות זה ובזכות הכנסת אורחים שלך תזכה לבן יחיד שיאיר את עיני כל עם ישראל. וזכה לבנו הקדוש, אור שבעת הימים רבינו הבעל שם טוב זיע"א.

דברים שצריך לשמוע בסוד

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו... ונתתי גשמים בעתם... ונתתי שלום בארץ..." (ויקרא כ"ג-ג')

פרשת השבוע

אם 20 א יהושע

בחקתי

בלמודיו בשיבה. אם היה יודע שיש לו חדר ספרים - היה עוזב הכל ועובר לשוטט בספרים של חדושי תורה קדמונים, ומה עם הש"ס?... הרי צריך קדם כל ללמוד ש"ס... חשוב ללמוד ספרים מעניינים ונדירים, אבל זאת צריך להשאיר לנפש, לבין הזמנים! סכם ר' ליב. סבא האזין בפליאה. "בעצם אתם אומרים, נסה להבין, שיש תענוגות גדולים בתורה, שחביבים לשמרם לבין הזמנים, שלא יפריעו את הזמן עצמו... מדהים שיש אנשים שזה מה שמפריעם מהלמוד. ואני - אני מבין לפי זה רעיון גבוה יותר..." "וכמובן, מפרשת שבוע!" קפץ ר' ליב לדבריו של סבא. וסבא המשיך: "פרשתנו מספרת על שוכר המצוות, והראשונים מתקשים: למה ה' הבטיח בתורה רק שוכר בעולם הזה, ולא הזכיר בתורה שוכר העולם הבא? ראיתי משהו מעניין מאד במלאכת מחשבת. הוא אומר שאם התורה היתה מגלה על השוכר העצום של העולם הבא, אנשים היו מתקשים להמתין עד לתם חייהם פאן בעולם... למי יש סבלנות לחכות כשטוב מפלא כזה צפון לו? הוא אפילו מספר על פילוסוף, שהסביר טוב כל כך לתלמידיו על שוכר העולם הבא, עד שקמו בחפזה כלם ונחרו מות מחיים והמיתו עצמם כאחד..." אתה מבין? יש שוכר עצום שמחכה לנו, אך התורה רוצה שנעשה קדם משהו בעולם הזה. לכן היא פשוט מסתירה, ומדגישה לעינינו את שוכר העולם הזה, כדי שנצליח לחכות בסבלנות..." ר' יהושע, כדי לשמוע זאת היה שוה להגיע לפה!" קרא ר' ליב בהתרגשות.

המשתמע, הסכום שנתנו יש בו די והותר לשניהם... זאבי התחתו. חדש חלף וחדשים, ויום אחד באמצע אב מגיע זאבי לבית הכנסת ומראהו מאשר מאד. "מה שלומכם?" התעניין סבא אצל החתן. וזאבי הזרח ענה: "סבי קרא לי ביום הראשון של לבין הזמנים, וספר לי ושראל אחיו מאמריקה, השאיר בידתו שבעיר העתיקה חדר מלא ספרים. הוא אמר לסבי: כיון שלצערי איני מתכוון בעתיד הקרוב לעלות לארץ, והספרים עומדים חסרי שמוש, אני מבקש - תן אותם לאחד מנכדי, אחד שאוהב תורה ביותר, ויש הכי הרבה סכוי שלימד בהם..." "ובכן, אתה נבחרת! הודיע סבי. יש שם הרבה מאד ספרים, כדאי שתזמין סבל". "מתי קרה הספור הזה?" התפלא סבא יהושע. "בדיוק עכשיו התקשר ישראל מאמריקה?" "הבנתי שהוא התקשר לסבי כבר בסוף ניסן", ספר זאבי. "ולמה סבא לא ספר לך זאת עד עכשיו?" התפלא סבא. הוא הבין עתה מדוע בקש ר' ליב מנכדו לקנות בכסף רק רהיטים. אבל מדוע לא ספר על הספרים שהוא מתעתד להעביר אליו? וזאבי הגה כה עצוב... אבל גם זאבי לא הבין את פגנת סבו, וכך נותרו הדברים עלומים. עד השבוע. השבוע הגיע ר' ליב לבקר בשכונה. "אתה מכיר את הנכד שלי?" שאל את סבא יהושע. "הנכד הלמדן, שזכה באוצר הספרים..." "אחה, שמעיתם על הספור? נהנה ר' ליב. "אולי התפלא אתם עלי, למה לא נתתי לו את הספרים מקדם יותר..." הוא נחש. "אבל תבין אותי. לא יכלתי לתת לנכד שלי ספרים באמצע הזמן. הוא התמיד כל כך

חידת הספרים של זאבי, נותרה עלומה כמעט שנה שלמה. באיר בשנה שעברה, היה זאבי חתן ערב חתנתו. סבא שאל אותו אז: "מה מטריד אותך, זאבי?" "זאבי גמגם, וסבא חשש שהוא טרוד ממה שמטריד רבים בשלב זה: כסף. שאל ישירות: "אתם מסתירים כבר? איפה תגורו?" וזאבי ענה בפשטות: "האמת שחסר לי כסף". אך במהרה התברר, שהספור אינו כפי שהוא נשמע. זאבי הבחור המתמיד, זקוק לכסף למטרה אחת: לספרים. "ברוך ה', כל הדברים האחרים ישנם", הבטיח זאבי. "אבל ספרים חסרים..." והחל לפרט שמות ספרים שהוא זקוק להם. סבא הבין אותו. כשבחור אוהב תורה מקים בית, ספרים הם בהחלט בין הצרכים

חכה חכה, עוד לא הגיע הזמן לשמוע על האוצר אשר לך מזמן

הבסיסים. "לך מתאים לקנות ספרים עוד לפני שתקנה כסאות", סבא צחק. "בהחלט", אמר זאבי בשפל קול, ואז גלה את לבו. ר' ליב, סבו של זאבי, שהנה תלמיד חכם, הזמין את זאבי אליו, נתן לו סכום כסף אבל הזהירו: "הכסף הזה מיעד רק לרהיטים. אל תקנה בו ספרים!" "אתם מבינים?" אמר זאבי, "זהו סכום יפה ביותר, אך איני יכול לשנות מצוינו של סבי..." סבא חש עתה רגוע יותר. זאבי אמנם במצוקה, אך יש צרות גדולות יותר. אולם בלבדו, התפלא על ר' ליב. האם אינו מבין שהנכד צודק? עם כל הכבוד לרהיטים, יש צרו גם בספרי קדש בבית. ובמיוחד כשליפי

ואלה תולדות

הרב בצלאל שמחה מנחם
בן ציון רבינוביץ' זצ"ל

האדמו"ר מביאלא

שמש כ"ב ד' בלוגנו שבשניץ ואדמו"ר חסידות ביאלא,
ואמר שעורים בשייבה הגדולה
הוציא לאור למעלה ממאה ספרי 'מבשר טוב' בכל
מקצועות התורה
נולד ב-ח' באדר א' תרצ"ה, נפטר בערש"ק ב' אפר תשפ"ד

מעקבים לארץ? היממה

בדרפו חזרה לארץ, ישוב לידו במטוס יהודי מבגר. היהודי
התענינו בר' יענקל, והנה, גם הוא פקח עינים גדולות לשמע
הידיעה שר' יענקל הוא חסיד ביאלא. "אני אגיד לך מי זה
הרב'ה שלך!" הוא חוזר על מלים מכרות, ור' יענקל שוב
מאזין ברב קשב...

"אני הייתי חברותא של האדמו"ר שלכם בשיבת פוניבז",
ספר האישי מן המטוס. "אתה הרי יודע
כמה שהרמ"ם בשייבה העריכו אותו.
הראש ישיבה, הרב פהנמן, אמר לו: 'אתה
תהיה כמו ה'אבני נזר', הרב'ה מסוכצ'וב -
רבי שאומר שעורים'.
אבל אני אספר לך משהו אחר, לא על
הפטרונות שלו וגם לא על ההתמדה. אני
אספר לך כמה הוא אהב את התורה".

והיהודי ספר: "באחד הימים, בזמן שישבנו
ולמדנו, אני מסתכל על השעון והשעה
שאני רואה מזכירה לי משהו חשוב.
'תשמע', אני אומר לחברותא שלי - הוא
האדמו"ר לעתיד - 'מכרחים להפסיק עכשיו,
בעוד רבע שעה סוגרים את המכסה. אם
לא אלה עכשיו לקחת את החליפה שלי, לא

האדמו"ר מביאלא זצוק"ל
CC BY-SA 4.0 AroB2018

תהיה לי חליפה לשבת'.
'בשבילי להפסיק באמצע הלמוד זה ענין של פקוח נפש,
אבל אם בעיניך דחוף יותר לצאת, אתה יכול לקחת' - כך
אמר לי החברותא שלי, הבחור של אז שהיום הוא הרבי
שלכם".

"אתה השני במקמה האחרונה ששומע שאני חסיד ביאלא
ומספר לי ספור על הרב'ה", אמר ר' יענקל ליהודי המבגר.
"אני יכול לספר לך גם כן ספור משלי. בעיני ראייתי כמה
הרב'ה היה חלש בשנה אחת במוצאי יום הכפורים, ועם כל
זה ספר לי חברי שכאשר הגיע לביתו זמן מה אחרי צאת
הצום, כדי לשאל שאלה דחופה - הוא מצא את הרב'ה
כשהוא יושב ולומד, עדין לפני הבדלה..."

"בואו נעקוב אחריו", עיניו של יוסי נצצו ביצר הרפתקני.
"כן", התלהב רובי. "אבל אם נעקוב בלנו יחד, לא נוכל לעקוב
כל הזמן, בעצמנו נצטרך לקחת לישן ולאכל מדי פעם..."
"נחלק בינינו את היום", הציע שלוימי.
"נחלק את היממה!" הדגיש יוסי.
"מה, נעקוב אחריו גם באמצע הלילה?" תהה שלוימי.
"בטח", אמר רובי, "אם לא כך זה לא שווה".

ר' יענקל הגיע לחו"ל לצרף חשוב. הוא ישב
מול אחד מהיהודים המקומיים בביתו, והנה,
כאשר שמע היהודי שר' יענקל הוא חסיד
ביאלא - הוא פקח זוג עינים גדולות.
"חסיד של האדמו"ר מביאלא? אם כן, עליך
לדעת מיהו האדמו"ר שלך!" ומבלי להוסיף
דבר הוא יצא מהחדר וקרא ליוסי, בנו בן
השנים עשרה. "יוסי, היהודי הזה הוא חסיד
ביאלא. תספר לו מה היה בשנה שעברה
במלון!"

יוסי ספר: "בשנה שעברה נסענו למלון
באיטליה הסמוכה. הגענו למלון בכשרות
מהדרת, והנה אנחנו רואים את הרב'ה
מביאלא שהגיע גם הוא למקום, יושב ולומד. התמקמנו
בחדרים, וכשיצאנו ראינו אותו עדין יושב ולומד. יצאנו
לטיול והוא יושב ולמד, וכששבנו מהטיול הרב'ה עדין לומד.
הלכנו לאכל והרב'ה למד, סימנו והרב'ה עדין לומד. הלכנו
לישן והרב'ה עודנו באותה התנוחה, וכשאנחנו קמים הוא
יושב באותו מקום והספר לפניו..."

החלטנו לערוך מעקבים, יוסי מתבייש מעט לספר על
מעשיו. "חלקנו בינינו את היממה, והחלטנו לרשם מתי
הרב'ה לא לומד. גלינו שמלבד מספר שעות בודדות שבהן
הרב'ה עלה על יצועו, בכל שאר הזמן הרב'ה יושב ולמד
ולמד ולמד..."
ר' יענקל התרגש ונצר את הספור בלבו.

סיפורים נפלאים לילדים

פְּרֵשֶׁת בַּחֲקוֹתַי

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

הָדָא הוּא דְכְתִיב (תְּהִלִּים קיט, נט): 'חֲשַׁבְתִּי דְרָכַי וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עַדְתִּיךָ'.

אָמַר דָּוִד: רַב־ש"ע, בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם הָיִיתִי מְחַשֵּׁב וְאוֹמֵר לְמָקוֹם פְּלוֹנִי וּלְבַיִת דִּירָה פְּלוֹנִית אֲנִי הוֹלֵךְ, וְהָיוּ רַגְלֵי מְבִיאוֹת אוֹתִי לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת, הָדָא הִיא דְכְתִיב וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עַדְתִּיךָ" (וַיִּקְרָא רַבָּה לֵה, א)

הַמְּגִיד מְדוּבְנָא הָיָה מְפָרֵשׁ אֶת דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ בְּדֶרֶךְ מְשָׁל: סוֹחֵר אֶחָד הָיָה רַגִּיל מִיָּמִים יְמִימָה לְקַנּוֹת סְחוּרָה אֲצֵל חֲנֻנִי אֶחָד.

פַּעַם רָאָהוּ הַחֲנֻנִי יוֹצֵא עִם סְחוּרָה מִחֲנוּת אַחֲרָת, וְהָיָה הַדְּבָר רַע בְּעֵינָיו.

אֲמַנָּם יָכוֹל הָיָה הַסּוֹחֵר לְהִתְנַצֵּל בְּפָנֵי הַחֲנֻנִי וּלְהַסְבִּיר לוֹ שֶׁהוּא הֵלֵךְ לְאוֹתָהּ חֲנוּת פִּינּוֹן שֶׁרָצָה לְהַשִּׁיג סְחוּרָה שְׁאִינָה מְצוּיָה בְּחֲנוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֲנֻנִי.

אֲמַנָּם אִם לְחֲנֻנִי יֵשׁ אֶת כָּל הַסְּחוּרָה

שֶׁבְּעוֹלָם, שׁוֹב אֵין לוֹ שׁוֹם פְּתַחוֹן פָּה לְתַרְץ וְלְהַצְדִּיק עֲצָמוֹ מִדּוּעַ זָנַח הַסּוֹחֵר אֶת חֲנוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֲנֻנִי וְהֵלֵךְ לְקַנּוֹת בְּחֲנוּת אַחֲרָת.

אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה: 'בְּכֹל יוֹם הָיִיתִי מְחַשֵּׁב וְאוֹמֵר לְמָקוֹם פְּלוֹנִי וּלְבַיִת דִּירָה פְּלוֹנִית אֲנִי הוֹלֵךְ, וְהָיוּ רַגְלֵי מְבִיאוֹת אוֹתִי לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת',

כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כּוֹלֵלֶת אֶת כָּל הַחֲכָמוֹת וְכָל הַמְּדַעִים וְהִיא הַמְּקוֹר וְהַשֶּׁרֶשׁ לְכָל הַחֲכָמוֹת הַקְּנִימוֹת בְּבְרִיאָהּ, לְכֵן אֵין כָּל צְדוּק לַעֲסֵק בְּדְבָרִים אַחֲרִים.

(הַמְּגִיד מְדוּבְנָא)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

וּבְרַש"י שֶׁתְּהִיו עֲמֵלִים בְּתוֹרָה.

פַּעַם הִגִּיעַ חֲסִיד אֶחָד אֶל הַרְה"ק רַבִּי צְבִי זִיע"א בְּנוֹ שֶׁל הַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוֹשׁ זִיע"א וּבִקֵּשׁ שֶׁיִּלְמַד אוֹתוֹ כִּיִּצַד לְהִיּוֹת צְדִיק.

עָנָה לוֹ רַבִּי צְבִי: בְּעִירְנוּ פִּינֶסֶק יִשְׁנָם שְׁנֵי עֲשִׂירִים מְפֻלְגִים, הָאֶחָד זָכָה לְכָךְ לֵלֵא כָּל מֵאֲמָץ, שְׁכֵן עֲשָׂרוֹ הַמְּפֻלָּג בָּא לוֹ בִּירְשָׁה מֵאֵת אָבִיו, וְאֵלוֹ הַשְּׁנֵי עֲמֵל עַל עֲשָׂרוֹ עָמַל רַב, עַל כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה יִגַע וְהִתְאַמָּץ עַד שֶׁהִגִּיעַ וְהָיָה לְאֶחָד מֵעֲשִׂירֵי הָעִיר.

לְעִי"נ הַרְה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

הניח ראש הישיבה את הקמח היקר בעלית הגג, למשמרת, ובלילה סערו רוחות חזקות וגשמי זעף נתכו, מלויים באבני ברד ששברו את הרעפים מעלית הגג, והגשם חדר פנימה.

הקמח בא במגע עם המים והחמיץ.

נקל לתאר את אכזבתם של בני הישיבה. כל כך השתדלו, קוו ושמחו. מה יעשו? מה יאכלו?

אסף אותם ראש הישיבה ואמר להם: רבותי, רוצה אני לשאל אתכם ארבע שאלות:

א. מי צוה לאכול מצות בפסח? נענו כלם: הקב"ה!

ב. מי עזר לי להכין הקמח עבור המצות? נענו: בודאי הקב"ה!

ג. מי הביא עלינו את הברד ששבר את הרעפים? כמוכן הקב"ה – ענו מיד.

ד. ומי החדיר את המים והחמיץ את הקמח? הקב"ה!

סכם ראש הישיבה: הרי שהכל ממנו, והוא יודע שאנו זקוקים לקמח, וברצונו יביא לנו קמח אחר!

שלוה ורגע אפפו עתה את כל בני הישיבה. והנה בערב בדיקת חמץ הגיע דור ומסר לראש הישיבה סכום כסף גדול עבור קניית קמח מהדר לאפית מצות עבור כל בני הישיבה.... ללמדך כוחו של בטחון בה!

(רבי יעקב אומר)

והנה - המשיך ואמר רבי צבי - אם יבוא מאן דהוא אל העשיר הראשון ויבקש ממנו: למדני נא איך להתעשר, ודאי ישיב לו, אין לי משג, שהרי לא פעל מאומה להשגת עשרו, דבר זה יש לשאל את העשיר השני אשר יגע ועמל על זה, וממנו יש ללמד את הדרך לצבר עשר כזה.

כן אני, השיב רבי צבי ברב ענותנותו, אבי הבעש"ט, המשיך לי נשמה גבוהה והוריש לי מסגלותיו הרוחניות, על כן אין לי משג איך הופכים לצדיק, שאל נא את מי שעמל על כך והגיע לכך בכוח עמל ויגיעה.

"ואכלתם לחמכם לשבע" (כו, ה)

במהלך שנות המלחמה, סבלה ישיבת נוֹבֶה־רְדוֹק במעזריטש חרפת רעב.

ראש הישיבה, רבי דוד בליבר זצ"ל כתת רגליו בין הכפרים והעירות, מנסה להשיג מעט מזון. בקשי רב ובמאמצים עצומים הצליח לכלכל את מאתים תלמידי ישיבתו ועוד תלמידי ישיבות סמוכות.

והנה קרב ובא חג הפסח ונוספה דאגה לדאגתו: מאין ישיג קמח למצות שמורות עבור כל הישיבה?

אחר מאמצים רבים הצליח להשיג קמח בכמות נכבדה שייספיק לכל הפסח עבור בני הישיבה.

נקל לתאר את שמחת כלם, לחם נתן להשיג אך בקשי, אבל מצות מהדרות תהינה!

בעקבות

רבינו סעדיה גאון ז"ע

יומא דהלולא-כ"ו אייר

תשובת רבינו סעדיה גאון

שלא כיבדני כפי הערך הראוי, מעתה ועד כמה אנו צריכים להתחנן לפני הקב"ה, שימחל לנו על שלא עשינו מצוותיו בדחילו ורחימו כפי הראוי, כרום ערכו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ואף אם עשינו מצוות ומעשים טובים, אבל לא עשינו אותם כפי הערך הראוי, ועל זאת אנו חייבים לעשות תשובה יותר ויותר."

על כן קיבל עליו רבי סעדיה לערוך תשובה, כפרה וסגופים כדי לכפר על המצוות שלא עשה בכל כוחו, כפי מה שהיה ראוי. ובספרים נקראת תשובה זו 'תשובת רבינו סעדיה גאון', שכוונתה היא שמלבד החובה לשוב בתשובה על העבירות והחטאים שבידינו, יש לשוב בתשובה גם על המצוות שעשאו שלא כהוגן בשלימות.

רבי סעדיה גאון זכה לכתוב ספרים רבים בכל מקצועות התורה, פירושים, תשובות הלכתיות, דרשות ודברי מוסר. ספריו נפוצו בכל רחבי תבל, והאירו את העולם בתורה ובריאת שמיים. וכתב על כך רבינו בחיי בסוף הקדמתו לספר 'חובות הלבבות': 'ספרי הגאון רבינו סעדיה ז"ל המה מאירים השכל, ומחדדים הבינה, ומורים הפת, ומזרזים העצל'."

(התכנים מלוקטים ומעובדים מתוך הספר 'זכרונם לברכה' של הרב אהרן פרלוב שליט"א)

רבינו סעדיה גאון יצא לא פעם למסעות ארוכים ברחבי העולם, בדרכו להפיץ תורה, לדון עם גדולי התקופה בענייני הלכה ומוסר, וללחום את מלחמת ה'נגד הקראים, הכופרים בתורה שבעל פה ומתנגחים ביסודות היהדות. פעם אחת, שב רבינו סעדיה גאון ממדינה רחוקה אליה יצא למסע, והתחיל לסגף את נפשו בעינויים גדולים. תמהו תלמידיו ובני ביתו, מהו העניין בסיגוף זה?

אז סיפר להם רבינו סעדיה, כי בהיותו במדינה רחוקה התארח אצל יהודי מכנים אורחים גדול. אותו בעל הבית לא ידע מיהו אורחו, ובכל זאת כיבדו בכבוד רב, וסיפק לו כל צרכיו בהרחבה ובשמחה. לאחר ששהה שם כמה ימים, הגיע לביתו אורח מרחוק, שהכיר את רבינו סעדיה. האורח פנה אל בעל הבית, ושאלו בהשתוממות: "היודע אתה את מי זכית לארח אצלך?! הלא האורח הזה הוא האיש רבינו סעדיה גאון, אשר שמו הגדול הולך מסוף העולם ועד סופו, ברוב גדלו בתורה ובצדקות!"

ויהי כאשר בעל הבית שמע זאת, נכנס אל חדרו של האורח רבינו סעדיה, ונפל לפני רגליו בבכיות, על אשר לא ידע מיהו אורחו הגדול, ולא כיבדו כראוי וכיאות. והנה, רבינו סעדיה ענה לו בפליאה: "למה לך להתנצל, הלא כיבדתני בכל כוחך, וסיפקת לי את כל צרכי...!" אולם בעל הבית לא התרצה בכך. הוא הוסיף להתייפח, ואמר: "אמת ונכון שכיבדתני את אורחי כראוי וכיאות, ברם אילו היה יודע רוב גודלך וחשיבותך, ושאתה הוא לא אחר מרבינו סעדיה, כי אז הייתי מכבדך יותר ויותר בלי גבול! על כן אני מתחנן לפניך שתמחל לי, על מה שלא כיבדתך כפי שראוי לכבד אדם גדול בענקים כמוך."

ויהי כאשר רבינו סעדיה חזר לביתו, התבונן במה שקרהו, ואמר בנפשו: "מה אם אותו בעל הבית שכיבדני בכל צרכי, ומכל מקום, כיון שלא ידע רום ערכי, לכן בכה והתחנן לפני שאמחל לו על

מתולדותיו

רבינו סעדיה גאון נולד בשנת ד' אלפים תרנ"ב בעיר פיוס (פיתום) שבמצרים, לאביו רבי יוסף, שהיה מזרע רבי חנינא בן דוסא, מבני שלה בן יהודה.

היה משרי התורה בדורו, לחם מלחמת ה'נגד כת הקראים הכופרים בתורה ומסורת ישראל. כבן כ"ג שנה היה כשכתב את ספרו 'כתאב אלרד עלי ענן' - תשובות נגד טענות הקראים. את כל חוכמתו ועוזו בתורה, בדקדוק ובפילוסופיה, הקדיש למלחמה נגדם. מחמת הרדיפות שרדפוהו הקראים, נאלץ לעזוב את מצרים ועלה לארץ ישראל, אולם גם שם לא הרפה מלחמתו מהם.

בשנת ד"א תרפ"ז נתמנה כראש ישיבת סורא שבבבל, נתפרסם כרבן של ישראל, והעמיד תלמידים רבים. בכ"ו באייר ד"א תש"ב, השיב את נשמתו הגדולה ליוצרה, כשהוא משאיר אחריו ספרים רבים בתורת ה', בהלכה, בחכמה, בתרגומי התורה ובדקדוק לשון הקודש.

מוסר השכל

י"מה אם אלוהי ב"ה הבית
שכיבדני בכל צרכי ואמל לקום
לכיון שלא ידע רום ערכי אכן בכה
והתחנן לפני שאמחל לו על שלא
כיבדני כפי הערך הראוי. אשתיה
ושם ב"ה אלוהי צרכי אשתיה
לפני הקב"ה שאמחל לו על שלא
עשיתי מצוותי בצדקתי ורחמי כפי
הראוי."

עֲרָכִים לְשִׁלְחַן שֶׁבֶת

טְרִיבֵי

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרומיר ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריביה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

- א** ה' אומר שיפזר אותנו בעמים אם נסור מדרך הישר. באיזו מילה משתמש הפסוק במקום "אפזר"?
- ב** כיצד נקראת המלאכה של קטיפת הענבים מהעץ?
- ג** מה יבוא בזמן אם נשמור את חוקי ה'?
- ד** אם נתנהג כראוי, באיזו מלאכה נהיה עסוקים בזמן שנצטרך לבצור את הענבים?
- ה** כל הימים שתהיה הארץ שממה, כל ימי...
- ו** באיזה פסוק כתוב שהפירות יהיו משתבחים עם הזמן?
- ז** כיצד נקראת הפעולה של הטמנת זרעים באדמה על מנת שיגדלו צמחים, זוהי גם אחד מל"ט מלאכות:
- ח** מה אנו לא רוצים שיעבור אף פעם בארצנו?
- ט** השלם: יש איסור להמיר בהמה שהופרשה והוקדשה למזבח בבהמה אחרת, לא _____ ברעה ולא רעה בטובה.
- י** מה הארץ תתן אם נלך בחקות ה'?
- יא** אם לא נלך בדרכי ה', הוא יתם לריק:
- יב** אם נסור מהדרך, ה' _____ יתקלקל, והנשים שהכינו אותו יצטרכו לשקול את שבריו כדי לחלקם ביניהן.
- יג** ה' מבטיח לנו שהוא יבנה בתוכנו את בית המקדש. באיזו מילה מתאר הפסוק את המקדש?
- יד** מי שמתחייב לתת את ערך נפשו, מה הוא מוציא מפיו?
- טו** השלם: אלה המצוות שצוה השם את ישראל בהר _____
- טז** מי שמפחד מאוד, נבהל מקול...?
- יז** השלם: ועץ השדה יתן _____
- יח** שממה, בארמית:
- יט** מילה המתארת הליכה בקומה זקופה: (יש גם מושב כזה בדרום הארץ, לא רחוק מקריית גת - ותושביו מקפידים לשמור את שנת השמיטה כהלכתה)
- כ** אם מישהו בורח ממני, זה אומר שכנראה אני...?
- כא** את מה תשלים הארץ אם נצא לגלות?
- כב** מילה נרדפת ל'התחדשות' או 'תחייה' וגם ל'עמידה' (אותה לא תהיה לנו לפני איבינו, חלילה, אם לא נשמע בקול ה')

תשובות:

א: אפזר | ב: אפזר | ג: אפזר | ד: אפזר | ה: אפזר | ו: אפזר | ז: אפזר | ח: אפזר | ט: אפזר | י: אפזר | יא: אפזר | יב: אפזר | יג: אפזר | יד: אפזר | טו: אפזר | טז: אפזר | יז: אפזר | יח: אפזר | יט: אפזר | כ: אפזר | כא: אפזר | כב: אפזר

דִּיּוֹן מְסֻבֵּי לְשִׁלְחַן

צדקה מגויים

שְׁאֵלָה

במשרדיו של אחד מארגוני הצדקה הגדולים שבארץ הקודש, ישב המנכ"ל לפגישה עם קבלן ערבי. הנידון היה הרחבתם של משרדי הארגון, שהיו צרים מלהכיל את היקף הפעילות שהלך וגדל. לאחר שסיימו לדון בנושא פגישתם, התעניין הקבלן מהי מטרת הארגון.

המנכ"ל הסביר לו על מצוות הצדקה, ועל החובה שיש לכל אחד לתמוך במשפחות נזקקות, הרחיב על הסגולות שיש במצווה זו, ואף הראה לו תרשימים על היקף הפעילות של הארגון, כמה כסף נתרם, ומהו גובה התמיכה שחולקה למשפחות הנזקקות.

לבסוף, כשנפרדו השניים, הפתיע הקבלן את המנכ"ל, והודיע לו שגם הוא רוצה להרים את תרומתו לטובת הארגון. למנהל האירגון היה זכור ששמע פעם שיעור בנושא קבלת צדקה מגוי. האם יש בעיה כזו?

האם מותר לקבל צדקה מגויים?

תְּשׁוּבָה

בגמרא מבואר שגוי שרוצה לתת צדקה לעניים - אין מקבלים ממנו, וטעם הדבר הוא משום שנאמר (ישעיהו כז, יא) "ביבוש קצירה תשברנה", דהיינו, שהשבר יגיע לגויים, כאשר תכלה זכות הצדקה שהייתה להם (בבא בתרא י, ב).

במקרה שהתורם הוא שר חשוב ואי אפשר להמנע מקבלת הכסף מפני "דרכי שלום", דעת השו"ע (יורה דעה רנד, ב) שמחלקים את הכסף בסתר לעניים הגויים, ודעת הרמ"א שמחלקים אותו לעניים ישראל משום שאסור לגנוב את דעתו של הגוי. אבל אם התורם הוא גוי שאין חשש של דרכי שלום אם לא יקבלו ממנו, אסור לקבל ממנו את הכסף לצורכי עניים.

"אבל", אמר הרב למנכ"ל ההמום, "אתה לא צריך לוותר על התרומה, כל זמן שהתורם הגוי לא אומר שהיא תגיע דווקא לעניים, אלא הוא תורם אותה לארגון באופן כללי, אתה יכול להשתמש בכסף להוצאות המשרדיות השוטפות, לתשלומים שונים, לקנות מדפסת חדשה וכדומה, כל הדברים הללו, שהם צרכי הארגון אבל לא צדקה לעניים, אין איסור לקחתם מגוי.

סיבת הדבר, שבשונה מצדקה לעניים שהיא מכפרת, תרומה שאינה לעניים - אינה מכפרת, וכמו שמותר לקבל נדרים ונדבות מגוי לבית המקדש, משום שאין בכך כפרה, כך מותר לקבל ממנו לצורך בית הכנסת, ישיבה, או כל מוסד ציבורי אחר (שפתי כהן, שם).

איסור זה הוא אם הגוי רוצה לתת צדקה לעניים ישראל דווקא, אבל אם בגלל רחמנותו הוא נתן לכל הנזקקים, יהודים וגויים כאחד, אין איסור לקבל ממנו (טורי זהב שם, ב).

סְכּוּם

אם רצונו של הגוי לתת דווקא לעניים ישראל, אסור לקבל ממנו את התרומה. ואם תרם באופן כללי למטרת הארגון, ולא דווקא לעניים, אפשר להשתמש בכסף לצורכי הארגון שאינם צדקה לעניים.

במקרה שידוע שהוא תורם גם לגויים וגם ליהודים בגלל רחמנותו, מותר לקבל ממנו את הצדקה, אף לצורך עניי ישראל.

המדור נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

ערכים לילדים

פניית לפרשת החוקות

"והארץ לא תמכר לצמתת, כי לי הארץ, כי גרים ותושבים אתם עמדי" (כה, כג)

אשמדאי... כששאלו בניהו בן יהוידע: מה הטעם שצחקת? אמר לו בתמיהה: הוא אינו יכול להיות בטוח כלל שיחיה שבעה ימים, ורוצה מנעלים לשבע שנים!

פי חשבונות של צמיתות וארץ זמן אצל אדם, אינם אלא דמיונות!

וכדי להמחיש עד כמה פעלותינו ומעשינו הגשמיים כזן בעולם הם אינם נצחיים, ורק אצל הקב"ה יכול להיות "כי לי כל הארץ", נביא את הספור הבא:

מעשה בשני אנשים מתושבי העירה ואלוז'ין, שפרץ ביניהם סכסוך. האחד טען כי מגרש פלוני שיק לו, ואלו השני אומר: שלי הוא! הדברים הגיעו עד לבית המשפט, עורכי הדיון קבלו כיסים מלאים... אך ללא הכרעה. גם שופט העיר התקשה להוציא לאור נכר!

המתבונן במצוות שמטה ויובל, ילמד ויבין - כי בעצם, מהות המצוות הללו אינה אלא הסרת בעלות! בכל פרטיהן של שתי המצוות הללו אנו רואים, שהתורה מרגילה את האדם בפעולות ובמעשים, לקבע בלבו ולציר ציור חזק במחשבתו, כי "לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה", כגון הפקרת השדה בשנה השביעית, אסור עבודות בשדה וכו'.

וכמו שמוכא **בזהר הקדוש** - בן אדם מתהלך בעולם, ובמחשבתו בטוח הוא, ששלו הוא העולם לצמיתות, ושהוא ישאר בו לדורי דורות! לכן באה המצוה של שמטה ויובל, ומלמדת אותו את מדת המציאות, שהוא, האדם, ארעי כאן! וחבל לו לערף חשבונות לטוח ארץ!

כמו ששנינו במסכת גטין (סח ע"ב): מעשה באשמדאי, כשהוליו בניהו בן יהוידע, שמע בדרך אדם שאמר לאמן היוצר מנעלים: יצר לי מנעלים שיחזיקו שבע שנים! וצחק

חינוך ואוצר התורה

אלו מצוות מאריכות ימים?

- שילוח הקן. (דברים כב, ז)
- כיבוד הורים. (שמות כ, יא; דברים ה, טו)

אנה תפירושי ר"י

היכן מוזכרים סבא וסבתא?

- סבא בביתא פחא [מוקש] בביתא,
- סבתא בביתא סימא [מטמון] בביתא
- וסימנא טבא בביתא. (כו, ז)

חינוך לפשוטו של מקרא

מי לא יעבור והיכן?

"וחרב לא תעבור בארצכם". (כו, ו)

תפלורת

ח	י	צ	ה	א	ו	פ	ר	א	ג
ו	ש	ד	ה	ר	א	ט	פ	ב	ש
ד	ח	ח	ג	ד	ב	ש	ח	ק	ם
ש	ו	ו	ל	ח	י	ו	ע	כ	פ
ס	ד	ע	ו	נ	ק	מ	צ	ת	י
י	כ	ש	ז	ו	ס	ב	ב	ה	ר
ו	ס	ב	ת	ג	ח	כ	ט	פ	ו
ו	י	י	צ	ו	ה	ב	ס	ז	ת
ן	ר	ד	א	כ	א	פ	ץ	ר	א
ג	ד	ס	נ	ג	פ	ט	ת	צ	ל

מאחורי הפתאס

"איזהו עשיר? השמח בחלקו"

ביאור:

עושר זה תחושה, לכן הוא אינו נמדד ברכוש, אלא בתחושת הסיפוק ממה שיש לך בין מעט בין הרבה. אדם ששמח במה שהשיג, ואינו מצטער על מה שאין לו, הוא עשיר באמת.

דוגמא:

בהגלה שהתקיימה באבות ובנים יוסי זכה בפרס קטן, ואילו צביקה זכה בפרס גדול יותר. אבא הסביר ליוסי שלא כדאי לו לקנא באחיו, כי "איזהו עשיר השמח בחלקו".

מקור:

איזהו עשיר? השמח בחלקו, שנאמר: "גיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך". (אבות ד, א)

בחוקותי | גשם | ארץ | פירות | שדה
צאן | רפואה | חודש סיוון

מאגזינת חינוך ופסיכולוגיה, אוניברסיטת בר אשדוד, אוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת תל אביב

לקראת שבת

ל"ט אבות מלאכה

מלאכת הלש

היכן הייתה במשכן

לשו את הסממנים לפני הבשול.

היא נזקקה שלא לפגוע בכבודו, תוך שהיא מסבירה שזה לא ממש מהנה תחליף להלפתן. "וחוץ מזה, אסור לעשות זאת משום 'לש'. ומתחלה להגיד לו דיני 'לש' בקצרה. כל דבר חתוף אין לצרפו לגוש אחד גדול ולהפך אותו לעסה סמיכה על-ידי שמוסיפים לו נוזלים. למשל, אסור לשפך מים לתוך קמח, משום שפך הוא הופך לגוש של בצק. כן אסור ללגוש גבס או מלט, עסה של שוקולד או דיסה סמיכה".

"מה, תינוקות לא אוכלים דיסה בשבת?!" התפלא קופלה. "אוכלים! רק מכינים את הדיסה באפנים מסוימים, המתירים. וגם לשפך מים על אבקה נמסה מתר, אבל לא על אבקות כמו פודינג ואבקות פירה, כי הן הופכות לבלילה עבה." "נעכשו, עזר לי להכניס את הפרות הרחוצים אל השלחן, פלם כבר מחכים לך שם".

הגדרת מלאכת הלש

חבור חתיכות לגוש אחד גדול והפיכתו לעסה סמיכה על-ידי הוספת נוזלים.

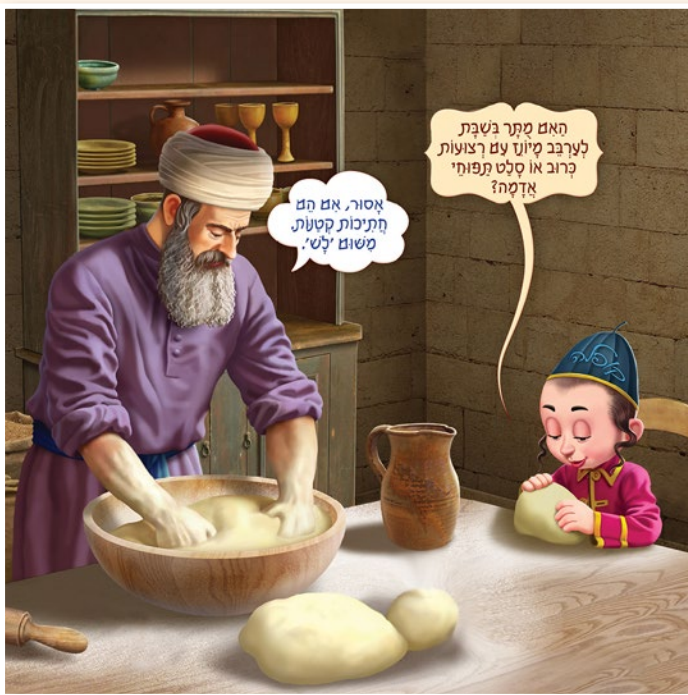
הסעודה התארכה מעבר למשער. הדודים מירושלים הגיעו להתארח, דברי תורה וזמירות שבת נשמעו ברמה, וקופלה הרגיש "מעין עולם הבא".

לקראת סיום התפלה קופלה שאמא לא קמה להכניס את הלפתן. גם האחיות שלו ישבו והאזינו ל"דוורסים" על הפרשה ברגע. קופלה קם ממקומו ונגש לאמא. "מה קורה עם הלפתן?" הוא התענגן.

"אל תשאל", לחשה לו אמא. "הלפתן התקלקל, נאלצנו לזרק אותו לפח. אבל לא נורא, דברי התורה ישלימו לנו את החסר. נכון, קופלה?"

לקופלה היה רעיון. הוא חשב שאפשר לקחת אבקות פודינג, להוסיף לה מים, ואז היא תהפך לעסה טעימה, כמין לפתן כזה. הוא הציע לאחותו את הרעיון.

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה: **03-3050-500** קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

פרשת בחוקותי - חזק, כ"ז באייר תשפ"ד

שבת מברכים חודש סיון. המולד: אור ליום ו', שעה 12.25, 9 חלקים. ר"ח ביום שישי ערש"ק במדבר.

גיליון מס' 630

שנה 11

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

אם בְּחֻקֹתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אִתְּם (כו, א) - אם בְּחֻקֹתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם תְּבוֹת אָבוֹת. שאם תֵּלְכוּ בְּחֻקֹת הָאָבוֹת הַקְדוֹשִׁים, אִזִּי תִזְכּוּ לִכְל הַבְּרָכוֹת הַמְּפֻרָטוֹת.

אם בְּחֻקֹתַי תֵּלְכוּ וְאֶת (שם) - סוֹפֵי תְבוֹת יָמוֹת, לְרַמֵּז לְדַבְרֵי רַשִׁ"י "שְׁתַּחְוִיו עֲמַלִים בַּתּוֹרָה", וְכַדְבְרֵי חַז"ל עַל הַפְּסוּק: "אָדָם כִּי־יָמוֹת בְּאֵהָל" שְׁאִין דַּבְרֵי תּוֹרָה מִתְקַיֵּמִים אֲלָא בְּמֵי שְׂמַמִּית עֲצַמו עֲלֶיהָ.

וְעִשִּׂיתֶם אִתְּם (שם) - אִתְּם כְּתִיב חֶסֶד וְאִי, וְהֵן אוֹתוֹת אֵמֶת, שֶׁתַּעֲסֶקוּ בַתּוֹרַת אֵמֶת וְאִזִּי תִזְכּוּ לַבְּרָכוֹת. וְכֵן אֶפְשָׁר לְקַרְא אִתְּם, כְּפִי שְׁדָרְשׁוּ חַז"ל עַל הַפְּסוּק "וְלִמְדֵתֶם אִתְּם אֶת־בְּנֵיכֶם" - וְלִמְדֵתֶם אִתְּם, לְלַמֵּד וְלִלְמַד לְאֵחָרִים.

וְנִתְתִי גְשֻׁמִּיכֶם בַּעֲתָם (כו, ד) - פִּרְשׁ רַשִׁ"י: "בַּשָּׂעָה שְׁאִין דָּרָךְ בְּנֵי אָדָם לְצָאָת, כְּגוֹן בְּלִילֵי רְבִיעִית וְכְלִילֵי שַׁבְּתוֹת". וְרַמֵּז לְזָה, שֶׁהַתְּבוֹת וְנִתְתִי גְשֻׁמִּיכֶם בַּעֲתָם, בְּגִמְטְרִיָּה זֶה בַּשָּׂעָה שְׁאִין דָּרָךְ לְבְנֵי אָדָם לְצָאָת, וְהֵינּוּ בְּלִילָה.

וְנִפְלוּ לְפָנֶיכֶם לְחֶרֶב (כו, ז) - חֶרֶב אוֹתוֹת חֶרֶב, אִם תִּהְיוּ בְּאֻחְדוֹת וְכֵן אֶחָד יִהְיֶה חֶרְבוֹ שֶׁל הַשָּׁנָי, תִּזְכּוּ שְׂאוֹיְבֵיכֶם וְיִפְלוּ לְפָנֶיכֶם לְחֶרֶב.

וְנִתְתִי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אִתְּכֶם (כו, יא) - פִּרְשׁ רַשִׁ"י: "זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". וְרַמֵּז לְזָה, כִּי תִבַּח מִשְׁכָּנִי בְּגִמְטְרִיָּה ת"כ, שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשָּׁנִי עָמַד ת"כ שָׁנָה, וְכֵן תִּגְעַל נַפְשִׁי אִתְּכֶם לְהַחְרִיבָהּ בַּגָּלל שֶׁאֵת חַנּוּם.

מְהֵרָה לָּחֶם עֲבָדִים וְאֶשְׁבַּר מַטַּת עֲלֵכֶם (כו, יג) - שְׁלֵשׁ אוֹתוֹת חֶסְרוֹת כָּאֵן, אֲחַת בַּחֲבַת מְהֵרָה וּשְׁתֵּי בַמַּטַּת. לְרַמֵּז לְגַלְיוֹת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַרְאֵשׁוֹן וְהַשָּׁנִי, וְהַגְּלוּת הָאֶרְצָה עַד הַגָּאֻלָּה הָעַתִּידִיה, לְבַד מְגֻלוֹת מְצָרִים הַנוֹבְרֹת בְּפָסוּק.

וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב (כו, מב) - יַעֲקֹב מָלָא שְׁנִטְלָא אֶת הָאוֹת ו' מֵאֲלֵהוּ הַנְּבִיא. וְתְבוֹת אַלּוּ וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב בְּגִמְטְרִיָּה זַיֵּעָקֹב נְטַל הָאוֹת זִי"ו מֵאֲלֵהוּ הַנְּבִיא שְׂבִיבוּ וַיִּבְשָׂר הָאֻלָּה לְבַנָּיו.

(מגודנות)

ספורים בפְּרָשָׁה

אם בְּחֻקֹתַי תֵּלְכוּ (כו, א) - שְׁתַּחְוִיו עֲמַלִים בַּתּוֹרָה (רש"י)

לְאַחַר נְשׂוּאֵי ה"אֲבִי נָזַר" מִסּוּכָּשׁוּב עִם בַּת הַרְבִּי מְקוּצָק, אָמַר פְּעַם חוֹתְנֵו לְאִבּוֹ, כִּי בְנֵו הַעֲלִוִי "הוּא מְתַפְּלֵל גְּדוֹל, וַיְשׁ לוֹ בַּח גְּדוֹל בְּהַפְּלָה. אוּלַם יִרְא אָנִי שְׂמָא יִזְיַק לוֹ הַדְּבָר לַכַּח הַשְּׁכָל שֶׁבוֹ". הִיו הַדְּבָרִים תְּמוּהִים עַד שֶׁה"אֲבִי נָזַר" הִסְבִּיר: "הִיָּה בְּרַשׁוּתִי שְׁעוֹן שַׁעַל פִּיו הִיָּיתִי מִנְהַל אֶת סֵדֶר יוֹמֵי בְלַמּוּד וְתַפְּלָה. פְּעַם הַתְּקַלְקַל הַשְּׁעוֹן, אוּלַם לֹא הִיָּה בְּדִי מְעוֹת בְּדִי לְתַקְנֵו. הַתְּפַלְלָתִי אֶל ה' וּמִיָּד הַתְּקַבְּלָה תַּפְּלָתִי וְהַשְּׁעוֹן חָזַר לְפַעַל. רַאִיתִי שֶׁבְּכִזְיוֹתֵי עוֹשׂוֹת רַשָּׁם לְמַעַלָּה, וּמֵאֵז נְהַגְתִּי לְכַבוֹת בְּכָל פְּעַם שֶׁהִיָּיתִי מִתְקַשֶּׁה בְּאִיוֹ סַגִּיָּה, וּמִן הַשָּׁמַיִם הִיוּ מְאִירִים אֶת עֵינֵי. חוֹתְנֵי שֶׁהִרְגִישׁ בְּכָף, הַחֵל לַחַשׁ שְׂמָא יִזְיַק הַדְּבָר לְשִׁכְלֵי. שֶׁכֵּן הַעֲקָר לְהַשְׁגִּי אֶת הַתּוֹרָה בְּיַגִּיעַת הַשְּׁכָל וְתִהְיוּ עֲמַלִים בַּתּוֹרָה, וְכֹל בַּאֲמַצְעוֹת הַתְּפַלָּה".

וְנִתְתִי גְשֻׁמִּיכֶם בַּעֲתָם (כו, ד)

אֶחָד מִבְּנֵי מְשַׁפַּחַת סְלוֹנִים שֶׁעָלְתָה לְאַרְץ הַקְּדָשׁ בַּשָּׁנָה תר"ה, נָסַע פְּעַם לְבַקֵּר אֶת הַמַּהְרָ"שׁ מְלִיוֹבְאוּיֵטשׁ. הַתַּעֲנִן הַרְבִּי אֶצְלוֹ עַל שְׁלֹמֶם שֶׁל יְהוּדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְחַשׂוֹבָתוֹ הַתַּבְּשֵׁא הָאִישׁ: "הַמָּה אָנִי עַל הַמּוֹבָא בְּסַפְרִים, שֶׁבְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים יְהוּדִים בְּעַלֵי נְשֵׁמוֹת גְּבוּהוֹת, וְאֵלּוֹ אָנִי לֹא רְאִיתִי זַאת". גָּעַר בּוֹ הַרְבִּי: "וְכִי מִבֵּין אָתָּה בְּנִשְׁמוֹת גְּבוּהוֹת? הֵבֵה וְאֶסְפַּר לְךָ מַעֲשֵׂה שֶׁשְּׂמַעְתִּי מֵאַבִּי ה'צִמַּח צֶדֶק" וְתַרְאֶה עַד הִיָּכֵן מִגִּיעַ בַּחוּז שֶׁל יְהוּדֵי פְּשׁוּט מְאַרְץ יִשְׂרָאֵל. בְּכַפֵּר אֶחָד בְּסַבִּיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, הַתִּגְזַר יְהוּדֵי פְּשׁוּט שְׁלֹא קָרָא וְלֹא שָׁנָה, לֹא יָדַע אֶת פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת שֶׁבְּתַפְּלָה וְלֹא אֶת סֵדֶר הַתְּפַלוֹת. מְדֵי שְׁבוּעָה נְהַג לְהִכָּנֵס בְּקִבְיּוֹת לִירוּשָׁלַיִם וּלְבַקֵּשׁ מִהֵרֵב שֵׁיִסְדֶּר לוֹ אֶת סֵדֶר הַתְּפַלָּה לְיָמִים הַבָּאִים. פְּעַם הִגִּיעַ הָאִישׁ בְּעֵרֶב רֵאשׁ חֹדֶשׁ מְרַחֲשׁוֹן אֶל הָרֵב, וּבַקֵּשׁ שֵׁיִרֶשֶׁם לוֹ אֶת סֵדֶר הַתְּפַלָּה לְשָׁבוּעוֹת הַקְּרוֹבִים, כִּי חוֹשֵׁשׁ הוּא שְׁלֹא יוֹכֵל לְבוֹא לִירוּשָׁלַיִם בְּיַמֵי הַחַרָף פְּאֶשֶׁר הַדְּרָכִים מְגֻבְבוֹת בְּבֶן וָרֶפֶשׁ. עֲשֵׂה הַרְבַּ כְּבֻשָׁתוֹ, אוּלַם בְּאֶחָד מִיַמֵי הַשָּׁבוּעָה הַבָּא הִצְרִיךְ הָאִישׁ לְהַגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם בְּדִי לְרַכָּשׁ דָּבָר מְהֵרָה, וּלְפַלְיָתוֹ רָאָה שֶׁכָּל חַנּוּת הַיְּהוּדִים סְגוּרוֹת. נָהַל הַכַּפְּרִי, וְחַשֵּׁב שֶׁשָּׂעָה בְּחַשְׁבֹנֵו וְהִגִּיעַ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדָשׁ, אֲלָא שְׁפִתָּאוֹם רָאָה יְהוּדֵי אֶחָד הוֹלֵךְ וּבִיָּדוֹ טַלִּית וְתַפְּלִין. הַתִּישְׁבָּה דַּעְתוֹ, אֲבָל גְּדִין עָמַד וְתַהוֹה: "מָה יוֹם מִיּוֹמִים"? וְנָגַשׁ לְשֵׁאל אֶת הַיְּהוּדֵי. סַפֵּר לוֹ הַלָּה כִּי הִיוֹם הוּא תַעֲנִית צְבוּר, וְהָאִישׁ הַצְטַעַר שְׂאָכַל בְּיוֹם תַעֲנִית וְלֹא הַתְּפַלָּה אֶת סֵדֶר הַתְּפַלָּה בְּתַעֲנִית צְבוּר. הַלָּה אֶל הָרֵב וּבִקּוּל בּוּכִים הַתָּאוֹנֵן בְּכַנּוּ מְדוּעַ לֹא רַשָּׁם לוֹ שֶׁהִיוֹם צָרִיךְ לְהַתְעַנּוֹת עִם הַצְבוּר. הַרְגִיעַ הָרֵב אֶת רוּחוֹ הַנְּסַעֲרָת וְסַפֵּר לוֹ, כִּי אִין זוֹ תַעֲנִית קְבוּעָה שֶׁקָּבַעוּ חֲכָמִים, אֲלָא תַעֲנִית שְׁגוּרוֹ בִירוּשָׁלַיִם עַל עֲצִירוֹת גְּשֻׁמִּים. הַתְּפַלָּה הָאִישׁ וְקָרָא בְּפַלְיָה: "הָאִם לִשְׂמָם כָּךְ צָרִיךְ לְנָזֵר תַעֲנִית עַל הַצְבוּר? אָנִי נוֹהַג לְצָאָת אֶל הַשָּׂדֶה בְּכָל פְּעַם שֶׁהַגְשָׁם מִתְּעַפֵּב מְלְבוּא, קוֹרָא אֶל ה' בְּחוֹקָה וְהַגְשָׁם מִתְּחַיֵּל מִיָּד לְרִדָּת. הַתְּפַלָּה הָרֵב וּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְעִשׂוֹת כֵּן עֲבֹשׁו, וְהָאִישׁ עֲשֵׂה כְּדַבְרֵיו. עָמַד בַּחוּץ וּבַקֵּשׁ בְּתִמְיוֹת מַהֲקָב"ה שֵׁיִורִיד גְּשָׁם, וּבַקֵּשָׁתוֹ הַתְּמַלְאָה מִיָּד. כְּשִׁפְסִים הַרְבִּי אֶת סְפוּרוֹ, אָמַר לְאוּרְחָ: "הָאִם יָכוֹל אָתָּה לְהַעֲרִיף מִי אֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל הוּא בַעַל נַשְׁמָה גְבוּהָה?"

היה היה

אם בחקתי תלכו

רבנו חיים גר'עטר, ה"אור החיים" הקדוש, עלה לארץ ישראל מהעיר סאלי שבמרוקו בשנת תכ"ב, והסתלק בירושלים לאחר פחות משנה מעלינו, בטי' בתמוז תק"ג. על מקומו קרב ודרשן התמנה החכם רבי מרדכי, שספר מארע גפלא שארע עם ה"אור החיים" במרוקו, והוא ספרו לתלמידו המקבל הנודע רבי חיים שאול דני' הפהן, שספרו לתלמידיו נק' הוא השתמר לדורות. מנהג מיוחד היה לו ל"אור החיים", ומדי ערב שבת היה מספק נתיחי בשר לתלמידי החכמים שבעירו, שלא השיגה דם לרפש בשר כדי לענג את השבת. ארע פעם, ומגפה פרצה בין עדרי הבקר ורב הבהמות שנשחטו נמצאו טרפות. מובן מאליה שמחיר הבשר התקצר מאד, ואף לעשירי העיירה לא היה האפשרות לרפש בשר לכבוד שבת. הגיע ערב שבת, וכשראה רבי חיים שאין באפשרותו לנהג במנהגו הטוב כמדי ערב שבת והבשר אצל מן השוק, צוה לשחט עגל בן-בקר כדי לחלק את בשרו ללומדי התורה, ובחסדי שמים יצא העגל נקי ללא סרקה פלשהי. הכין רבי חיים את מנות הבשר לחלקה, ולפתע נכנס אחד מעשירי העיר ובקש לרפש ממנו נתח הגון של בשר תמורת סכום גדול ונאה. דחהו ה"אור החיים" מלפניו ואמר: "וכי חושב אתה שקצב אני וביתי הוא מקולין לממכר בשר? כל נתיחי הבשר מי'עדים אך ורק לתלמידי חכמים שמיגיעים עצמם בלמוד התורה ואין אני מוכרם בעד בצע כסף". קבל העשיר את דברי הרב במרת רוח, ותוך כדי הדברים נכנס אל הבית אברה צעיר שהענייתו השחירה את שניו, והרב מהר לקבלו בסכר פנים יפות והעניק לו מנה הגונה של בשר, חתיכה הראויה להתפוד. הביט העשיר עניו המספן, ראה את לבוש הבכוראים שעליו ואת עמידתו העלוכה, וקרא בזלזול וגנאי: "הגם זה תלמיד חכם שראוי לקבל בשר מדי הרב, ואלו אני האיש הנכבד איני זכאי לכך?" חסם ה"אור החיים" את פיו, שמע את חרפתו ולא ענה לכסיל כאולתו. גליל שבת, עלה רבי חיים על יצועו ובשנתו ראה את עצמו בחזיון כשהוא עומד בפני בית דין של מעלה, ושם אמרו לו שקטרוג גדול התעורר עליו מכיון שלא מחה בעשירי שזלזל באתו תלמיד חכם שבא לפניו, וצריך הוא לצאת לגלות של שנה תמימה, כדי לכפר על מעשהו, בהיותו והקב"ה מדקדק עם הצדיקים פחות השערה. קבל ה"אור החיים" את הדיון באהבה, ומיד עם צאת השבת נטל את אמתחתו והצפיו והחל בגלות הארצה והקשה, כדי לענות את נפשו ולצפף את נשמתו. יש מספרים, שהעשיר מת בפתאומיות פי מן השמים תבעו את עלבון התורה, והאור החיים גזר על עצמו גלות פי חש שפגינו מת האיש.

מים ארבים עברו על רבנו ה"אור החיים" בנדודיו ובתלאותיו, ומפיון שלא גלה את זהותו וגדל מעלותו, הביטו בו הבריות כאל אורח פורח המחזר על הפתחים ולא שמרו על כבודו כראוי. והנה הגיע ערב שבת יקדש פרשת בחקתי. השעה היתה שעת חצות ומפיון שהרגיש שכוחותיו אילו, החליט לנחם מעט טרם ימשיך בדרכו אל העיר הסמוכה, בה יבקש לשבת את השבת הקרובה. כשארית כוחותיו פסע אל עבר אילן גבוה שענפיו הרחבים הצלו על סביבותיו וישב תחתיו, התדבק בשערפיו בעוקמות העליונים, ובאותה שעה זכה להארה עליונה מן השמים, עד שהתחיש לו מ"ב פרושים נעלים על הפסוק הראשון שבפרשה "אם בחקתי תלכו". לאחר שנה כל צרכו, המשיך בדרכו ונכנס אל העיר סמוך לכניסת השבת. את צעדיו פון אל עבר בית הכנסת שבעיר ושם התישב בין העניים כשהוא מסתיר את דרגותיו ורום קומתו. לאחר התפלל, ראהו השמש ובקש מאחד המתפללים להזמינו אליו לביתו כדי לסעד על שלחנו. בתום הסעדה ספר המקרה, כי מנהג הוא בקהלת להתפנס בצורתא לאחר סעדת השבת בביתו של הרב הנערץ, בשירות ותשפחות לכבוד השבת ודברי תורה מתוקים מדבש. רכס של בני העיר, היה אחד מצדיקי הדור שזכה למדרגות גדולות ונהירים היו לו שברלי דרקייעא כשברלי דנהרדעא. באמצע הסעדה, פתח הרב וספר כי התגלה לו מן השמים "ד פרושים גפלאים על פרשת בחקתי שאמרו הצדיק הקדוש רבי חיים גר'עטר, שהוא בן דורם. לתדהמת המסבים, קם אחד העניים והכריז 'חיים גר'עטר' ללא פניו של כבוד. היה זה רבנו ה"אור החיים" עצמו שגרב ענותנותו התקשה לשמע דברי שבח על עצמו, אולם המסבים רגזו עליו וכמעט קרעוהו לגזרים. הדבר נשנה גם בסעדת יום השבת וגם בסעדה השלישית. בכל פעם הוסיף הרב לבאר בארבעה עשר דרכים את הפסוק הראשון שבפרשה, ובכל פעם קרא העני 'חיים גר'עטר' ללא פניו. בפעם השלישית, כבר פקעה סבלנותם של הרב ובני הקהילה, והם פלאו את העני התמנהני בחדר צדדי. לא עברה שעה ארבה, וסערה גדולה ואימה החלה להשתולל, עד שכלם הבינו שאין זו סערה טבעית. התעמק הרב במחשבותיו עד שגלו לו מן השמים, פי הסערה פרצה מפני שכל שבת נחים הרשעים מן הגיהנם הבוער בכל ימות השבוע, ובכל מוצאי שבת שוב הגיהנם לסדרו לאחר שרבי חיים גר'עטר מבדיל על הכוס בין קדש לחל, אולם עקשו פלוא הוא בחדר אצלו ואין ביכולתו להבדיל. נקל לתאר את החרדה שאחזה ברב הקהילה, שהבין פי ה"אור החיים" בכבודו ובצעמו נכלא על ידו והוא מהר לשחררו ולפייסו. דע לך", אמר הרב לרבי חיים, "פי מן השמים גלו לי שבגלל היסורים שפלטת כבר התפטר עונך על שמיעת בזיונו של התלמיד חכם ושוב רשאי אתה לחזור לבייתך", ובדבריו פן עשה ה"אור החיים", ולימים העלה את מ"ב הפרושים בספרו הקדוש "אור החיים" על התורה, בפרשת בחקתי.

מאורות

הדודן רבי אליהו יהודה שרהזון זצ"ל
ליום ההולולא כ"ז באייר תרל"ח

מגדולי הדרשנים והמוכיחים, רב וזן בקהלות ליטא ומחר ספרים פורה. נולד בעיר מיכלישוק בשנת תק"ס, ושמש כמגיד משרים ומורה הוראה בקהלות סטוצין, לומא וסובלק, וברב ו"אב"ד בקהלות משיניץ, פון ופזויר. בערב ימיו עלה לירושלים והתמנה למגיד משרים ודרשן בבית הכנסת הגדול "בית יעקב" שבחרבת רבי יהודה חסדי ונאומו שנקא למעלה מעשר שנים מדי שבת בשבת, פמועדים ובהזדמנויות שונות, נשמעו בקצב רב ועשו פרי. חבורו שנדפסו הם: "חבת ירושלים" על ממוז פ"ו שבתהלים, "ענת אליהו" באור על פרקי אבות, "אגדת אליהו" פרוש על הגדה של פסח, "משאת משה" לכבודו של השר מונטיפיורי, "נשמת חיים" כתבו עליו ש" היה אהוב וחביב על הבריות, פי היה ענו ובעל מזג טוב". בה' באייר תרל"ח, הסתלק רבי מאיר אוירבך מקליש רבה הנערץ של ירושלים, ובמלאות השקעה לפטירתו נשאו עליו הספרים בבית הכנסת החרבה. אחד המגידים היה רבי אליהו, שהיה קרוב מאד אל רבי מאיר בחייו, ודבר הסתלקותו רבו כל כך נגע לבבו, עד שהוא עצמו חלה מרב צער. בהספוד התבטא פי חיו של ברב אינם חיים והוא חש פי קצו קרב. "ימרב התמקמותו ונשפ" אהבתו לנספד, נורקה מפיו הטהור אשר רי אפשי להפך מצדיק כמותו, וינים באשר תמותי אמות", כפי שנכתב בהקדמה לספר "אמרי בינה" של הרב מקליש. ואמנם, לאחר פלשה שבועות, כ"ז באייר, הסתלק לעולמו ונקבר בהר הזיתים.

יוסיף דעת

על פרשת התוכחה שבפרשתנו, כתב הרמב"ן שהיא מרמזת על הגלות שאחרי חורבן בית המקדש הראשון, והתוכחה שבפרשה כי תבוא מרמזת על הגלות שאחרי חורבן בית המקדש השני. התוכחה נקראת במשנה ככינוי 'קלות' ובזמנם היה נהוג לקרוא את שתי פרשיות התוכחה בתעניות ציבור. מדברי הפסוק במשלי: "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו", למד רבי חיים בר גמרא בירושלמי, שצריך לקרוא את כל הפרשה בלי הפסק, ורבי יוסי בר אבין מוסיף על כך שצריך להתחיל ולסיים בכלי טוב, וכך גם נפסק בהלכה לקרוא את הפרשה כאחד בלי טוב, ונוהגים להתחיל את העלייה השלישית בפסוק "ואכלתם ישן גושן", ולסיים בפסוק "אלה החוקים". נוהגים גם לקרוא את התוכחה בקול נמוך ובחיפון, כקריאת מגילת איכה, אולם אין לקרוא בקול נמוך ביותר עד שלא ישמעוהו הקוראים. רבים גרתעים מלעות לתורה בפרשיות אלו, ובפרט התוכחה שבמשנה תורה שהיא בלשון נוכח, ונראה כאילו הקורא מקלל את העולה העומד בסמוך לו ומדבר אליו בלשון נוכח, ולכן נוהגים ברוב הקהילות שהקורא בתורה הוא עולה לתורה לפסוקי התוכחה, ויש מקומות שהוה עולה לתורה מעצמו בלי שיקראוהו בשמו. יש קהילות שהשמש מכריז 'עלה מי שיצה', ואם לא נמצא מי שיעלה עולה הקורא עצמו. בקהילת מונצא נהגו להתנות עם השמש, שאם לא ימצא מי שיעלה לתורה, יעלה הוא בעצמו, ומאחר והוא שכיר בבית הכנסת אין להקפיד על כך. ברוב הקהילות מברכים על העלייה תחילה וסוף, ויש מקומות שאין מברכים. במגן אברהם מובא, שאם כבר קראו לאדם לעלות לתורה, יש לו לעלות ואין לו לחשוש מכך. רבי חיים מפרזיבורג אחיו של ההור"ל מפרא כתב בספר החיים, שכל הקודם לעלות לתורה בפרשה זו הרי זה משובח ויתברך מאדון הברכות, ואומנם ה"שדי חמד" נהג לעלות לתורה בקריאת התוכחה, והוכיז את הפסוק המובא לעיל מהירושלמי "מוסר שדי" אל תמאס, ובו מרמז ספרו.

ואת-מצותי תשמרו

פניני אור החיים

מזכירי האור החיים הקדוש על הפרשה

ונתתי משפטי בתוכם - פרוש על דרך אומריו אהל שכן פאדם, שעקר משפנו ותרברך הוא תוך נשמות עם קדושו, ואומרם ולא תגועל נפשי ולא הספיק אומריו ונתתי משפטי לצד שחש ה' כי יאמר נא ישראל שדבר זה שמבטיח ה' הוא דבר רחוק מהשכל שיודר דירת קבע ורוחני בלתי בעל תכלית הרוחניות תוך בני אדם בעלי צורה וחמר, והגם כי יבטיח ה' עשות כן, זה יהיה לצד עצם האהבה והפך הצורה, על דרך מה שפרש הרשב"י בפסוק באתי לגנו וגו' אכלתי יערי וגו' שתיני יני וגו', משל לחנוך וכ', יעין שם דבריו. והוא דבר הפך תכונת ההשתוות ודבר קזה לא יתמיד כמעשה נסים ואין מבטח להתקדמת הדבר והגעל הרוחניות לנשמות, לזה אמר ולא תגעל נפשי אתכם כי יבאנן ה' תכונת נפשם בסדר אשר ישפן ה' בתוכם כדרך המתקבל בתכונת הנשמה, והוסף לומר והתהלכתי בתוכם לומר שמלבד שלא יגעל גם יהיה לו נחת רוח בהשקפת שכינתו בתוך תוכם, והיא בחינת הנשמה שהיא תוך תוכם, ופרוש והתהלכתי הוא טיול הערב: ואומר ואכלתם ישן נישן - פאן רמו לטענת עולם הבא שיטעים ה' מיון המשמר בענייני מששת ימי בראשית, גם מבשרו של לוויתן, ואין לה ישן נישן קזה שלא קדמו דבר בעולם קדם לבריאת האדם: ואומר ונתתי משפטי וגו' - יצא על דרך מאמרם ז"ל שעתידי הקדוש ברוך הוא להוריד משפן מן השמים, ויש מרבותינו ז"ל שאמרו שהוא משום, ויש מרבותינו ז"ל שאמרו מי שפנה, וכאמרו פעלת ה' מקדש ה' בזוגו דיו, והוא אומר ונתתי משפטי בתוכם פרוש משפן שפוננו די אורידוהו ואתנהו בתוכם, ומאז עד עולם יעמד הדבר כאומרם ולא תגעל נפשי אתכם, כי יעביד רוח הטמאה מן הארץ:

בספרים רבים פרשו את סמיכות הדברים בפסוק: "אם-בתקתי תלכו ואת-מצותי תשמרו ועשייתם אתם", במאמר חז"ל באבות "מצוה גוררת מצוה". אם האדם מתחיל במצוה אחת והולך בתקנות התורה, מביאו הדבר לשמירת מצות נוספות והוא מתקרב אל אביו שבשמים. רבה הנודע של חברון, רבי אליהו מני, ספר מעשה שארע בימי ילדותו בעיר בגדד שבגערק, וממנו נובל לראות את גדל נשמתו של יהודי פשוט שהיה בתחתית המדרגה, ובעקבות מצוה אחת שעשה עלה מבור תחתיות והתקרב אל אביו שבשמים עד שנעשה לצדיק גמור.

בימים ההם, הטילה חברת ברוינים ופושעים את חתמם על תושבי העיר הגדולה בגדד. ידם של הללו הייתה בכל ויד כל גם, הם לא פחלו בשום דרך כדי להגדיל את אוצרותיהם מבזה נשד, והיו מלסטמים את הבריות בלי לחשש ממוחא של מלכות. כמה מיהודי העיר שהלכו שבי אחר יצתם. הסתפחו אף הם אל חברת הפושעים הנלוזים, ואחד מהם היה מושיקו, ליד העיר בגדד, שחיינו בילדותו היו למודי צער וסבל, ועד מהרה מצא את דרכו אל בני החבורה ונעשה פאחד מהם.

בני העיר השתדלו שלא להתקל פאחד מאותם ברוינים, וביחד נזהרו כבך יהודי הקהלה שהתנפרו אף לאחיהם בני ישראל שהצטרפו אל חברת העבריינים. יום אחד, שוטט מושיקו בפאתי העיר פדרפו, פשהוא משחר אחר טרף קל כדי להעשיר את כיסו, ולפתע נחרד לגלות פיצד אחד מערביי העיר הנאכלחים, גורר אחריו ילד יהודי מפקח שזעק וילל בקול נפקח מחשש שמא יבלע לו. החוטף היה ידוע פאיש אכזר ורע מעללים ובולם יראו ממנו ונבעתו מפניו, ואף מושיקו העדיף שלא להפגס אתו לתגרה. אולם, לפתע נדלק בו הניצוץ היהודי והוא החליט להניח את נפשו בכפו ולהציל את הילד מידי מבקש רעתו. חרש החל לעקב אחר הערבי וכשנראה נכנס אל מערה נסתרת מחוץ לעיר, נכנס אחריו ושמ הכניע את החוטף במפת אדירים, והציל את טרפו ממנו בריא ושלם.

מאז עלה בידו של מושיקו לעשות את מעשה החסד שלו, נכנסה בלבו רוח טהרה ממרום. הניצוץ היהודי הכביו שלו נדלק, עד שהפך ללהבה בוערת, ואט-אט החל להיטיב את מעשיו ובקש לחזר למוטב ולהתקרב לאלקיו. ידע ידע מושיקו, כי קשי גדול עומד לפתחו. מנהג הוא בין פגפיות השודדים, שאם אחד מהם פורש מהם ומחליט לשנות את מעשיו, הוגים אותו חבריו מן המסולה מחשש שמא יגלה את סודותיהם הפמוסים וימיט עליהם פליה. ביון שפך, חשש מושיקו להודיע קבלעם ועדה שהוא חול להיות חבר בפגפיות הפושעים, ותחת זאת עלה פאיטון לילה אל ביתו של רב העיר בגדד ובקש לקבל ממנו עצה ותושיה.

שמע הרב את דבריו של מושיקו, ומפיון שנפרים דברי אמת ידע שתשובתו שרירה וקיימת. "שמע לעצתך" אמר לו הרב, "מעטה עליך להעמיד פנים באלו יצאת מדעתך ובינתך הסתתרה. עליך להתחזות לחרש-אלם שאינו שומע ואינו מדבר, וכל מי שיפנה אליך בדבר מה, הבט עליו פעינים תמהות ואל תענה לו מאומה". מושיקו הקשיב רב קשב לעצתו הנבונה של הרב, והלה המשיך: "פאשר יגלו חבריך הפושעים שאבדת את יכלת הדבור והשמיעה, ואף דעתך התבלעה עליך, יתפוגג חשפם שמא תגלה את סודותיהם ויניחו לה לנפשך". לא עברו ימים קרבים ובגדד רעשה בלה. "מושיקו הפושע השתגע!" אמרו פלם בפליאה, ולא האמינו למשמע אזנייהם ומחארה עיניהם. גם בני הקהלה היהודית לא ידעו את סודו של האיש, והיו בטוחים כי מן השמים שלמו לו על מעשיו הרעים והענישוהו בעניש פה חמור. חברי הפגפיה עקבו אחריו זמן מה, כדי לנדה שאין הוא מעמיד פנים, אך הוא היטיב פה להתחזות עד שהם נדו לו פראים, השתתפו בעצרו ושלוחוהו לנפשו ללא חשש ומחארה.

שנים ארבות חלפו, מושיקו קים פסתר את כל המצות והנה בתורה בחשאי, פשהוא מעמיד פנים כל העת פאדם לא שפוי שיושב בדר ומתרחק מהבריות. ככחיו פך היה פמותו, ומושיקו נפטר בהיותו גלמוד ועזוב, ובני הקהלה מהרו לקבורו בקבר בזוי בקצה בית העלמין המקומי, בלי לתת עליו את הדעת יותר מדי. שנים מעטות לאחר מכן, הסתלק רבה הנערץ של העיר בגדד. הדבר היה בלילה גשום וחפאי, ומפיון שהפגפנים התקשו בראיהם, קברו את הרב בטעות פסמו לקברו של מושיקו הפושע שהשתטה פסוף ימיו. הבקר אור והעיר היתה פמורקה. "היתכך?" תמהו פלם בזעם, "לקבר את הרב הקדוש ליד אדם פה נתעב?" אולם את הנעשה אין להשיב. ישבו רבני העיר בתעניות, גזרו תפלות ותתנונים ובקשו הסבר מן השמים מדוע נגזר על הרב להקבר פמקום פה בזוי.

והנה התגלה להם מן השמים פחלום, כי זהותו האמתית של מושיקו היתה נסתרת מהם פל הימים, והוא פפר בתשובתו הפנה על מעשיו מלפנים, עד שנעשה צדיק גמור. וכיון שהרב הוא שהדריכו וקברו תחת פנפי השכינה, נקבר הוא על ידו כדי להמשיך לסוכה עליו גם פעולם העליון ולהגן עליו מפני המלאכים המשחיתים. כשספרו הרבנים לבני העיר את דבר חלומם, החלו להזכר במעשים שונים של מושיקו, ולאט-לאט גלו כי האיש הצליח להוליה אותם שולל פמשך שנים ארבות, ובעודו מתחזה לשוטה מפלג, התקרב לבוראו וחזר אליו בתשובה שלמה.

דברי הימים

חודש סיון

החודש התשיעי למנין החודשים מבריאת העולם, והשלישי למנין החודשים בתורה ליציאת מצרים מחדש ניסן, כפי שנאמר: "בחודש השלישי לצאת בני ישראל ממצרים ביום הזה בא מדבר סיני". השם סיון הובא מגלות בבל, ומקורו מהמלה הבבילית "סיונו" שמשמעותה זמן קבוע, או ממלה אשורית-אכדית שפירושה "עת להט השמש", על שם השמש הזורחת במלוא עוזה בחודש זה. בלוח החקלאי העתיק שנמצא בגור, נקרא חודש זה החודש "קציר כל", כי בו מסתיים קציר החיטים. שם החודש מוזכר לראשונה במגילת אסתר. בא' לחודש סיון, הגיעו בני ישראל לאחר יציאת מצרים להר סיני, ובשישה או בשבעה בו זכו לקבל את התורה הקדושה. חודש סיון לעולם מלא בן שלוש יום. חג השבועות חל תמיד בחודש סיון, חמישים יום לאחר שהתחילו לספור את ספירת העומר ביום הראשון לחול המועד פסח.

מזל החודש

מזל החודש הוא תאומים, המרמזים על האחים משה ואהרן, שהנהיגו יחד את עם ישראל ומסרו לו את התורה בחודש זה. גם שני לוחות הברית מרמזים לתאומים, וכן התורה שבכתב ושבועל פה שנתנו כאחד ללעם ישראל כתאומים זהים שנולדים בזה אחר זה, ומצאו רמז לתאומים בפסוק "תאומי צביה הרועים בשושנים", הם בני ישראל שקיבלו את התורה בחודש סיון. התאומים מרמזים גם על אור וחושך שהם בגימטריה ישראל, וכשם שהתאומים דומים אך עומדים זה מול זה, כך גם כוחות הייוב והשלילה שעומדים זה מול זה, ולאדם ניתנת ההזדמנות להכניע את החושך ולהפכו לאור חיובי.

לעת זקנותו, שהיה רבי ישראל סלנטר בעיר פריז, ושם רגיל היה להתפלל בבית כנסת קבוע. בפרשת בחקתי, ראה רבי ישראל שאף אחד מהמתפללים אינו עולה לתורה, וממתנינים הם לעני אחד שהבטיחו לו מעט סֶסֶף, בתמורה להסכמתו לעלות לתורה בפרשת הקללות. מה נדחמו המתפללים לראות, ביצד קם רבי ישראל ועלה לתורה, ברוך את ברכת התורה וקמו לקורא להתחיל בקריאת הפסוקים. בשו"ת רבי ישראל שהקורא מסרב לקרא מפני כבודו, קרא בעצמו את כל הפרשה וברך לאחרונה. לאחר התפלה, הוכיח רבי ישראל את צבאי בית הכנסת ואמר: "אם חוששים אתם מקריאה זו, מדוע מאלצים אתם אדם עני לעלות לתורה? האם יאה הדבר להקריחו למכור את עצמו בעבור כמה פרוטות עלובות?"

מְטַעַם

ופְּנִינֵי אֲלֵיכֶם וְהַפְרִיתִי אִתְּכֶם. (כ.טו.)

חבת ופניתי מלעיל, בעוד חבתו והפריתי, והרבייתי, והקיומתי - כְּלוֹן מִלְרַע. חבתו בנאו"ה הפסוק, וכתב האבן עזרא שלעולם כאשר המלה מלוע עם נאו"ה משמעותו לעתיד, ואם מלעיל הוא עבר, "חנני ממתני מעט", בגון חבה זו שהיא מלעיל, כדון נתי ל"ה (למ"ד הפעל ה"א). ויש כאן רמז לדברי רש"י שמפרש ופניתי אליכם - "אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם", ומפני שה' הפץ חסד הוא מקדים לשלם שכרי, ולכן תהיה מטעמת מלעיל לרמז שה' מקדים לשלם שכרי. (גר תמיד).

וְהָאָרֶץ תַּעְזֹב מֵהֶם

(כ.יז.)

בטעמי קדמא ואולא, לרמז לדברי חז"ל על הפסוק "והשניתם בארץ", צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים שתי שנים להגלותם, קדם שהתקיים בהם מספר הנתינתם של ינתיבותם, ושעמי קדמא ואולא מרמזים לקדם, שהקב"ה הקדים להוליכם לגלות קדם הזמן. (פני יוסף)

וּכְלֵי-מַעֲשֵׂי בָקָר וְצֹאֵן

(כ.יח.)

חבת בקר בטעם טפחא שהוא טעם מספיק הוא מספר מתבת וצאן, שלא פנהו בתורה. ורמז יש כאן לדברי חז"ל בכבודות, שמעשר בקר וצאן אין מתעשרים זה על זה, רק כבשים ועזים ששניהם נקראים צאן מתעשרים, ולא בקר וצאן. (ברכת איש)

מְדַגֵּשׁ

בסוף הפרשה נאמר: "לא יחליפו ולא ימירו אתו טוב ברע או רע בטוב." על ההבדל המולכי בין החלפה לתמורה, נאמרו דעות שונות. מדברי חז"ל בתמורה משמע, שהחלפה היא בשל אחרים והתורה היא בשל עצמו. המלבי"ם מתלק בין החלפה שגששית דבר שונה, בגון בהמה בחפץ, או הפץ שלו בשל חבירו, וראיה לכך מהפסוק "והחלה שמלתי" שהחליף את גגדיו בגדים אחרים; ואלו המרה נעשית בדבר דומה, בגון בהמה בבהמה אחרת. אך לפלא שבסוף הפסוק נאמר רק המרה "והיה הוא ותמונתו יהיה קדש" ומשמע שאין ביניהם הבדל, ובמקום הרמב"ם מונה אותו כמצה אחרת. רש"י הריש ואחרים מבחינים בין החלפה של רע בטוב, לבין המרה של טוב ברע, וראיה לדבריהם בפסוקים "כבודם כקלון אמיר", "ועמי המיר כבודו בלאו ועיכיל".

מְמַלְכָּה

בבית הכנסת גדול בעיר מוסקבה, עמדו המתפללים באמצע קריאת התורה בפרשת בחקתי, משהם נבוכים ואובדי עצות. אף אחד לא רצה לעלות לתורה לסניקו התוכחה, עד שקם ר' ברוך פרידמברג והעלה לתורה חיל יהודי, ששרת בעל פרהו בצבאו של הצאר הרוסי. תמוה המתפללים ושאלו: "לא די לו שהוא מגיס לצבא הנכרי, ואתה משפיל אותו עד עפר?" תיר' ר' ברוך והסביר: "הרי אמרו חז"ל מה שנקנה עבד קנה רבו, וחיל זה הוא הרי עבדו של הצאר הרוסי. יעברו אפוא כל פסוקי התוכחה והקללות הנמרוצות על ראש אדוני והולכו עליו..."

הרבנית מבריסק, אשת רבי יהושע ליב דיסקין, רכשה פעם סחורה בשוק ושברה סבל אחד להעביר את החבילות אל ביתה. לאחר זמן מה, ראה הרב את הצורות והתענגן אצל הרבנית על גובה השקר ששלמה לסבל על טרחתו. פשטע את הסכום, אמר רבי יהושע ליב: "על משקל פזה של משא, צריך לשלם יותר ממה ששלמת", ומיד הוציא מביסו את הסכום העודף ושלח את אחד מתלמידיו לחפש את הסבל בטרם יעלה על יצעו, ולקדם את צווי התורה של "גיזמו תתן שכרו", ולא לעבר חלילה על הלוא של "לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקור". הדבר היה תמוה בעיני הרבנית והיא הביעה את תמיהתה בקול: "מהיכן יודע הרב שעמל בתורה יומם ולילה, מהו גובה שכרו של הסבל על נשיאת משקל פזה"? חזר רבי יהושע ליב ואמר: "בפרשת בחקתי מובאים דיני ההערכה של אדם ובהמה, ושם נאמר 'והעמיד את הבהמה לפני הכהן, והעריך הכהן אתה'. ואף כאן עולה התמיהה, מהיכן יודע הכהן העומד לשרת בבית המקדש, על שוי בהמה, גמל וחמור? ובהם הדבר גם בחנם להקדש, שנאמר 'איש ביידיקדש את ביתו קדש לה' והעריכו הכהן', מאימתי נעשה הכהן שמאי שידע להעריך נכסים ובתים? אלא מפאן אנו למדים, שבשעה שנוגע הדבר להלכה וצריך לדעת את השוי המדיק וההערכה הנכונה, מעניקים לו מן השמים חכמה ותבונה פנדרש. ואף כאן האירו את עיני מן השמים לגבי שכרו המדיק של הסבל".

הנצי"ב מוולוז'ין הזדמן פעם לעיר אודסה, והתאכסן בביתו של נגיד אחד, שהיה מדקדק במצות ושמר על קלה בבחמורה. בסעודת יום השבת, ראה הנצי"ב מבעד החלון ביצד בגן קדש הולך ונכונה ונבאים מאחורו בני ישראל, עושים שבתם חל ועוסקים בעבודת הבניה, רחמנא לצלן. הצטער הנצי"ב לראות את השבת מתחללת בריש גלי, וביתנים הוסיף לו בעל הבית מלח על פצעי ואמר: "יראה רבנו מה טיבה של העיר אודסה, שבה עובדים יהודים בשאט נפש על התורה והמצוות". נפשו של הנצי"ב סלדה תמיד מדברי בעל עון על בני ישראל, ותמיד חפש להפך בזכותם כפי שנאמר "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", נענה ואמר לנגיד: "לבי ודאי דואב וכוזאב על מה שראיתו בעונותי הרבים, אולם האם חושב אלה שיהודים אלו לא היו רוצים לשבת עתה יחד עם בני ביתם סביב שלחן השבת ולהתענג בסעודה דשנה, מאשר לעמד בחוץ ולעבד בזעת אפם מתוך חלול שבת? מי יודע מה מצבם של יהודים אלו? ולכן אסור לקטר עליהם וצריך לקרבם בדרכי נעם לתורה ומצוות".

יום אחד, יצא רבי שמחה בונים מפשיסקה עם תלמידיו בעגלה אל העיר ורשה. שם נכנסו לאכסניה אחת וראו שני סבלים יהודים יושבים זה אצל זה ומיטיבים את לבם במשקה חריף לאחר עמל וימם. התקרבו הרבי ומליו ושבו בסמוך לסבלים, והנה הם שומעים את אחד מהם שואל את חבירו על הברית שפרת אברהם אבינו עם אבימלך מלך גרר. "תמה אני" אמר הסבל לחברו, "ביצד לכל אברהם הצדיק לכרת ברית עם גוי עובד אליילים? והמשיך: "וגם תבת שניהם' בפסוק 'זכרתו שניהם ברית' מיתרת". "אלא מפאן אתה למד, שגם לאחר שפרתו ברית נותר אברהם לבדו ולא למד מדרכיו של אבימלך". יצא הרבי ותלמידיו ואמר להם: "כל נסיעתנו לורשה היתה פדאית כדי לשמע דבר זה. גם כשהאדם פורת ברית עם חבירו, צריך הוא לזכור את השניהם, להיות יחד אך גם בנפרד בעת ובעונה אחת, ודרושה לכך חכמה יתרה".

רבי איסר זלמן מלצר, הלך פעם עם תלמידו כדי למסר את שעורו בישיבת "עץ חיים" בירושלים, בראשותה עמד. בדרכם החלו טפות גשם לרדת, והם זרו את צעדיהם כדי להגיע אל הישיבה, אולם לפתע נגש אליהם פושט יד ובקש להתרעים את רבי איסר זלמן לצדקה. עצר הרב את הליכתו והחל לחפש סָסֶף בכיסו כדי לתרם לאותו אדם. בינתיים התחזק הגשם, אולם הרב לא שת לבו לכך. לאחר שהמשיכו ללכת, תמה התלמיד: "הרי לא היה הדבר ראוי לעבב את ראש הישיבה בדרכו למסירת השעור, בעוד הגשם יורד עליו". השיב לו רבי איסר זלמן בענוה: "המלאכה שלי היא למסר שעורים, ואלו מלאכתו של אדם זה היא לאסוף בספיי צדקה. ומי יאמר לנו שמלאכתו יותר חשובה בשמים מאשר מלאכתו שלו?..."

למה נסמכה פרשת ערכין לפרשת התוכחה? לפי שבשעה שאדם מישראל שומע את התוכחה, יכול הוא לבוא חליכה ליאוש והקלשת הדעת. הסמיכה התורה את פרשת ערכין כדי ללמדנו, שליהודי יש תמיד ערך ושוי בכל עת ובכל מצב, וכבר מובן חדש ומעלה יש לו ערך משלו." (רבי מאיר שפירא)

ארגון ושננתם לבניך
מפעיל שיעורים פרטיים לילדי ישראל
הניתנים על ידי אברכי כולל
במסגרות חויתיות תוך מתן תמריצים
המטודיים לשקידה בתורה הקדושה
02-3733111 וברורים: 02-3733111
חדש אייר תשפ"ד | עלון מס': 348

פרשת בחוקותי

לאורם נלך

בשנותיו האחרונות של מֶרֶן המְשִׁיחִי ר' דב יפה זצוק"ל פֶּאָטֶר הוא נושק קרוב לגיל התשעים, נגש אליו אב עם ילדו הקטן וְחָפָה בְּסִבְלָנוֹת לִיד הָרֵב שִׁישֵׁב רְכוֹן על גְמְרָא עֵבָה. עָבְרוּ הַשָּׁנִיֹּת, וְהַמְשִׁיחִי ר' דב הרְגִישׁ לְפִתְעַם שְׂמִישָׁהוּ מִמֵּתִין לוֹ. הוּא הִסְתַּוֵּב וְהִישִׁיר מִבֶּט אוֹהֵב וְחָם לְעֵבֶר הָאֵב וְהֵבָן. הָאֵב וּבְנֵו הִתְקַרְבוּ לָרֵב וְאָז פָּנָה הָאֵב לר' דב וְאָמַר: "רַבֵּה! בְּנֵי הַקֵּט רוֹצֵה לְקַבֵּל בְּרָכָה מִהָרֵב!!"

ר' דב נִבְעַת וּפְנִיּוֹ הָאֲדִימוּ!! גּוֹפּוֹ רָתַת עַד אֶשֶׁר נִכְדָּו שִׁשְׁמָשׁוּ וְעָמַד בְּסִמְכּוֹת לְמָקוֹם, נִגַּשׁ וְשָׂאֵל אֶת הָאֵב מָה קָרָה לְסַבָּא?? מדוע סבא כל כך מבהל?? הָאֵב נִבּוֹךְ וְלֹא הִבִּין מָה הוּא עֹשֶׂה אוֹ אָמַר לֹא טוֹב...? וְאָז ר' דב הִבִּיט בּוֹ וְאָמַר "הִזְהַר יְהוּדִי שְׁלֹא תַעֲבֹר עַל אִסּוּר דְּאוֹרֵיִתָּא שֶׁל מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחַק!!!"

הִיְהוּדִי הַשְּׂתוּמָם וְנִבּוֹךְ עוֹד יוֹתֵר "אֵלּוֹ דְּבָרִים לֹא טוֹבִים הָרֵב שְׂמַע שְׂאֻמְרֵי???" הִיְהוּדִי הָרֵהָר מִמְשָׁכּוֹת מָה הָרַבָּה מִתְפַּנּוֹ? עַד אֶשֶׁר לְפִתְעַם אוֹרוֹ עֵינָיו. אַה, הִנֵּה!!! הַבְּנֵיִי!!! אֲנִי אֻמְרֵי לְרַבָּה שְׂבִנִי הוּא שְׂרוּצָה בְּרָכָה. אַךְ הַרַבָּה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּלֵךְ כָּל כּוֹן קִטָּן לֹא בְּאֻמַּת מִבִּין מַהִי בְּרָכָה, אֵלּא הוּא רוֹצֵה עוֹד סְפָרָיָה אַחַת וְדִ... אֲזִ אֲנִי מִתְקַן אֶת דְּבָרֵי וְאֻמְרֵי: "רַבֵּה! אֲנִי הוּא זֶה שְׂרוּצָה בְּרָכָה עֵבֶר בְּנִי!!"

ר' דב חִיָּה אֶת חִיּוֹ הַנְּעִים וְהִתְמַלֵּא מִיַּד בְּשִׁלוֹה וּבְרַגְעוֹ. הַשָּׁנִים נִפְרְדוּ מִמֶּנּוּ בְּשִׂמְחָה תוֹךְ שֶׁהֵם זוֹכִים לְבְּרָכָה הַגּוֹנָה וּמְאִירָה, וְלִפְרֹק לְמוֹד הַגּוֹן עַל מִדַּת הָאֻמַּת.

לְפָנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, הוֹקֵם בְּאֶרְצוֹ וְשִׁנְנָתָם מִיָּמָּה מִיָּחַד בְּמִינוֹ: **ק(ש)ננתם** בְּמִסְגָּרָתוֹ, הַתְּלַמִּידִים יְכוּלִים לְהַקְלִיט הוֹדְעוֹת לְעֵלוֹן, פֶּאָטֶר הוֹדְעוֹת יְפוֹת וְרִאוּיֹת - מִתְּפָרְסְמוֹת כָּאֵן בְּעֵלוֹן. מֵאָז וְעַד הַיּוֹם הַקְּלִטוּ בְּקוֹ כְּמַעֲט 15,000! הוֹדְעוֹת.

בְּרַצוֹנָנוּ לְהוֹכִיר אֶת כְּלָלֵי הַהוֹדְעוֹת בְּ**ק(ש)ננתם**

רֵאשִׁית חֲשׁוֹב לְהַדְגִּישׁ: עַל מִנַּת שְׁהַהוֹדְעָה תִּקְלַט פְּהֵלְכָה, יֵשׁ לְהַקְפִּיד מְאֹד לומר אוֹתָהּ בְּקוֹל, וּבְצוּרָה בְּרִירָה.

ק(ש)ננתם
0-733-744-755

הָקוֹ לְתַלְמִידֵי "ושננתם לבניך"

לְאִיזָה מְדוּרִים אֶפְשָׁר לְהִשְׁאִיר הוֹדְעָה?

- ❖ לְמִדּוֹר "מִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר מִכָּלֵם" אֶפְשָׁר לְהִשְׁאִיר וּוְרֵט תוֹרָנִי.
- ❖ לְמִדּוֹר "בְּשִׂמְחָה תְּמִידֵי" אֶפְשָׁר לְהִשְׁאִיר דְּבָרֵי חֲדוּדִים (בכפוף לאישור הוועדה החינוכית, וללא פגם של 'בין אדם לחברו', ח"ו).
- ❖ לְחִידָה הַשְּׂבֻעִית אֶפְשָׁר לְהִשְׁאִיר פְּתָרוֹן.
- ❖ לְמִדּוֹר "מִעֲנֵה רַבֵּי" אֶפְשָׁר לְהִשְׁאִיר שְׂאֵלָה, וְהִיא תַעֲבֹר בְּעוֹ"ה לְאָחַד הַמְּחַנְכִים. הַתְּשׁוּבָה תִּתְפָּרֵס אִי"ה בְּעֵלוֹם שְׂמוֹ שֶׁל הַשּׂוֹאֵל, כְּמוֹכָן.
- ❖ לְמִדּוֹר "שְׂהַשְּׂמִיחָה בְּמַעוֹנוֹ" אֶפְשָׁר לְהִשְׁאִיר בְּרָכָה לְתַלְמִיד בְּ"וְשִׁנְנָתָם" לְרַגֵּל שְׂמִיחָה בְּמַעוֹנוֹ, פֶּאָטֶר נִתֵּן לְהִשְׁאִיר בְּרָכוֹת לְשִׂמְחוֹת הַבָּאוֹת:

- ✓ הַנְּחֹת תִּפְלִין
- ✓ בַּר מִצְוָה
- ✓ סִיּוּם מִסְכָּת
- ✓ הוֹלָדַת אַחִים

שִׂימוּ לֵב: בְּרָכָה לְרַגֵּל שְׂמִיחָה, וְכֵן וּוְרֵט עַל פְּרִשַׁת הַשְּׂבֻעָה, רָצוּי מְאֹד לְהַקְלִיט לְפָחוֹת חֲדָשׁ לְפָנֵי מוֹעֵד הַשְּׂמִיחָה אוֹ הַפְּרָשָׁה!

כְּמוֹ כֵּן, נִתֵּן לְהִשְׁאִיר הוֹדְעָה לְאֶרְצוֹ בְּכָל נוֹשֵׂא. אֵךְ כָּאֵן מְקוֹם לְחֲדָד: הָרַבָּה תְּלַמִּידִים מְשִׁאִירִים בְּקוֹ הוֹדְעוֹת שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַרְשֵׁם לְאֶרְצוֹ. הַדְּרָךְ הַטּוֹבָה וְהַעִילָה הִיא לְפָנוֹת לְרַכּוֹ הַמְּקוּמִי אוֹ לְמִשְׁרָד. הַקּוֹ אֵינוֹ מֵיַעַד לְרִשׁוּם לְאֶרְצוֹ.

משרד ראשי - טלפון: 02-3733111 | פקס: 073-2016528 | kinyanyosef@gmail.com

יו"ל ע"י המפעל העולמי לילדי ישראל 'ושננתם לבניך' | עריכה וכתיבה: מערכת 'ושננתם לבניך' | עיצוב גרפי: הדס נעים | לתגובות על המדורים השונים, לקבלת העלון באופן קבוע, או להנצחות וחסימות, ניתן לפנות בדוא"ל kinyanyosef@gmail.com או בפקס 073-2016528

שאלה:

אני תלמיד בכיתה ז'. ליד התלמוד תורה שאני לומד, יש עוד תלמוד תורה. באופן די קבוע יש מריבות בין התלמידים אצלנו לאלו הלומדים בתלמוד תורה השני. המנהלים בשני הת"תים הזהירו על כך, אבל בינתיים זה ממשיך. אחי לומד בתלמוד תורה השני, ולפעמים לא נעים לי שאנחנו שתיים לשני מחנות... פמוכן שפך אחד מצדיק את חבריו. מה אפשר לעשות?

תשובה:

מפני חמרת הדברים, אביא שני צטוטים חריפים: פתוב במסכת דרך ארץ: "גדול השלום, שאפילו בשעה שישךאל עובדים עבודה זרה, ויש שלום ביניהם, אמור הקב"ה אין רצוני לנגוע בהם". ואילו על מחלקת נאמר שם: "עיר שיש בה מחלקת סופה להחרב. מחלקת בבית הכנסת סופו להחרבו" ר"ל. דברים נוראים!

מריבה ומחלקת הם דברים חמורים. בלהט מריבה, לעתים יכול איש לפלע ברעהו ולהשאיר חותם לשנים רבות ח"ו. לפעמים קשה לנפגע לסלוח במשך שנים, וידעים מקרים רבים על 'קפידות' שנגרמו מפגיעות שפאלו, והסבבו צער רב לפוגע.

חשוב לדעת! המניע לרב המריבות, הוא גאווה. אמנם ילדים לפעמים סתם נגררים בחסר מחשבה אחרי חברים רעים, אבל בכל מקרה התוצאה היא הרגל למדות רעות. הרי המריבה אינה על שום דבר משמעותי. האם משום שהשני לומד במוסד אחר מתר לזלזל בו? לא זו דרקה של תורה! ח"ו! כבד קבעו: "איזהו מכבד, המכבד את הבריות".

על אחת כמה וכמה, שאין לתת למריבה כזאת להכנס בין אחים, ויש לברח ממנה כמטחוי אש.

לסכום: בנושאי מחלקת אין פשרות. עליכם להתגבר ולהתעלות על המצב. השתדלו להתרחק מן המריבה בכלל, ודברו ביניכם שאתם לא משתתפים בה, לא מדברים על הנושא ביניכם, ולא נותנים לו להכנס אל ביתכם ח"ו. בעז"ה נקמה שתצליחו, ואולי אף תשפיעו במעשיכם על חברים לנטש דרך זו.

בהצלחה!

שאלות למדור ניתן להשאיר בקו שוננתם, לציין למדור מענה רך, ואין צורך להזהות

אחרי זמן רך עמוס, בהצלחה פלמוד במסירות, בזמנים לא זמנים, עם אצקוה וטילים, ונסינונה לא פשוטים, הרב יעקב מור פנס את תלמידי סניף "תורת שלום" למסבת סיום הזמן.

במהלכה שפיעו התלמידים דרשות מפי ראש הסניף הרב יעקב מור שליט"א, וכו, מהרבה מנחה פיפלוזון שליט"א, מחנך דגול בת"ת בית אלקהו ומחשובי מחנכי "ושננתם לבניה".

כמו כן, התקיימה הגרלה על פרסים יקרי ערך, וכן חידון מיחד שהוכן ברב עמל על ידי הרב מור שליט"א.

התלמידים יצאו בתחושה מרוממת וכוחות מחדשים לקראת זמן קיץ הפא עלינו לטובה, ורצון עז להמשה התחזקות בתורה הקדושה.

א גונטער זומר!

בשמחה תמיד

חידוים משמחים

ויער אצרכ רנה חנה: "אקער לקל רעויות פקקעה?"
חנה: "אין אצרכ, אקל עכתי..."
ויער: "איפה עכתי, פפית?"
חנה: "לא, עכתי אצרכ רעויות..."

נחת

סיפורים מרגשים מפעילות ושננתם

המשנה וישננתם אבנך הקבילה פשהו פשהו ימיה מנהלם אז הקו - אמא פל גלחיה אלמד אפני פלים כמור המשנה האבנך עם אמד האבככיס. הספה פאניה אמא הקבילה פעה היא כדי אבקש אג מספר האבנך פל אלוה אבנך פלמד עם פנה פנחננו. פיהו ומלכו פלים לא מלואה המשנה פל האבנך ככר לא פלמי פה.

מה זכר הפחור בן ה 19 האבנך פלמד את הוושננתם אפני פלים כמור?

אמר כמור קל ממשנה הספור החימד: אבנך אלוה גלחיה אלמד עם האבנך כקביה ילד. הוא מלד נקנה את והקבכיס יפה. עם פלים פלמו, אלוה גלחיה פנה אפסוכוב שוננו זכיום הע כמור אבנך אווים כל פלים הוא מליד פל אבנך ואלמד שיה עם האבנך הוושננתם - הפכו אצרכו איפה אבנך. אנה, אלוה אבנך מוסו, לא מלמד כיום גלחיה ימי, אבנך כמורן פלמשנה האבנך אבנך אלוה עד מהרה, ודאנו אבנך פלמהממא פמדה/ יפנה וצא אבנך...

איזה חפץ מזכר בפך שתנו בשלושה פסוקים רצופים?

פתרון חידת 345

מאיפה למדנו שנודב ואביהוא במעלה יותר ממוטה? מהפסוק "בקרוי אקדש" אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (רש"י פרק י' פסוק ג' ד"ה הוא אשר דבר)

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בקורותי תשפ"ד שנה י | גליון מס' 535

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכות באות בזוגות

מרבנים אנו להזכיר את הרעיון כי עניית אמן משלימה את הברכה. הן זה עתה שמחנו בהלולא דרבי שמעון בר יוחאי, שלמדנו בספר הזהר הק' (עקב רעא א) שרק ברכה שנוענתה באמן היא ברכה שלמה, אשר בפניה נפתחים שערי שמים.

יסוד זה עולה לכאורה אף מפי שהגמרא (ברכות נג ב) ממשילה את הברכה והאמן למערכי המלחמה, כדי ללמד ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך": כפי שבעת מלחמה החילים הפשוטים הם הפותחים במלחמה, ואלו החילים הגבורים באים אחריהם ומסיימים את המערכה, כך העונה אמן שבא אחרי המברך, גדול מן המברך. יש ללמד מפי, שבדומה למשל, שבו החילים הפשוטים והגבורים משתתפים באותה מלחמה, כך בגמשל, המברך והעונה אמן משתתפים יחד בברכה. עניית אמן אינה תוספת על הברכה אלא חלק בלתי נפרד ממנה, והיא זו שמשלימה את הברכה.

קדמונינו הרבו להביא דמויים שונים כדי להבהיר את ענין השלמת הברכה בעניית אמן: רבנו בחיי (שמות יד לא) דמה את הברכה לעדות הנאמרת מפי עד אחד, ואת עניית האמן לעד שני המצטרף אליו, שעל ידו מתקבלת העדות. לעמיתו המהרש"ל המושיל את הברכה לגוף השטר, ואלו את עניית אמן לחתימת העדים המעניקה לשטר תקף (עמודי שלמה על הסמ"ג, עשה כו). על דרך זו הובאו דמויים נוספים, ואולם בסיס הרעיון אחד הוא: עניית אמן היא חלק מהברכה והיא נועדה להשלימה.

במכתב נפלא שנשלח אלינו מאת אחד מקוראי העלון הנכבדים, הוא הוסיף והביא דגמה נפלאה כדי להבהיר את החבור והשיכות שבין אמן לברכה. במכתבו הוא השווה את הברכה ואת עניית האמן לזוג געלים, וכך הוא כותב: "הגעלים באות בזוגות, געל ימנית וגעל שמאלית. געל אחת לבדה, גם אם של מותג יקר, לא תבוא לשמוש אם הגעל השנייה חסרה. כך גם ברכה ואמן הם זוג שבחים היוצר יחד ברכה משלמת. גם ברכה הנאמרת בכונה מלאה, חיבת את החלק השני המשלים - עניית אמן".

נקפיד שכל ברכותינו ישלמו בעניית אמן, נברך את ברכות השחר מדי יום באזני מי שיענה אמן אחריהן, ו"מדה כנגד מדה" - נתברך מן השמים ב"ברכה שלמה".

בקריאת "בברכה שלמה ונאמר אמן!"

שבת שלום,

י' תמוז תשפ"ד

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

סגולת עמל התורה

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו" (כו ג-ד)

בפשטות, הלשון: "אם בחקתי תלכו" שיה במובנה להמשך, "ואת מצותי תשמרו", ומהו פשר הכפילות? רש"י מפרש (על פי ספרא בחקתי פרשתא א) שאכן אין פגנת הכתוב: "אם בחקתי תלכו" להורות על הליכה כללית בחקי התורה, אלא "שתהיו עמלים בתורה".

רבי משה מלובלין, חתנו של המהרש"א ובעל 'מהדורא בתרא', מפרש על פי זאת את דרשת חכמים (בבא מציעא פה א) על הפסוק: (ירמיהו ט יא - ב): "על מה אבדה הארץ; ויאמר ה' על עזבם את תורת" - "שלא ברכו בתורה תחלה". וידועה השאלה: וכי כה גדול הוא עוון אי אמירת ברפת התורה, עד שנועשו ישראל בחיבון הארץ בעבורו?

אלא, מפרש המהדורא בתרא, שאלת "על מה אבדה הארץ" לא כונה כלפי חרבן הביית, כי אם על כך שאבדה מאדמת ארץ ישראל הברכה שפפורותיה, זו שעל שמה נקראה ארץ ישראל "נחלת צבי" (ירמיהו ג ט), לפי שהיתה ממחרת להוציא פרותיה, כצבי שהוא קל רגלים וממהר לרוץ (כתבות קיב א). ולפי שבפרשתנו מתנה התורה את הבטחת "ונתנה הארץ יבולה..." ב"אם בחקתי תלכו" - "שתהיו עמלים בתורה", למדו חכמים שפרענות זו באה על שלא עמלו תורה.

לכך כונו חכמים באמרו: "שלא ברכו בתורה תחלה", כלומר שיעזבו את יגיעת התורה וההתעסקות בה, שהיא עקר מעלתה, כפי שמתבאר מהלשון "לעסק בדברי תורה" שתקנו לומר בברכת התורה (מהדורא בתרא' בבא מציעא פח א).

בהיות הרבי בעל 'אבני גזר' מסוכטשוב אברך צעיר, הפטיר פעם חותנו השרף מקוצק לאביו רבי זאב נחום מבאיאלה: "בנך העלוי זכה לכח גדול בעבודת התפלה, מתירא אני פן יזיק הדבר לכח שכלו..."

הדברים היו כתמוהים בעיני אביו, עד שעמד האבני גזר עצמו והסבירם:

שעון יקר ערך היה ברשותי, נעזרתי בו כדי לנהל את זמני - בין תפלה ללמוד. פעם התקלקל השעון ועמד מלכת, וכיון שלא היה ברשותי הסכום הדרוש לתקונו, בכיתי לפני ה' שישע בידי, ומיד התקבלה תפילתי והשעון שב לפעל.

כיון שראיתי שתפילתי רצויה לפני הקדוש ברוך הוא, התחלתי לנהג כך גם בשעת למודי. בכל עת שהתקשיתי בלמוד הסגיה, התפילתי בדמעות שיאיר ה' את עיני ומיד התבהרו לי הדברים כנתינתם מסיני. משהבחין בכך חותני הקדוש, חשש פן ירפה הדבר את יגיעתי בתורה, שכן סבר כי את התורה יש לקנות ביגיעת השכל, וזהו החשש שהביע בפני מר אבי ('אביר הרועים' אות לו).

העוון הרצוי

"אף אני אלה עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יפגע לבכם הערל ואז ירצו את עונם" (כו מא)

הקשה רבי יוסף די שגוביא בנבנישתי, תלמיד האר"י הק':

הרי בפשטות פגנת הכתוב "ירצו את עונם", שיתרצה הקב"ה ויסלח להם על עוונם, ומדוע אם פן לא נאמר "ירצה את עונם"?

ובאר: אמרו חכמים (יומא פב) שהשב בתשובה מאהבה נעשים לו זדונותיו לזכיות. מעתה יש לפרש שאין כתוב זה מדבר בהתרצותו של מקום, אלא שלאחר שיקנע "לבכם הערל" ויחזרו בתשובה מאהבה, השבים עצמם ירצו ויחפצו בעונותיהם, שהרי נהפכו הם לזכיות (דובב שפתי ישנים' [איזמיר תלא]).

”אפלו הרב חדה”

את הספור הנפלא שלפניכם על כחה של תפלה ואמונה תמימה, ספר המוגיד רבי שלמה לוינשטיין לאחר שחזר מבקור בעיר מיאמי שבפלורידה:

אחד ממתפללי בית הכנסת שבו התפללתי בעת שהייתי במיאמי הוא רבי אריאל כהן, בעל תשובה בעברו, שעלה והתעלה עד שכיום הוא תלמיד חכם יקר המקדיש שעות

הפרופסור הביט בו במבט עצוב ורציני ואמר: ”הטפול אינו קשה כלל. הוא נתן בזריקה חד פעמית ואינו גורם לתופעות לוואי רציניות. אולם במקרה שלכם... כנראה אחרנו את המועד. אלו היינו יודעים את התוצאות קודם לכן, אולי עוד אפשר היה להספיק לטפל, אך כעת איני רואה שום סכוי לכך. קשה לי לומר לכם את הדברים, אך אלו העבדות, אני מצטער...”

העיר מיאמי, פלורידה, ארצות הברית

האבחה כלה גם הערכה מדאגה על העתיד: התסמנת הא עתידה לבוא לידי בטיב בעוד ועוד תחומים, ולפי הידוע עד היום בספרות הרפואית, הילדה לא תאריך ימים מעבר לשש או שבע שנים.

הבשורה הקשה נחתה על ההורים כרעם אדיר ומתנגלגל. המחשבה שהתינת המתונה שהם מחזיקים בידיהם עתידה לעבר סבל כה רב ולבסוף ללכת לעולמה בגיל כה צעיר, שברה את לבם. מבטיהם עברו בבהלה מזה לזה ולילדה האהובה, כשהם מתקשים לעפל את המציאות הקשה.

הפרופסור שבדק אותה הביט בהם ואמר: ”יש פתרון אחד שאולי יועיל. יעילותו עדין אינה מוכחת לאורך זמן, משום שהוא אשר לשמוש רק לפני ארבעה שבועות על ידי משרד הבריאות האמריקאי, אולם בינתיים יש לו תוצאות מרשימות והחולים שהספיקו לקבל אותו בזמן הבריאו. הטפול נתן בזריקה חד פעמית.”

”ולמה שלא נתן אותו?” שאל הרב כהן. ”האם מדבר בטפול קשה במיוחד?”

הפרופסור הביט בו במבט עצוב ורציני ואמר: ”הטפול אינו קשה כלל. הוא נתן בזריקה חד פעמית ואינו גורם לתופעות לוואי רציניות. אולם במקרה שלכם... כנראה אחרנו את המועד. אלו היינו יודעים את התוצאות קודם לכן, אולי עוד אפשר היה להספיק לטפל, אך כעת איני רואה שום סכוי לכך. קשה לי לומר לכם את הדברים, אך אלו העבדות, אני מצטער...”

ההורים הכאובים תלו את עיניהם בפרופסור היושב מולם. הם בקשו להבין יותר, והרופא הוסיף והסביר: ”לטפול באמצעות הזריקה המדוברת יש שתי מגבלות, ולצערי הרב שתייהן בעוכרינו: המגבלה הראשונה היא הגיל. הזריקה נתנת

עד גיל שנתיים בלבד, ובתכם מגיעה לגיל זה בעוד תשעה ימים בסך הכל. המגבלה השנייה היא שעלות התרופה גבוהה ביותר - שנים ורבע מיליון דולר! ולאנשים מן השורה אין שום אפשרות לגייס סכום כזה, בודאי לא בפרק זמן קצר כל כך.”

הוא עצר כדי לתת להורים זמן לקלט את משמעות דבריו. אולם הרב כהן נצל את דקת השתיקה והגיב: ”מדוע אתה אומר שאין פתרון? ודאי שיש פתרון! יש לי אבא עשיר.”

זיק של ענין נצת בעיני הפרופסור והוא התענין מיהו אביו. ר' אריאל הביט בעיניו

והשיב לו בבטחון: ”אבי הוא בורא העולם, הכל יכול”. תשובתו שנאמרה בלהט, מתוך בטחון מחלט בבוראו, לא הרשימה את הפרופסור שישב מולו. הוא העלה על פניו הבעת גחוק, והפטיר: ”טוב, אתה יכול להמשיך להאמין... אני פחות בענין הזה.”

על אף הכל, באמונתו של ר' אריאל לא נוצר אף סדק, שום בדל ערעור. הוא האמין בכך באמת ובתמים והחליט למצות את ההשתדלות בכל יכלתו, באמונה איתנה שה' הטוב יעשה את הנכון בעבורם.

ביום חמישי בערב נערכה בבית הכנסת תפלת רבים לרפואת התינת. הקהלה כלה אמרה פרקי תהלים בכונה והתאחדה בעניית אמן עצמית על בקשת ”מי שברך” שנאמרה לאחריהם. לאחר מכן נעמדו ההורים מול המצלמות, ספרו את הספור של הילדה הקטנה ובקשו את עזרת הצבור להצלתה. הקריאה הופצה בקהל, ובו ברגע נפתחה מגבית בעבור הצלת הפעוטה. הלב לא יכול היה להשאיר אדיש ודבר המגבית הפה גלים והתפרסם. התרומות החלו לזרום ביום ששי. תחלה בטפטוף אטי, ואולם מרגע לרגע תפח זרם התרומות ועלה, עד שביום שלישי הפסקה המגבית לאחר שהשג היעד. החשבון עמד על שנים וחצי מיליון דולר! עשרים וארבעה אלף איש הרימו את תרומתם ונענו בשמחה לצו התורה ”לא תעמד על דם רעהו.”

ביום שלישי שב הרב כהן אל הפרופסור וברר בקצר רוח היכן תוכל הבת לקבל את הזריקה הגורלית בהקדם האפשרי. הרופא הגיב בתדהמה: ”אתה רוצה לספר לי שהשגת את הסכום הדמיוני הזה? אתה בטוח שאתה לא חולם?”

האב הנהן בשלוה והפנה את אצבעו אל השמים. ”בקשתי מאבי הטוב שבשמים והוא שלח לי את כל הסכום. אפשר להתקדם”. הוא בקש שהזריקה תנתן לבתו ביום חמישי, שבו יחול יום היארצייט של האור החיים הקדוש, כדי שאכותו הגדולה תעמד לבתו והתרופה היקרה תפעל את פעלתה.

בקרו של יום חמישי זרח והגיע. הילדה הובאה לבית החולים בשעה מקדמת וקבלה את הזריקה. יומים אחר כך, בשבת, היא הגיעה לגיל שנתיים. באותה שבת נערך קדוש גדול בהודיה לקדוש ברוך הוא בבית הכנסת במיאמי ובו השתתפתה. הקהל כלו היה שתף לשמחה, וההתרגושות היתה עצומה. אכן כן, יש לאותו אברך אבא עשיר המלזה אותו ודואג לכל אשר יחסר לו!

’ומתוך האור פורים ח”ב עמ' קיח

רבות מדי יום ללמוד תורה.

ר' אריאל נולדה בת למזל טוב. שמחה גדולה הוא שמח בהלדת בתו ולבו היה מלא בהודאה לרבון העולמים. אלא שעד מהרה התחלפה השמחה בדאגה גדולה: התינת לא התפתחה כראוי בהתאם לגילה. היא לא החלה לזחל בשלב המתבקש, וכמובן גם לא עמדה או הלכה. נערכו לה בדיקות סודיות ומתישות, ובסיימן הודיעו הרופאים להורים המדאגים כי הילדה סובלת מתסמנת נדירה מאד, שתעדה בעולם כלו אצל מאה ושלושים ילדים בלבד.

ודוי שלא מהלכתו

"והתודו את עונם ואת עון אבתם במעלם אשר מעלו בי ואף אשר הלכו עמי בקרי: אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יבנעו לבכם הערל ואז ירצו את עונם" (כו מ-מא)

אם "התודו את עונם", מפני מה ילך עמם הקדוש ברוך הוא "בקרי"? הכלי יקר' מפרש שמכך שלא נאמר "והתודו את עונם ומעלם אשר מעלו", אלא "והתודו את עונם... במעלם", משמע שעם הודוי וההפכה בכך שהפגענות באה עליהם מחמת החטא, עדין עומדים הם "במעלם" ואין הם שבים בתשובה שלמה ועוזבים את החטא, ולפיכך אין ודוים מתקבל. וכפי שפסק הרמב"ם (תשובה ב ג): "כל המתודה בדברים ולא גמר בלבו לעזב, הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו, שאין הטבילה מועלת לו עד

שישליך השרץ, וכן הוא אומר (משלי כח ג) 'ומודה ועזב ירחם'.

ה'פרדס יוסף' מוסיף ואומר כי ודוי מן השפה ולחוץ לא רק שאינו מועיל, אלא הוא חטא ועוון, ועליו אנו מתנדים ביום הכפורים באמרנו: "על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה" - בודוי הנאמר רק בפה, מבלי חרטה ועזיבת החטא.

באופן אחר באר רבי עזריה פיגו, בעל 'גדולי תרומה': עקר התשובה הוא שיכיר החוטא בגדל חטאו ולא ינסה להקל מחמתו ולתלותו בסבה כלשהי. כאשר אדם מסיר מעליו את מלא האשמה ותולה את חטאיו באחרים, חרטותו אינה פנה וממילא התשובה אינה משלמת ואינה מתקבלת. אף כאן נאמר: "והתודו את עונם ואת עון אבתם", שבודוים הם תולים את סבת חטאם באבותיהם שגרמו להם לשקע בחטא, ולפיכך אין הוא מתקבל

(בינה לעתים דרוש ז).

ואלו רבי יוסף שאול נתנזון מלבוב פרש על פי פסק הרמב"ם (שם ג) שאין די שיתחרט החוטא על העברות שעבר בפעל, אלא עליו אף "לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הפעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול... ואלו העוונות קשים מאותן שיש בהן מעשה". כאן התחרטו המתנדים רק על "מעלם אשר מעלו בי" - בפעל, מבלי להביע חרטה על חטאי הלב, ולפיכך לא התקבל ודוים.

האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלז הסביר כי הודוי צריך להאמר בהכנעה ובשברון לב, ואלו כאן מעיד הפסוק שודוים נאמר בעזות פנים: "והתודו... במעלם אשר מעלו בי", באותה עזות שהיתה להם כאשר מעלו בי, ולפיכך לא התקבל (קבץ אור הצפון קלא עמ' יט וירא תשס"ד).

גדלות ה' נפרת בהטלת מורא

"כי גדול ה' ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים"

בעל הכלי יקר' מפרש כי כונת פסוק זה ללמד שגדלותו של הקדוש ברוך הוא נפרת כאשר הוא מטיל מורא "על כל אלהים". כך היה בעת יציאת מצרים: אלילים של המצרים היה הטלה, אשר סמל בעיניהם את מזל טלה השולט בחדש ניסן, ממנו יראו ולו סגדו. בכך שצוה על ישראל לקחת להם טלה לקרבן הפסח בעשור לחדת שחל באותה שנה בשבת ולקשרו למטתם, ללא פחד ומורא מנקמת המצרים שנמנעה בנס (ראה טור או"ח תל א), הראה הקדוש ברוך הוא לעיני המצרים שאין ממש באלילים, וכך התגדל והתהלל שמו.

בזה מפרש בעל הכלי יקר' את מקור השם "שבת הגדול" שנתנו לשבת שלפני פסח: כיון שבשבת שלפני יציאת מצרים נודע "כי גדול ה' ומהלל מאד", בכך שהטיל ה' מורא על אליל מצרים בצוותו לישראל לקחת שיה ולקשרו למטתם, הרי ראוי לקרא שבת זו "שבת הגדול" (עוללות אפרים' ח"ב מאמר ס).

ספר רבי מרדכי פריזל, תלמיד ה'חפץ חיים': כשלמדתי בישיבת ראדיו, פנה אלינו ה'חפץ חיים' יום אחד ואמר: "הן התפרסם שמחר יהיה לקוי חמה. מן הראוי אפוא שניצא מחר כלנו להתבונן בהתרחשות מפלאה זו". ואכן למחרת, בשעה היעודה, יצאנו כלנו לחזות בלקוי כשה'חפץ חיים' צועד בראש ואומר בהתרגשות "צריך לראות..."

עם סיום הלקוי חשבו התלמידים כי עתה יסביר ה'חפץ חיים' מדוע כה צפה לראות את הלקוי, ואולם כשראו שעומד הוא להפגס לחדרו, אזר אחד התלמידים אמצ, נגש אליו ושאלו על כך.

הסביר לו ה'חפץ חיים': "בכל הדורות ועד עצם היום הזה, רבים מגויי הארץ סוגדים לחמה ומתיחסים אליה כאליל. לפיכך קבע הקדוש ברוך הוא שמדי תקופה תלקה החמה, למען יראו הכל כי בריאה היא ככל הנבראים ואין עוד מלבדו. היתכן שלא נתרגש ונשמח במעמד שפזה וניצא כלנו לצפות בו?" (מאיר עיני ישראל' ח"א עמ' 533).

"צדיק שימד אמונים"

יהודי יקר!
הקדים גם אתה לבוא
לבית הכנסת, כדי
לענות אמן אחר ברכות
המתפללים.

השומע ברכות השחר מפי המתפללים ועונה אחריהן אמן, זוכה לעמוד במבטחה שקבעו חכמים: עניית תשעים אמונים על ברכות מדי יום.

שו"ת הרמ"ע מפאנו ס' קט; 'מגן אברהם' ו ט

שישה אמנים כנגד שישה נכדים

בציון הקדוש, אחר שאמרתי את תפלת השל"ה ברב עם וברב רגש, התישבתי ופתחתי באקראי את ספר התהלים. התחלתי בקריאת הפרק הראשון שעלה לנגד עיני, והיה זה לא אחר מפרק מ"א המסתיים בפסוק: 'ברוך ה' אלוקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן'.

ראיתי בכך אות משמים כי בחרתי להתחזק בדבר הנכון ביותר. אולם אם לא די בכך, כשהמשכתי לפרקים הבאים, מ"ב ומ"ג, הפתעתי לגלות כי הפסוק 'הוחילי לאלקים כי עוד אודנו ישועת פני', מופיע בהם לא פחות משלוש פעמים, כביכול נועדה הקריאה עבורי: להמשיך ליחל לאלקים, כי מבטח לי שעוד אֶזְכֶּה להודות על כך בקרוב כאשר אראה את הישועה בעיני.

העמקתי עוד להתבונן, וגליתי כי ראשי התבות 'כי עוד אודנו, וכן ראשי התבות 'אודנו ישועת פני', שניהם גם יחד עולים לגימטריה 'אמן'. פסוק זה כאמור נכתב שלוש פעמים, כשבכל פעם נרמזה בו אמן פעמים. ונמצא אם כן שהמלה אמן נרמזה בפרקים אלו לא פחות משש פעמים, פעמים בכל פסוק, כנגד ששת צאצאי, ובמלים שכל משמעותו היא הבטחה ברוחה לישועה...

שבתי מטבריה כשתחושת רגע פושטת בכל גופי. בעיני רוחי כבר ראיתי כעין סימן משמים שבקרוב אֶזְכֶּה לחזות בשמחתם של כל ששת צאצאי הממתנים לישועה, ואכן... הלא-יאמן התרחש: במהלך הקיץ שלאחר מכן התקיימו שש שמחות-ארוסין בזו אחר זו, כשהאחרונה ביניהן התקיימה בערב ראש השנה. ברוך שומע תפלה".

רבי נפתלי, יהודי נכבד הזוכה לשמש בקדש כר"מ באחת הישיבות החשובות במרכז הארץ, זכה לראות בנסיים גלויים עקב התחזקותו בעניית אמן, ובמכתב ששלח למערכת העלון הוא משתף אותנו בהם:

"באותה תקופה השאתי בכבוד את בני האחרון, ובד בבד החלו ילדי הגדולים להשיא את צאצאיהם. מאז ועד היום הספקתי בחסד ה' להשתתף כסבא בלא מעט שמחות של נכדים ונינים, ועם כל זאת אני עדין לא מפסיק להתרגש ולהודות על חסדי ה' הגוברים עלי.

היה זה לפני שנים אחדות, כאשר נות ביתי עוררה את תשומת לבי לעבדה שבין דפי סדורה הצטברה כבר רשימה של שישה צאצאים העומדים בגיל שדוּכִים, עליהם היא מתפללת בכל יום ויום שישו למצא את זיוגם.

שישה נכדים המצפים לזיוגם, זהו בהחלט ענין לתת עליו את הדעת. היות שהמעשה ארע בחדש ניסן, ובי"א בו חל יומא דהלולא של רבנו השל"ה הק', מי שתפלתו הנוצעת משמשת רבים בבקשתם על צאצאיהם, עלה בדעתי לשים פעמי לציון הקדוש שבטבריה, מקום הנוצדע כמסגל לתפלה על צאצאים, בפרט ביומא דהלולא, ולהעתיך שם בתפלה לישועת צאצאי.

במהלך הדרך הארכה עד לטבריה הרהרתי בדעתי, באיזו מצוה עלי להתחזק כדי להרבות זכיות לקבלת תפילתי באהבה וברצון, ולאחר מחשבה החלטתי להוסיף חזק במצוה שאותה חבבתי, מצות עניית אמן. כך, אם עד כה הייתי מקפיד לחזר אחר עניית אמן בעקר על ברכות השחר, החלטתי להוסיף ולחפש אחר עוד ועוד אמנים במהלך כל היום, ועל כלל הברכות. אומר ועושה, כבר במהלך הנסיעה הספקתי לשמע כמה ברכות ולענות אחריהן אמן...

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

ה'שערי הישר' מליסקא

כ"ז באייר תש"ד

האדמו"ר רבי צבי הירש פרידלנדר מליסקא הי"ד

האדמו"ר רבי צבי הירש פרידלנדר מליסקא נולד בשנת תרל"ד לאביו הגדול רבי חיים מליסקא בעל הטל חיים, ונקרא על שם אביו אמו האדמו"ר הראשון לבית ליסקא, בעל האף פרי תבואה.

משחר נעוריו הלך בדרכי אבותיו הקדושים ועמל בתורה לילות כמים. בהגיעו לגיל שבע עשרה הסמוך להוראה על ידי גדולי הפוסקים בדורו. כבן עשרים ושש נבחר לכהן פאר כאב"ד בעיר גאון, שם יסד ישיבה ששמה יצא לתהלה ונהרו אליה תלמידים רבים.

בשנת תרס"ד, והוא רק בן שלושים שנה, הסתלק אביו האדמו"ר בעל הטל חיים, ורבי צבי הירש הכתר כממלא מקום אבותיו בהנהגת העדה וברבנות העיר ליסקא. שמו וגדלותו נתפרסמו בכל הארץ ואלפים נהרו להסתופף בצלו.

חבר כשלושים חברים נפלאים בכל מקצועות התורה, בהם חברים על התורה, על הש"ס ועל ארבעת חלקי שלחן ערוך. אולם רק ספרו 'שערי הישר' על תהלים, אותו הדפיס בחייו, נותר לפלטה.

כבן שבעים היה הרבי מליסקא בזמן שחדרו גיטותיו של הצורך הנאצי ימ"ש להונגריה ושלחו את היהודים למחנות המוות. נשמתו עלתה השמימה ביום כ"ז באייר תש"ד במשרפות אושוויץ. יחד עם שלשת בניו ורבים מנכדיו, הי"ד.

אמן פותחת שערים

בספרו 'שערי הישר' על תהלים דורש הרבי מליסקא כי הפסוק (תהלים קל ז) 'נפשי לה' משמרים לבקר שמרים לבקר" מרמז לשמירה הגדולה לה זוכה מי שמקפיד על עניית אמן בקול רם, ואלו דבריו:

אמרו חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן, שגאמר (שע"ה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים', אל תקרי 'שמר אמנים' אלא שאומרים אמן". ופרשו התוספות (שם ד"ה פל) ש"בכל כחו" פרושו בקול רם.

לאור זאת יש לפרש את הפסוק שלפנינו כך: המלה 'נפשי' היא כנוי לתפלה, ככתוב (שמואל א א טו): 'ואשפך את נפשי לפני ה'". כשנחשב את ערך הגימטריה המלא של ארבע האותיות המרכיבות את השם אֶדְנוּת [אָלֶף; דָּלֶת; נוּן; יוּד] תהיה התוצאה תרע"א [671], שהיא התרגום הארמי למלה 'שער'. לפי זה נתן לדרש את המלים 'נפשי לה'" כמרמזות למלים 'תפלת שער', כלומר תפלה הפותחת שערים, הלא היא עניית אמן. על תפלה כזו מבטיח הכתוב, שהשומרים שתהיה שגורה על לשונם "לבקר" - ראשי תבות "לענות בקול רם", זוכים ל"שמרים לבקר" העומדים עליהם לשמרם בכל דרכיהם ולהצילם מכל צרה וצוקה ('שערי הישר' שם).

דיבורים טובים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

הנושא:
הנעלבים
ואינם עולבים

מס' 32
פר' בחקותי
תשפ"ד

קִשָּׁה אָבֵל שָׁוָה

תּוֹדָה עַל מִתְנַת הָעֵלְבוֹן!

תאר לעצמך יהודי מבגר היורד במדרגות ביתו בנחת. מדרגה, עוד מדרגה ועוד אחת. הוא לא מבחין בקלפה של פרי הזרקה במדרגות. רגלו דורכת על קלפת הפרי והנה הוא מחליק - אוי! ומתגלגל עד סוף המדרגות...

עומדים שם כמה בחורים לצים ופוחזים, ובמקום להושיט יד ולעזור - צוחקים צחוק גדול. אחד מהם אף

קורא בקול: "תראו איך הוא מתגלגל כמו חביתו!"

איך לדעתך נגיב אותו יהודי? יכעס? יגער? ינזף?

יכול להיות שזו התשובה, אבל לא כשמדבר ב...
"חפץ חיים" זצ"ל בעצמו!

אכן כן, המקרה הזה קרה לרבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים". הוא ירד במדרגות, החליק והתגלגל, והנערים צחקו ולעגו לו.

והנה, החליטו בשמים להמתיק את הגזרה. השם רחם על האדם, והמתיק לו את גזרת המות ליסורים. ומבין כל סוגי היסורים, בחר לו דוקא את יסורי הבושה, כדי שיצא שלם בגופו, ולא יכאב לו שום דבר! אמנם, העלבון יהיה מעליב ומשפיל, אבל, בעזרת השם, הוא ישאר בחיים. אט אט ישכח מהעלבון, ויוכל להמשיך את החיים כרגיל.

עכשו אתה מבין איך אפשר לשבע מחרפה? אם האדם היה יודע את כל החשבונות שבמרום, ומבין ממה הוא נצל, הוא הרי היה יוצא ברקוד מרב שמחה! בטח שיהיה נעשה 'שבע' מהחרפה שבאה עליו.

כך אומר השל"ה הקדוש: "ישמח בחרופים יותר מאכילת מעדנים!" ורבי חיים ויטאל אמר בשם האר"י הקדוש, שאלו היה לאדם דעת, היה יוצא לשוק ומבקש מי שיבזה אותו, כי בכך הוא מביא חיים לעצמו!

ומה לענות? לא לענות!

אז אם נקלעת למצב כזה, מישהו מעליב אותך, משפיל ומבזה, אתה כבר מודה לה' בלבך על המתנה. מתנה לא נעימה, אבל הבנת שמדבר במתנה גדולה, ושאצלת עכשו מדברים חמורים בהרבה.

אך עדין, אותו מעליב עומד מולך ולועג. אתה מרגיש שאתה חייב לענות. איך אפשר לא לענות? איך אפשר לא להעליב חזרה, להתנכח, להוכיח שאני הצודק, שהוא הטועה... איך אפשר לשתק? ברגע הזה כדאי לך מאד לזכור את דברי חז"ל: הנעלבים ואינם עולבים... עליהם הכתוב אומר: "ואהביו כצאת השמש בגברתו!" למה שיהודי ישתק כשמעליבים אותו? מסבה

נו, ואיך הגיב החפץ חיים, אתה שואל? מאתו רגע לא הפסיק לחיך ולשמח! כשנכנס לבית המדרש, שאלו אותו התלמידים: "רבנו, מדוע הרב כה שמח היום? האם ישנה איזו בשורה טובה?" "תבינו", ענה להם החפץ חיים, "בדרך כלל, אף אחד אינו מעליב אותי ואינו מבזה אותי. כלם רק נותנים לי כבוד כל היום. ומה יהיה על העוונות שלי? מה יכפר לי עליהם? הרי הבושה היא הדבר הכי טוב לכפרת העוונות. והנה היום, כשסוף סוף זכיתי וכמה בחורים לעגו לי ובישו אותי, בנדאי שהתכפרו לי כמה וכמה עוונות - וזה במקום לקבל יסורים. איך לא אשמח?"

ה'חפץ חיים' היה מטרד מעוונותיו. אנו יכולים לתאר לעצמנו שלא היה מדבר בכמות של חטאים כמו של אדם מהשורה, אם בכלל.

בינינו לבין עצמנו, גם מי שמתנהג יחסית יפה, אין צדיק אשר לא יחטא. לכל אחד יש עוונות הצריכים כפרה.

ב'איכה' כתוב צמד המלים: "ישבע בחרפה". בטח גם לך זה נשמע תמוה קצת: איך אפשר לשבע מחרפה? נתן להבין שאדם יסבל את החרפה, ואפלו יקבל אותה בשתיקה, אבל לשבע? מסבירים לנו צדיקים, שלפעמים נגזרת על האדם גזרה חלילה. מחלה, עניות, קשי משפחתי או אפלו מות חס ושלום (אולי כדי לכפר על עוונות ולזכות את האדם בגן עדן, ואולי מסבות שונות שאיננו יכולים להבין - רק יודעים שהכל באמת לטובה).

גם בעולם הזה ישנו שכר
מידי לאלו הנעלבים ואינם
עולבים:

בזמן שמעליבים מישהו והוא אינו
מעליב בחזרה, יש לפה שלו כח מיוחד.
הוא יכול להתפלל על דבר שהוא רוצה
מאד, ובעזרת השם תפלתו מתקבלת
בשמים יותר מבזמנים אחרים.

שנה, שנה, שנה!

רגע!

בכל מקרה, חובה לספר להורים או למחנך
לתועלת אם מציקים לך. הם ינסו בעז"ה לטפל
בבעיה וגם ידריכו אותך האם בכל זאת נכון לענות
במקרה הזה, כי יש מקרים מסוימים שצריך לענות,
וצריך הדרכה ממבגר בענין זה.

אז נדבר בעז"ה בשבוע הבא...

בינתיים תחשב על מה שקראת!

שבת שלום - משלם.

אחת: כי הוא אוהב את השם, וזוכר שהשם מאד
לא אוהב דבורים של כעס, מחלקת וגאווה! הוא
ישתק כי הוא יודע שהשתיקה הזאת היא הנחת
הכי מתוקה שהוא יכול לתת לאבא שבשמים.

ולכן ככל שממשיכים ומעליבים אותו יותר, הוא
נעשה שמח יותר ויותר מרגע לרגע. כי ככה הוא
נותן להשם נחת גדולה יותר! ככה הקרבן שהוא
מקריב כביכול להשם, גדול ומשבח יותר!

העולם פלו מתקנים רק בזכות מי ששותק
כשרבים אתו - - -

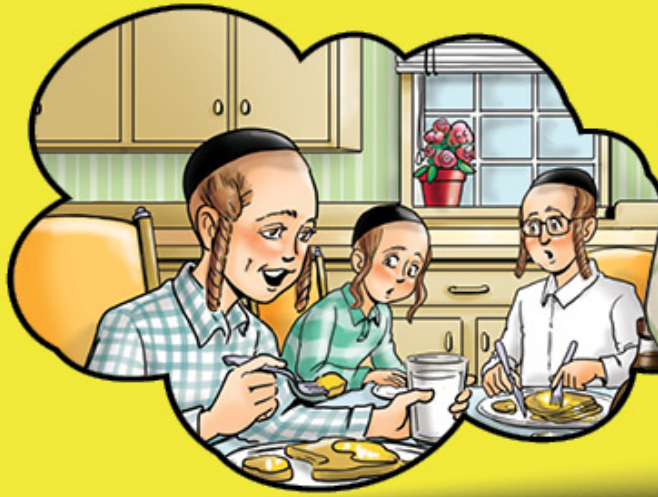
איזו זכות!

עת רצון...

כתוב, שמי שחברו מביש אותו ולועג לו, ובפרט
אם זה ברבים, והמתביש לא עונה ולא משיב לזה
שהעליב אותו שום דבר, השכר שלו גדול ועצום.
הוא נהיה אהוב מאד אצל השם יתברך. ובנוסף,
"המעביר על מדותיו" - זה שמתגבר ולא עונה מה
שמדותיו הרעות דוחפות אותו לענות - "מעבירין
לו על כל פשעיו" - סולחים לו על כל העברות!

שו"ת משולם

הלכה לשלחן השבת

יוסי: "אתם האחים שלי,
אז אני רוצה לגלות לכם
מה קרה היום בכתה עם
שמואלק..."
חיים: "אם יש בספור הזה
דברי גנאי, אז גם לאחים
אסור לך לספר אותו..."

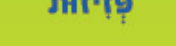
האסור
לספר לשון הרע
כולל גם את האחים
והאחיות יותר בני
המשפחה, שגם להם אסור
לספר!

מתסו מיקס

עצה, עבודות בדרך!
כאן מתקנים את... עצמנו!

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? **הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שְלוּחָה 32**

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

גשמים בזמנים שאין עוברי דרכים מצויים

ונתתי גשמיכם בעתם (כ.ד)

מה הכוונה "בעתם"?

פרש רש"י: "בשעה שאין דרך בני אדם לצאת, כגון בלילי שבתות ובלילי ימים טובים". באותם זמנים אנשים לא הולכים ברחוב וזה לא מפריע להם.

והפליאה רבה: ואם זה כן מפריע, האם לא מוטב יותר שירד גשם? מדוע להתחשב בהם?!

אומר הרב אברהם משה שורץ שליט"א: מובא בגמרא (יומא נג ע"ב) שהכהן הגדול היה מתפלל ביום הכפורים "ולא תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים", ומפרש רש"י שלאו עוברי דרכים המתפללים שלא ירדו גשמים. עוברי דרכים אינם חייבים להיות דוקא הולכי רגל הנרטיבים מגשם, אלא גם אנשים אחרים. נתאר לעצמנו בעל מונית שמקבל עדכון ששילג יתחיל לרדת בצעירים. הוא מסים את עבודתו מקדם, ונכנס לביתו כשחיוך שפוף על פניו, תוך שהוא מרהר: "חצי יום חפץ זה דוקא לא רע...". בבקר הוא בא לצאת מהבית, אך אי אפשר לפתח את הדלת בכלל. מודיעים שירושלים משבתת, ולא יתקינו למודים. 'טוב, נחמד', הוא חושב לעצמו. עוד חצי יום חפץ. אחרי יומים הוא כבר אומר: "רבוננו של עולם, מספיק עם הדבר הזה. הבנו את הרעיון!..."

כדי שהתפלה שלו לא תשמע, צריך כהן גדול שיעבד ביום הכפורים ויאמר: "רבוננו של עולם - אל תשמע לנהג המונית הזה! תן הלאה גשם ושלגו"

מדוע תפלת נהג המונית כה חשובה עד שצריך כנגדה את תפלת הכהן הגדול ביום הכפורים?

התשובה היא: הוא מתפלל מעמק הלב, וממילא תפלתו חייבת להתקבל! בא הקב"ה ומבטיח: אם תלכו בחקותי, אתן לכם גשמים בזמנים שבהם אין עוברי דרכים מצויים, וכך הם לא יתפללו להפסקתו!

(רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - נאה דורש)

למרות השפע יאמרו שלום זה לזה

ונתנה הארץ יבולה ועצי השדה יתן פריו... ונתתי שלום בארץ (כ.ד-ו)

ספר רבי חיים אבולעפיה: היה יהודי אחד, נורמלי לכל דבר, שבתקופות מסוימות בשנה, כשהיה הולך ברחוב, לא היה משיב שלום למי שאמר לו שלום. והדבר היה לפלא.

פעם שאל אותו מישוה: "מה הספור שלך? למה אינך משיב שלום?"

השיב האיש: "יש לי פרדס שבמשך כמה חודשים בשנה מניב פרות. בתקופות שאין פרות על העצים אני משיב שלום לכלם! אבל בתקופות שיש פרות על העצים אינני משיב שלום! ולמה? כי אני מפחד! אני מפחד שזה יעלה לי ביקר... אם אענה לפונים אלי, תתפתח שיחה. האיש יגיד לי: 'מה נשמע? אילו פרות יפיים יש לך. אולי תוריד לי מהעץ שנים - שלשה, נטעם...' לכן אני לא עונה לאף אחד. לא מכיר אף אחד. תעזב אותי..."

וזהו שאומרת כאן התורה: אף על פי שהארץ תתן שפע יבול, ועץ השדה גם הוא יתן פריו - בכל זאת "ונתתי שלום בארץ", ואנשים יגידו שלום זה לזה...

(רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - נאה דורש)

חילי האויב יצטרפו ללגיזו של מלך

ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו (כ.ח)

לכאורה החשבון לא מובן, וכמו שכתב רש"י: "וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא מאה מכם שני אלפים ירדפו! אלא, אינו דומה מועטים העושים את התורה למרבים העושים את התורה".

ה"שפת אמת" זצ"ל שואל: אם התורה כתבה "ומאה מכם רבבה ירדפו", שזוהי העצמה היותר גדולה, לשם מה היא כתבה "ורדפו מכם חמשה מאה"?

ובאמת לפי פרוש רש"י השאלה לא קשה, משום שהתורה רצתה ללמד אותנו פרק בעבודת ה', שכלל שלומדי התורה מרבים - כן התוצאה עצמתית יותר, לא בצורה סימטרית.

בנו של ה"שפת אמת" מבאר את הפסוק בצורה מעניינת ועל פי זה מישב גם את שאלת אביו: "ורדפו מכם חמשה מאה" - בתחלה חמשה מישראל רודפים אחרי מאה ומכניעים אותם. אותם מאה, הרואים את עצמתם של ישראל, ומזהים שהעצמה באה מתוך מעלתם הרוחנית מכח למוד התורה וקיום המצוות, משתכנעים לתקן את מעשיהם, להאמין בבורא ולקיים מצוותיו וחקותיו, והם מצטרפים ללגיזו של מלך. עכשיו, אותם מאה יהודים 'טריים', יוכלו להכניע רבבה. מדוע? משום ש"במקום שבגלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים" (ברכות לד ע"ב).

(רבי אברהם בני מרגלית שליט"א - נאה דורש)

התוכחות הן ברכות

ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה (כ.י)

הזהר הקדוש מביא דבר שבשכל הפשוט שלנו אי אפשר להבין אותו, קשה להאמין בו, אבל אנחנו מאמינים בני מאמינים שאם התנא האלקי רשב"י אמר אותו - בודאי שזוהי האמת לאמתה.

הזהר הקדוש אומר שכל הקללות, בין של פרשת בחקותי ובין של פרשת כי תבא, הן בעצם ברכות חמות ועמקות שהקב"ה מברך את עם ישראל, אלא שהוא אמר אותן בהסוואה.

האדמו"ר בעל ה"שפע חיים" מקלוזנבורג זצ"ל היה ה"בעל קורא" בתורה מדי שבת. כשהיה קורא את הקללות, קרא אותן בערגה, במנגינה ערבה, עד כדי כך שהשומעים התרגשו במיוחד, והרגישו כאילו הן ברכות. הוא, שאבד בשוואה את אשתו ואחד עשר ילדיו ולמרות זאת היה פיו נושף בטוויי אמונה - ידע היטב מה הן קללות, וכשהיה קורא אותן בתורה, הרגישו כלם שהוא קורא ברכות.

באחת השבתות שקראו בפרשת התוכחה, היו בבית הכנסת שני חתנים, יתומים מאבא ואמא, שאת שניהם לקח תחת חסותו. גדל אותם וכעת השיאם. שניהם צריכים לקבל עליה לתורה בשבת הזאת.

לפני התפלה הוא נגש לאחד מהם ואמר לו: "אני רוצה לתת לך היום את העליה של התוכחה".

"רבי!" פרץ החתן בכבי, "אין לי אבא, אין לי אמא, וגם לא אחים ואחיות. חסר לי עוד קללות על הראש?"

"תאמין לי", אמר לו הרבי, "אני רוצה רק בטובתך". אך הוא סרב. אי אפשר כמובן לדון אותו. מדבר בבחור שרחמנא ליצלן אבד את כל אשר לו. הוא פחד לקבל עליה שיש בה קללות.

הרבי נגש לחתן השני ואמר לו: "אני רוצה לתת לך היום את

העליה של התוכחה.

"אם הרב'ה מבין שזה מה שטוב בשבילי - מקבל עליי, השיב. וכך היה: החתן השני קבל את העליה של הקללות, והחתן הראשון עליה אחרת. עברו שנים. שניהם קימו ברוב השם בתים מפארים בישראל. מדבר בשתי משפחות ידועות. לשניהם ילדים מצלחים בכל קנה מדה, אלא שאצל האחד תורה וגדלה התאחדו במקום אחד, והוא עשה חיל גם במסחר, ואלו השני זכה לתורה, אך פרנסתו היתה דחוקה. משהתגברו אצלו הקשיים בפרנסה, נכנס עם קויטל לצדיק, הרב'ה מקלויזנבורג, וספר לו על קשייו.

אמר לו הרב'ה: "אתה זוכר שבשבת בה עליית לתורה בקשתי לתת לך את העליה של התוכחה, וסרבתי? ידעתי שאין לך אבא ואמא, אחים ואחיות. ידעתי שעברת חיים קשים, ורציתי שלכל הפחות מכאן ולהבא יהיו לך חיים קלים, אבל אתה סרבתי. אין לי טענות כלפיה, אבל אני רציתי. החתן השני, שקבל את התוכחה זכה שאצלו הכל פורח ומשגשג". רבותי! זה ספור שמימי. אין לנו בו הבנה. אבל, כאמור, אנחנו מאמינים בדברי הוהר הקדוש שאמר שהתוכחות הן ברכות.

(רבי אהרן טוויסיג שליט"א - נאה דורש)

חשיבות השמירה על ישוב הדעת

והפקדתי עליכם בהלה (כו, טו)

הקללה הראשונה, שפותחת את שרשרת הקללות שבפרשה, היא ה"בהלה". הבהלה היא המפתח והגורם לכל הקללות שבאות בעקבותיה. כשאדם מבהל, מתרוצץ סביב עצמו, ולא יודע מה לעשות - הוא חשוף לכל המרעין בישין שסביבו. מי שיש לו שלווה ומנוחת הנפש, יכול לשקל בהגיון את שעליו לעשות, ולהתגבר על המארעות הפוקדים אותו.

האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל הנהיג קהלה של אלפי חסידים לפני השואה. כשפרצה השואה, קציני הגסטאפו התאמצו מאד לתפס אותו. היה צורך לשלם חצי מיליון דולר לאלוף הונגרי כדי שיברח אותו את הגבול.

רבי אהרן ישב במושב האחורי, יחד עם אחיו והאלוף ההונגרי. שניהם נאלצו לגלח את זקנם, ללבש בגדים של קצינים הונגריים, ולחבש במתת קצינים לראשם.

והנה לפתע, במהלך הנסיעה, רבי אהרן הורה לעגלון לעצור. הנהג והקצין הגרמני נסו להסביר לו שכל שניה היא גורלית, וזוהי סכנת נפשות גדולה לעצור ולהתעכב במקום. כל יחידות העלית של הגרמנים הרי מחפשים אחריו... אבל רבי אהרן נותר בשלו: "אני מצוה לעצור. עלי לרדת מהעגלה".

רבי אהרן ירד, התבודד בצד למשך כמה דקות, וחזר לעגלה. לפליאת היושבים הסביב:

"הרגשתי שמרב לחץ אני מאבד את ישוב הדעת שלי. אני יודע שמה שיכול להציל אותי, בעת שכזו, הוא ישוב הדעת. בהעדר ישוב הדעת, כשאני נמצא במצב של בהלה, אינני יכול לתפקד ולקבל החלטות נכונות מה עלי לעשות. הייתי חיב, אפוא, לרדת מהעגלה, להרגיע את נפשי על ידי התחזקות במדת הבטחון, ורק כך יכול אני להמשיך בנסיעה".

התוספות הארוכים ביותר בש"ס נמצאים במסכת בבא קמא בדף ע"ו. שורה אחת של גמרא - ותוספות על כל העמוד... החיד"א כותב בספרו "שם הגדולים" דבר מדהים, שאת התוספות הללו כתבו לילה אחד לפני שהצלבינים שחטו אותם. מבהיל על הרעיון! הם ידעו שהם הולכים להשחט, ובכל זאת לא אבדו את הראש. היה להם ישוב הדעת לחבר כאלו תוספות ארכים...

ה"אמרי אמת" מגור זצ"ל נסע פעם בעגלה. לפתע אבדו הסוסים את עשתונותיהם והם פתחו בדהרה במורד ירידה תלולה מאד. כל מאמציו של העגלון ליצב את דהרתם עלו בתהו. החסידים, שישבו בעגלה, נתקפו חרדה: היו שהחלו לומר ודוי, היו שצעקו בהיסטריה "שמע ישראל", והיו כאלו שקראו תהלים בקולי קולות.

והאדמו"ר? נותר יושב רגוע.

לפתע הגיעו הסוסים לפניו, והם האטו את דהרתם. כל היושבים בעגלה נשמו לרוחה. הסכנה חלפה. שאלו את האדמו"ר: "כיצד שמרת על רגע וקר רוח? הרי היית בסכנת חיים! יש לך משפחה,

ילדים..."

השיב האדמו"ר: "מי שהולך על רצפה ישרה וסבור שהרצפה הישרה והיציבה היא שמחזיקה אותו - אכן כשהוא מגיע לרצפה עקמה, מתנדנדת, נתקן בפחד. אבל מי שגם כשהוא הולך על רצפה ישרה יודע שהקב"ה שהוא רוקע הארץ על הפנים, הוא שמוליך אותו ומחזיק אותו - לא מפחד גם כשהרצפה עקמה. הוא יודע שאותו קודשא בריך הוא שמוליך אותו על הרצפה הישרה - יוליך אותו על הרצפה העקמה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

מקור השם 'רבנו תם'

ותם לריק כחכם (כו, טו)

כפי הידוע, אחד מגדולי בעלי התוספות מכנה בשם 'רבנו תם' - דבר המעלה תהיות רבות בקשר לשם הבלתי נפוץ ולמשמעותו.

ההנחה המקובלת היא, שהיותו והיו שנים מבעלי התוספות שראשי תבות שמותיהם הם ר"י, הלא הם האחים רבנו יצחק ורבנו יעקב נכדי רש"י, עלתה השאלה כיצד ידע הלומד אימתי הכונה לרבנו יצחק, ואימתי לרבנו יעקב. כדי לפתור את הבעיה, ראו כותבי הספרים צורך להסדיר ראשי תבות יחודיים לאחד משני הר"י. והיות ועל יעקב נאמר: "איש תם ישב אהלים" (בראשית כה, כז), קבעו שרבנו יעקב יכנה רבנו תם, ויבא לציון גואל...

בדרך נוספת נתן לבאר פשר שמו על פי מה שנאמר בפרשתנו: "ותם לריק כחכם", ומצאנו ב"תורת כהנים": "ותם לריק כחכם, ויש אדם שמשאית את בתו ופסק לה ונתן ממון הרבה, לא הספיקו שבעת ימי המשטה לצאת עד שמתה בתו, נמצא קובר את בתו ומאבד את ממונו". כלומר, הפסוק מרמז על אדם שהשיא את בתו למזל טוב ונתן לה סכום עצום כנדוניה מכבדת. תקנתו היתה שתחיה חיי אשר ועשה, אך בחלף זמן קצר מנשואיה הלכה הבת לעולמה. וכך אבד האב הן את בתו והן את ממונו. נמצא שאדם זה עמל לריק, וכל כחו ירד לטמיון.

מצב טרגי זה, שפלה הולכת לבית עולמה בשנה הראשונה לנשואיה, והאב מאבד את כל היקר לו, היה ככל הנראה שכח למדי בתקופת בעלי התוספות. ולפיכך נתפסו רבנו תם ועוד מחכמי צרפת לשכס עצה ותקנו תקנה, שאדם שהשיא את בתו שהסתלקה לעולמה בשנה הראשונה לנשואיה, זכאי לקבל את הנדוניה בחזרה.

וכך כתב הרמ"א: "עוד תקנו רבנו תם וחכמי צרפת, שאף אם כבר נתן האב הנדוניה - אם מתה האשה או האיש תוך שנה ראשונה בלא זרע קיימא, חוזר הכל לאב או לזרשי המת" (שלקו עירוב אבן העזר ג). התוספות (בתבנות מז ע"ב) הביאו תקנה זו, אך כתבו שבסוף ימיו חזר בו רבנו תם מתקנתו.

במשך הדורות נעשו שדרוגים שונים בתקנה זו. הרמ"א מביא את תקנת קהלות שו"מ, (שפירא, רמזא ומנצא), שאם הבת מתה בשנה השניה לנשואיה, זכאי האב לקבל בחזרה חצי מהנדוניה. באחד הספרים מובא שבשנת תקכ"א תקנו בעיר סלוצק, שאם הבת מתה בתוך שלש שנים לנשואיה - כל הנדוניה חוזרת לאב, ואם הבת מתה בתוך חמש שנים לנשואיה - מחצית הנדוניה חוזרת לאב.

רבנו תם עצמו מקשר את הענין לפרשתנו וכותב ב"ספר הישר" (תשפח): "אחרי כן נזכרתי מה ששני בתורת כהנים, ונתתי הודאה למקום שזכינו לצאת מהיות כראויים לתוכחות. ששנינו בפרשת התוכחה, 'ותם לריק כחכם', ויש אדם שמשאית את בתו ופסק לה ונתן ממון הרבה, לא הספיקו שבעת ימי המשטה לצאת עד שמתה בתו, נמצא קובר את בתו ומאבד את ממונו".

רבנו תם מסים ואומר: "וכשם שיצאנו מזאת, כך נצא מכל גזרות רעות ונתבשר טובות, שמועות ושלום על ישראל".

רבי יעקב דוד זצ"ל מספר בספרו הגהות הגרי"ד על "תורת כהנים", שבחדש איר לשנת תרי"ד חלם חלום, בו נאמר לו משמים כי רבי יעקב מבעלי התוספות כנה בשם 'רבנו תם', משום שעסק בפסוק 'ותם לריק כחכם'. והיות והתקנה שתקן הצילה יהודים רבים ממצב נורא זה, לפיכך כנהו בשם 'רבנו תם'.

(רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א - נאה דורש)

מת יקות השבת

גיליון
632

פרשת
בחוקותי
תשפ"ד

יו"ר ע"י קהל רובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזוע שליט"א

תלמידו של פוסק הדור בעל "שבת הלוי" זצוק"ל

◆ משיחורתי של מורינו הגה"צ שליט"א ◆

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

האש שהבעירה לכבות

אני גר בשכונה שיש בה משפחות רבות של יהודים שעדיין אינם שומרי תורה ומצוות, בשנה שעברה (תשפ"ג) אחרי חג הפסח, נגשו אלי שלשה ילדים ושאלו אותי האם אוכל לתת להם לאחסן במחסן שלי את העצים שהם אוספים למדורת ל"ג בעומר, והסכמתי להם.

כבר ביום הראשון כשהם הגיעו בשעת הצהריים להכניס את העצים שאספו, הם עשו רעש גדול מאד שהפריע לי למניחת הצהריים שאני מכרח לה עקב גילי. ששקלתי בדעתי לומר להם שאני חוזר בי מההסכמה לאחסן אצלי את הקרשים, אך במחשבה שניה חשבתני, שלא כדאי לעשות את זה, כי הם יהודים שלא קרובים לתורה, וכיון שיש להם איזה תענוג בהדלקת המדורה שמעוררת לאור התיחות, לא כדאי שאפריע להם בזה.

בעקבות הרעש החלפתי את שעת המנוחה שלי לשעה אחרת, וההחלפה והשבוש של שעות השינה, גרמו לי הרגשת עיפות וחלשה במשך הימים שבו פסח ל"ג בעומר, כמעט בכל פעם שהרגשתי חלשה, בקשתי מה' שיעזר ויקרב לעבודתו יתברך את לבם של אותם ילדים, שבעבורם אני ממעט משינת.

ביום שני ערב ל"ג בעומר (באותה שנה), הגיע אלי נכדי לשהות אצלי ולסייע לי במה שאצטרה, כשהגיע הלילה של ל"ג בעומר, הנכד שלי יצא לראות את

« המושך המעשה בעמוד ד

מתיקות ברפתו של עובד ה'

עצמים כבהמה. אם כן מדוע הצטער מן אדם הראשון?

הפתח והתקנה של אדם הראשון

אלא שאדם הראשון חשש שאבדה ממנו הדעת וירד לדרגת הבהמה שאין בה דעת, ועל כך בכה. וה' השיבו: "בזעת אפיה תאכל לחם", כלומר: לא אבדה תקנותך ובניך לקנות דעת על ידי שתתאמץ ו'תזיע' לבא לידי הפרת הטוב לה' על הנשימות שב'אפה' ועל ה'לחם' שאתה אוכל בפיה. ובזה נתחדשו ברכות הנהנין שהם הודאה על המזון. ובזה האדם שונה מן הבהמה - שהוא מברך טרם אכילתו ואלו הבהמה אוכלת ללא ברכה.

ובזכות שפכה על הדעת, זכו בניו להביא שתי ה'לחם' לפני ה' בחג השבועות ולקנות מן דעת של הפרת הטוב לה' על חסד המאכלים והאברים המעפלים אותם ובריאות הגוף הנעשית על ידם. ורצון ה' ששפיר טובה גם לבני האדם שהכינו לנו את המאכלים.

העננה היא גדלות האדם

ושלמות מדת הפרת הטוב היא ששפיר טובה גם לבעלי החיים, שעל כן יש להקדים לתת מאכל לבהמה לפני האדם, כי עלינו להפיר טובה לבהמה שעל ידי חרשנו וזרענו את הקרקע ונבאו לנו המאכלים הללו לפינו.

אך דא עקא, שפינו שיש באדם דעת הוא מסכן להתגאות ולאבד את כל ערכו,

"אם בחקתי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם... ועץ השדה יתן פרו...". כיוצא בזה בפרשת "והיה אם שמע" כתוב: "ונתתי מטר ארצכם... ונתתי עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת", וחו"ל דרשו (ברכות מ), שהקדמה בפסוק אכילת הבהמה לאכילת האדם, ללמדנו שיש להקדים ולתן מזון לבהמה לפני אכילת האדם.

אכילת האדם בצוותא עם הבהמה

יש להבין מדוע נכפל "ונתתי" שתי פעמים? וכיון שפבר נכתב "ונתתי" פעם שניה, מדוע יחדה התורה מלה זו (שהיא לשון של חבה) במאכל הבהמה ולא יחדה אותה לאכילת האדם? ועוד, מדוע נסמכה אכילת הבהמה לאכילת האדם - "עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת", שלכאורה אין זה פבד האדם שנגבר בצלם אלקים?

ובהקדם לכה, עלינו להבין מה דאיתא בגמרא (פסחים קיח): בפעה שאמר הקב"ה לאדם "וקו ודרדר תצמיח לה" זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו: רבנו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד?!? כיון שאמר לו ה' "בזעת אפיה תאכל לחם" - נתקרה דעתו. ולכאורה צריק להבין, הרי אדם הראשון היה האדם השלם ובדאי היה עניו ביותר, ואם כן מדוע יצטער מלאכל ממאכלי הבהמה? אדרבה, כך היא דרך הענוה, כמו שדרשו חז"ל (חליו ה): על הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'": אלו בני אדם הערומים בדעת ומשימים

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
• שגיחה דרשיבתנו

אם תשתכח התורה או לא, זה תלוי בך!

מצינו בגמרא (שבת קלח:), דעות חלוקות בענין שכחת התורה, מצד אחד דרשו חז"ל ואמרו: 'עתידה תורה שתשתכח מישראל', ומאידך רשב"י אומר: 'חס ושלום שתשתכח תורה מישראל'. והנראה לומר בזה, שרשב"י למד זאת מרבי עקיבא שהיה רבו, ולרבי עקיבא היו עשרים וארבע אלף תלמידים וכלם מתו בפרק אחד (בבמות סב:), וכיון שהעולם היה שמם מאותם תלמידי רבי עקיבא, אם פו בדרך הטבע היה אמור להיות כשיטת האומרים 'עתידה תורה שתשתכח מישראל'.

אבל רבי עקיבא אמר: 'חס ושלום שתשתכח תורה מישראל', הינו שחזק את עצמו והיה בטוח שה' יעזרו לו להציל את העולם שלא תשכח ממנו התורה, והלך ושנה את התורה לחמשת תלמידיו, שהמבקר שבהם הוא רשב"י, ובזכות זה זכינו שלא נשתכחה התורה מישראל וכמו שבמקום אחר (פתיבות קג:) רבי חייא העיד על עצמו שהוא גרם לך שלא תשתכח התורה מישראל, עין שם.

ויש בכה חזיק לכל אחד ואחד לדעת, שאמנם יתכן מצב שבדרך הטבע עלולה להיות אצלו שכחת התורה, אך הדבר תלוי באדם, וכדאיתא (פתיבות צט:): 'כל המשכח דבר מתלמודו הרי זה עובר בלאו' ובמסוים מלבד הפתוב מדבר, לכו על כל אחד לומר לעצמו 'חס ושלום שתשתכח תורה מישראל', ויתחזק להתגבר נגד פתויי הציור וקבע את מקומו בבית המדרש בין תלמידי חכמים וראי ה', וספג מהם תורה ויראת שמים, וכו' יתקיים בו "כי לא תשכח מפי ורעו".

להם, וכגון שהשנים יתמלאו בויטמינים הטובים על ידי חמאה וחלב שיהיו מלאים בויטמינים מהעשבים המברכים שאכלה הבהמה, והשנים יתחזקו ובני אדם ינצלו מכאבים ויסורים, ובשר הבהמה יבריא את גופנו.

שכרות של אהבת ה'

והמטרה והתועלת בכל השכר הגשמי הזה שה' מבטיח ונותן לנו על קיום התורה והמצוות, הוא שהאדם יבוא מפל השפע שקבל לידי שכרות של אהבת ה' ויזעק לה: 'נפשי חולת אהבתך! הנני אוהב אותך באמת על שאתה נותן לי כל טוב! ולא תזוח דעתו עליו מפל הטוב שקבל, כשלא מלפניו מלפניו שאף בזמן שפלו על העליונים והתחתונים אמר: "כי חולת אהבה אני", והיה בו ער באהבת ה' בפרהסיא ולא בוש, כדוד מלפניו - אביו, שהיה "מפזז ומכרפר לפני ה'" בחוצות קריה על חסד התורה.

כה שלמה בנו הלך בדרך ועל אהבתו לה' על רוב חסדיו אמר: "אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי", כה ראוי לחשב על ה' ולאהב אותו בכל לבנו נפשנו ומאודנו ובכל עת: בבית, בדרך, בשכיבה ובקימה, כמו שכתוב: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך... בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך".

לכן בפרשת 'והיה אם שמע' נסמכה אכילת האדם לאכילת הבהמה, להזכיר לנו שאם אין באדם ענוה הוא נחשב כבהמה ואף גרוע ממנה, כמו שאמרו (ויק"ר א טו): כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו.

ברכת הבריות בקריאת שמע

ונכפלה המלה "ונתתי" ונכתבה דוקא לגבי העשב בשדה לבהמה, כי בזה אנו מתברכים - שיצמחו עשבים מלאים בויטמינים טובים למאכל בהמה, ותהיה דעת לבני אדם להבין שבבריות האדם חשובה יותר מכל הון שבעולם, וממילא לא יזיקו למאכלים בעבור בצע ממון. וכה "ואכלת ושבעת" - שנאכל את הבשר והחלב של הבהמה, כשהם מלאים בכל הויטמינים הטובים בלי שיהרסו אותם בעלי הפרדסים הסוחרים והרופאים [שלא יעשו קנוניא זה עם זה להרס את המאכלים בשביל בצע כסף].

שעל זה ה' מבטיח "ונתתי עשב בשדה" - שה' בעצמו יתן את ברכתו בעשבים ומהם יזונו הבהמות, ואחר כה נאכל את בשרם ונשתה את חלבם, וכה תהיה בריאותנו מה' לבדו, ולא נצטרך לרופא ושלוח כל שהוא בכדי להיות בריאים. כי על המאכלים והמשקים הללו יש את הברכה של "ואכלת ושבעת", כי הם ישיבועו את כל איברנו בויטמינים שהם נצרכים

מתיקות הנצחון מתוך בטחון

סנחריב ותליו הקיפו את חומות ירושלים כדי לבקע אותם. עבדי חזקיהו מלך ישראל מתריעים במלך כי עם ישראל עומד בסכנה, כשהם מצביעים ומראים לו מחלון ארמונו את חיל סנחריב שהם עומדים להפגס לתוככי ירושלים. אך חזקיהו המלך אינו מתחס לזכריהם, ומבקש מהם שלא יפריעו לו, כי רצונו ללון בעמקה של הלכה, ולהרדם מתוך בטחון מחלט בה.

בהרחבה על כה במאמר: 'מתיקות שירת המלחמה'.

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א •

זמן מתן תורתנו

ביום חמשים לספירת העמר הוא חג שבועות (ש"ע תצד א), וכתב המשנה ברורה (ס"ק א), שלכתחלה מאחרין להתפלל ערבית בצאת הכוכבים, והסביר שם, שזאת מכיון שקניסת חג שבועות תלוי בגמר שבועה שבועות "תמימות", ולכן מאחרים להתפלל ערבית עד שיהיה צאת הכוכבים, שאז כבר נגמרו כל מ"ט הימים בשלמות ונגכס החג.

והנה אנו אומרים בתפלה: 'את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו, והקשה המגן אברהם (תחי' הסי'), מדוע אומרים זמן מתן תורתנו בחג שבועות, הרי מבאר בשבת (פ"ה), שלכולי עלמא נתנה תורה ביום נ"א לספירה, וע"ש מה שתרגם בשם הריב"ש, ואפשר לבאר בנוסף, שעל פו לא אומרים 'יום מתן תורתנו', כיון שחג שבועות הוא 'זמן' הסמוך למתן תורה.

אם כן יבוא השואל וישאל מדוע תלה הפתוב את חג שבועות בגמר שבועה שבועות ולא ביום נ"א לספירה שבו נתנה התורה? ולתרגם קשיא זו כתב המהרש"א (ע"ז ג. ח"א), לפי שלא היו ישראל ראויים לתורה עד שיטהרו ויקדשו עצמם מכל טמאות מצרים, וכיון שבימים נ' נגמרה הטהרה, שעל פו זכינו אחר כך ביום נ"א לקבל את התורה, לכו קבע ה' יתברך את אותו יום חמשים לחג שבועות, כי יראת חטא קודמת לחכמה במעלה ובזמן, ע"כ, והביאו הבאר היטב, ובאר לפי זה את דברי רב יוסף בגמרא 'אי לאו האי יומא דקא גרים' וכו', ע"ש.

את מתיקותה המרפאה ומשיבת נפש, כשמן הזה המחזק את העצמות ומעידן את הפשר.

ויש לבאר שכמה סבות לדבר: לעובדי ה' - פדי לבשרם על בגני ירושלים לאחר החרבון, שעוד יהיו ימים טובים ויבנו בתים

דעתו מטרפת עליו ואין הבריות יכולים לעמוד בד' אמותיו, רחמנא לצלן; "בכל מאדך" - אהב את ה' על שנתן לה אשה, ילדים, בית, פרנסה ומזונות; ונאמר לפניו שיר חדש על כל אכילה ונשימה, ונזעק אליו הלל ושבח מתוך שמחה, וכו'. לא נצטרף לזעק אליו מפני מכאובים, מלחמות וצרות חלילה.

מתיקות שירת המלחמה

רצוני לרדת לדרגה נמוכה שכזו לפחד מהאויבים ומתוך כך להלחם או להתפלל ולומר שירה פדי להנצל מהם, 'אלא הריני ישן במטתי ואתה עושה'. אמר לו הקב"ה: אני עושה פו, שנאמר "ויצא מלאך ה' ויבך במחנה אשור". כי היה בטחונו בה' גדול כל כך עד פדי שיכל להרדם, ונתקיים בו "ושכבתם ואין מחריד".

ועשה זאת פדי ללמד את ישראל שרק ה' לוחם את מלחמותיהם, והלוחמים אינם פועלים פלום ונחשבים פישנים וה' עושה את מלאכתם, כמו שכתוב: "ה' ילחם לכם ואתם תחישון", שעל פו בעת המלחמה הזו שהיתה המלחמה הכבדה ביותר לעם ישראל עלה חזקה על יצועו וישן, ללמד את עם ישראל שפיון שעניניהם ראו שאת המלחמה הזו עשה ה' לבדו, קל וחומר שאת כל שאר המלחמות ה' לבדו עושה. ועל פו חזקה נקרא בשם זה, כי הוא למד את העם שהחזק לחי העולמים.

השמן המסגל של חזקיהו

ואמרו חז"ל (סנהדרין צד):, שהסבה שזכו ישראל להנצל מעלו של סנחריב, מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. הינו שלמד את בני דורו תורה ופקח את עיניהם לגלות את המאור שבתורה ולחוש

לברך על הטובה לפני הרעה

"בכל לבבך" - הינו, אהב את ה' על כל החסדים שעושה עמו בלבך שפועל פראוי ומזרים את הדם לכל אברי הגוף ללא הרף וללא לאות, וכן על בריאות כל אברי הגוף; "בכל נפשך" - אהב את ה' על בריאות מחך ונפשך, שאם נפרץ לאדם אפלו תא אחד מתאי מוח,

חזקה המלך קיים "אם בחקתי תלכו" - שתהיו עמלים בתורה, ככה שלמד את כל בני דורו תורה; ובניו לא נמצאו תינוק ותינוקות שאינם בקיאים אפלו בהלכות טמאה וטהרה; ובו נתקמה הברכה "ושכבתם ואין מחריד"; ובניו לא הזקקו לברפת הפסוק: "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו", אלא ה' לבדו עשה את מלחמותיו פדלקמו; ועליו נאמר "והתהלכתי בתוכם", שדרשו חז"ל: שה' מבטיח בזה לטייל עמונו בגן עדן, שהרי בקש ה' לעשות את חזקה משיח, וימות משיח הם ימי גן עדן.

הנה אמרו חז"ל (איכ"ר ד טו): ארבעה מלכים התפללו לפני ה' כל אחד לפי דרכו: דוד בקש "ארדוף אויבי ואשיגם", וה' קיים את בקשתו; אסא בקש ואמר לה' 'אין בי כח להרג אלא אני רודף ואתה עושה', וה' קיים לו זאת, שנאמר "ורדפם אסא...", אבל שבירתם היתה מלפני ה' ולא מלפני אסא; עמד יהושפט ואמר 'אין בי כח לא להרג ולא לרדף אלא הריני אומר שירה ואתה עושה', אמר ליה הקב"ה אני עושה פו שנאמר "ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' מארבים".

שינת שמכלה אויבים

עמד חזקה ואמר 'אין בי כח לא להרג ולא לרדף ולא לומר שירה', פלומר אין

מתיקות קנין קרקע המלמד דעת

נבוכדנצר כבר היו סביב ירושלים ועמדו לכבוש את העיר, ואם פו צריה להבין מה הצרה בקניית קרקע בעיר?

"והארץ תעזב מהם ותרוץ את שבתיה בהשמה מהם והם ירצו את עונם". הנה, ה' צוה את ירמיהו לקנות שדה בזמן שצבא

עצה מתוקה

עצה חשיבה ומועילה מאד להקמת הבית על אדני התורה, לספר בבית ספורים המלמדים אמונה ומדות טובות, כי הלכה מהספור נחקק היטב בלב ויותר מאשר כשמדברים לקחים שלא בדרך ספור ועל כך אפשר לדרש מה שאמרו 'מעשה רב, הינו שלמעשה יש כח רב יותר מדברים שנאמרים שלא בדרך ספור.

ובשמספרים ספור על צדיק, צריך לשים דגש על הענוה שהיתה בו ועל המדות הטובות שהיו בו, יותר מאשר לדבר על הגאונות שלו, כי הגאונות היא בדרך כלל מתנה שה' נותן לאדם; או שהיא מתנה מלדה, או שהיא מתנה שהוא זכה לה משמים כמושך ימי חיו, מפני שהתפלל על כך ומפני שראו משמים שהוא בעל מדות טובות וראוי לזכות אותו בגאונות ופקחות, ואם כן העקר שצריך לחזק עליו את הכני' אדם, הוא ללמד את המדות הטובות מהצדיקים, שזה דבר שביד האדם להשיג אותו, ועל ידו זוכים גם לגאונות בתורה.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, רחם עלינו וזכנו ללמד יראת שמים ומדות טובות מהצדיקים ששתלת כמושך דורות ישראל וזכנו ללכת בעקבותיהם ולהתנהג במדת הענוה, החסה העין טובה, אריכות אפים אהבת ישראל ובשאר המדות הטובות, ועל ידי זה נזכה שיפתחו לנו גם שערי הדעת להבין ולהשכיל בתורתך ולגלות את טובך הצפון בתורתך באפן שנבוא מעסקנו בתורה לידי אהבה עצומה אליה, עד שכל כסף וזהב וכל מחמדי העולם לא ישוה בעינינו למאומה, כי יקום בנו "נגדך כל תאותי", שכל חשקנו ותשוקתנו יהיה לזכות לרפך בך, להתענג עליך ולהנות מזיו שכינתך, בעולם הזה ובעולם הבא, אמן סלה.

"ופריו מתוק לחבי"

מה התועלת בשכר של גשמים ושפע גשמי שה' מבטיח לנו בשכר על קיום התורה והמצוות?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@GMAIL.COM או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם. כתובת וטלפון | הזכרים מפרשת אמור: אליעזר בער וינברג, ירושלים. יוסף דוד ברמן, בני ברק

ואז יסביר להם ירמיהו שהוא קנה את הקרקע הזאת על מנת לשמור בה שמיטה ושאר מצוות התלויות בארץ, ואלו הם מפני שלא שמרו שמיטה - עומדים הם לצאת לגלות.

ועוד, שבקנין זה נתן מקום לטועים לטעות, ולסבך שמיא נבואתו של ירמיהו אינה אמת, חלילה. שמפנין שלא האמינו בדבריו מלכתחלה, שוב אין מספקין בידם את הזכות להאמין, עתה כשכבר סוללותיו של נבוכדנצר סביב חומות ירושלים.

לי לשעות השינה וגרם לי לחלשה, אבל הסכמתי לכם כדי שתשמחו, וכעת שקרתה לכם טעות, אני דורש ממכם תשלום גדול על זה!

לאחר מכן שאלתי אותם ברבות ובחיוה: מקבל עליכם? הם אמרו: אתה צודק, אנחנו חייבים לשלם לך אחרי הטעות שעשינו. ואז אמרתי התשלום שאני דורש אינו תשלום כספי, אלא אני צריך עזרה, שבכל יום בחדש הקרוב, ובוא אלי אחד משלשתכם ויעזר לי למשך כחצי שעה!... והם הסכימו לבקשתי.

למחרת ל"ג בעמר, הגיע אלי אחד מהם, והעזרה שרציתי ממנו היתה שילמד אותי בספר 'חובות הלבבות', וכך עשיתי למחרת, ולאחר מכן בכל יום עם כל אחד משלשתם, למדתי בכל יום למשך כחצי שעה עם כל אחד מהם, ובסיעתא דשמיא אמרתי להם דברים שעוררו את לבם לעבודת ה', עד שהם התחזקו מאד בעבודת ה'. השנה כשהגיע חדש איה, הם עזבו לגמרי את דרכם הישנה ושינים מהם כבר נכנסו לישיבה חשובה ונעשו בני עליה.

ראיתי בחוש שהקב"ה העריך את ההקרה שלי שהסכמתי לסבל חלשה ועיפות לכבודו יתברך, וקבל את תפילתי שבקשתי ממנו שיקרב את לבם לעבודת ה', וגם ראיתי שלפעמים הישועה של האדם באה בדרך לא נעימה, כמו שנקדי ספג מכות, ואם לא כועסים על מי שצער אותנו, אפשר להפך את הצער לטובה גדולה.

מרדכי ש. ירושלים

מפארים ויכרמים ופרדסים באדמת ארץ ישראל. ועוד, שמקנין זה לומדים חז"ל את קנין קדושין (קדושין ב), כפיתוב: "שדות בכסף יקנו". ובזה בשר ירמיהו שאחרי החרבן כל אחד מישראל יזכה לקיים מצוות קדושין, והעולם יתישב בצרע ישראל, וה' יקיים: "וארשתיה לי לעולם" ויקדש שנית את עמו ישראל.

ולרקים, היתה סבת קניית השדה על ידי ירמיהו - בכדי שפשייתאספו המון העם להתבונן במעשי ירמיהו התמוהים הללו,

המשך מתיקות הניסים

מדורות ל"ג בעמר ואני נותרתי בביתי, ואז ארע דבר לא נעים, הוא הגיע לידי המדורה הסמוכה, שהיא בעצם המדורה של אותם ילדים שנתתי להם לאחסן אצלי את העצים, והם התנפלו עליו והכו אותו מכות נמרצות.

הנכד שלי שהוא בחור עדין בן שלש עשרה, החל לזעק להם פעם אחרי פעם 'לא עשיתי לכם כלום', עד שאחד מהם אמר, תעזבו אותו ונשמע מה הוא טוען...

התברר שאחרי שהם ארגנו את העצים למדורה, הגיע לשם אחד הילדים מהשכונה והדליק את המדורה שלהם בלי לשאול אותם, והם כעסו על כך מאד, והיה להם חשד בבחור מסוים משומרי תורה ומצוות בשכונה, שהיה נראה להם שהוא עשה זאת, ובדיוק יצא שנקדי דומה לאותו בחור שהם חשדו בו, וכשהם ראו אותו הם חשבו שזה הוא, והכו אותו לחנם.

הבחורים הללו הצטערו מאד שהכו אותו לחנם, ולוו אותו תוך כזי שהוא בוכה אל ביתי. כשהם הגיעו אל ביתי וגילו שהוא הנכד שלי, הם הכו בהלם מחלט, ושלשתם גילו צער וחרטה גדולה, נקדי שהבין את טעותם התפייס ומחל להם, אך כנראה שהם עדין הרגישו אשמה ואחד מהם אמר לי: כבוד הרב, אנחנו רוצים לעשות משהו כזי לתסן את הטעות שעשינו.

נצילתי את ההזדמנות ואמרתי להם, דעו לכם שזה שנתתי לכם לאחסן את הקרשים במחסן שלי, זו היתה הקרבה גדולה מצדי, כי אני אדם מבגור וזה הפריע

אַתָּנֹת

פֶּרֶשֶׁת מַחֲתֵי

לְעֶמְתֵנוּ עֶפֶת

כס"ד, ג' אב תשס"ד

התוכחה המפרשות יפל מרף בלבבו לומר שאינו שוה כלום, עד כדי שיתאש לגמרי מעצמו חס ושלום, כנגד זה באה פרשת השכיל, שכל איש יהודי מזרע ישראל יש לו ערף יקר ועצום, ואין לה אדם מ'ישראל שאינו שוה ערף זה קטן כגדול שם הוא בערכו הרם. ואפשר להמתיק דברי קדשו, לפי מה שכתב האברבנאל לפרש למה אמרה התורה לשום את כל ערכי האדם בשוה, והיה ראוי למסרו לכהן שיערף כל נפש כפי שויה, כי יש אדם שוה מאה ויש אדם שאינו שוה עשרה. אלא הטעם כי רצה הפתוב למנע קנאת איש מרעהו, ולבל יעלה בלב איש אחד שנאה על חברו אם יעריכנו הפהו יותר ממנו.

ולכן בארה התורה כמה יתן הנודר על נפש אחד מנדרו כפי שניו, עני יהיה או עשיר, חכם או סכל, ולפי דבריו שפיר יש בסמיכות הפרשיות למוד מוסר השכל וחזוק עצום לכל בר ישראל, שידע את ערכו הרם ועצם מעמדו שהוא שוה ערף כלפי שמאי ממש כפי ערכו של האדם החשוב ביותר. ובדאי אסור שיעלו על לבו שום מחשבת יאוש חס ושלום, אלא יגביה לבו בדרכי ה' ועבודתו תמיד בכל מצב ואפן שנמצא.

(ספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ענו. דהנה ב'יומא (פב:) שרציקה הוא משלושה דברים שעליהן יהרג ואל יעבר, משום דמה חזית דדמא דיך סומק טפי דילמא דמא דההוא גברא סומק טפי וכו', ופרש רש"י דכיון שיש כאן ישראל נהרג למה ייטב בעיני המקום לעבר על מצותו למה יהיה דמך חביב עליו יותר מדם חברך ישראל. ובגמרא (פסחים כה:) פרש דילמא נפשו חביב וכו' ונמצא אם אומרים לו הרג אחד מ'ישראל אף שהוא חשוד על כל עברות רק שהוא מאותן שאין אתה רשאי להרגו, אף שהוא רשע בודאי מחיב אני למסר את עצמי למיתה ולקיים יהרג ואל יעבר, ועל פרוח צריך לומר הטעם כמו שכתב רש"י ז"ל מאי חזית שנפשו חביבה לפני המקום וכו'. ונמצא יש ספק גמור על זה שיכול להיות שנפשו יותר חביבה ואף על פי שאינו מחוק לצדיק ויכול להיות שיהיה לו יותר עולם הבא ממנו. הרי שמו הדין צריך להיות ענו, עד כאן דבריו. ושבח דברים הללו מאד וסיים: מי שאינו מאמין בזה חלילה בודאי הוא אפיקורס גמור! (רמתים צופים' א)

סמיכות פרשת הקללות לפרשת ערכין

כתב בספר 'משחת שמן' (עמוד שז): דוע שהרה"ק החזוה מלובלין זיע"א באר טעם סמיכות פרשת הקללות לפרשת ערכין, לפי שכאשר איש יהודי שומע את פסוקי

חשיבות פל יהודי

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיה פי אני ה' (כה, יז).

פעם אחת אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א ביום הכפורים ראה איזה גזרה גדולה ח"ו והיה שם אצלו עולם גדול. וקרא לאיזה איש המוני עם הארץ שיבוא לפניו, ובטרח ובקשי היה עד שמצאו אותו והובא להרב הקדוש הנ"ל ושאלו: תאמר לי בני הפרוש של אם עונינו ענו בנו' שאומרים ב'הוא רחום'. והשיב האישי: וכי הרבי חושב שאני איני יודע? הלא הפרוש הוא 'אם עונינו', אם אפלו שחטאנו, 'ענו בנו', בכל זאת אנו בניה! ונעשה שחוק גדול בבית המדרש בין ההמון לאלפים מבני ישראל, ונתמלא זה הצדיק בשמחה גדולה מזה הפרוש, כי זה היה בשעת התפלה, כשהגיע זה העם הארץ לאלו הדבורים בכה מאד 'אם עונינו אנו בניה'. ונעשה מזה הפרוש שמחה בשמים ושעשועין דמלכא, ונמתקו הדינים על ידי זה. וככה יש למאות מעשיות כאלו (הרה"ק רבי אהרן משומר אמונים זיע"א, 'טהרת הקודש' מאמר תשובה בתפילה פ"ג).

הוכחה על פי דברי תורה שמחייב פל אחד להיות ענו

פעם אחת אמר הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זיע"א אני אמר לכם הוכחה על פי דברי תורה שמחייב פל אחד להיות

חידון אַתָּנֹת - נושא פרסים - מי הם שלשת האנשים, ששמים מזכר בפרשה זו בפסוק אחד?

פתרון החידה - פרשת כי תשא:

ש. באיזה הקשר מזכרת בפרשתנו אצבע אלוקים?
ת. לוחות הברית נכתבו ב"אצבע אלוקים" (שמות לא יח).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
פרשת כי תשא:
ה' ברוך הרצוג בני ברק.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציון "עבור חידון לנוער".

בית עין אשמתן שבת

פנינים יקרים השווים לכל נפש שנטאבו מעמק מעינו של הספר הקדוש "בת עין" להרה"ק רבי אברהם דב"ר דוד מאווריטט זי"ע ועכ"א
פרשת בחקתי

להתיאש מן התשובה אפילו חס ושלום בשיפול לעמק התהום של כל שבע המדות הרעות, כי זה הוא מפתוני היצר להכניס בלב האדם יאוש גמור, שיחליט בדרעתו שאין ח"ו עזר ותרופה למכתו. אבל האמת היא כשאדם יודע את שפלות מצבו ויש לו מזה לב נשבר ונדבך, ומחמת זה מתחזק בלמוד התורה, אז בודאי אור התורה ושבירת לבו ימשיך אותו להוציאו מעמק שפלותו, ויעלה אותו למקורו ושרשו למעלה.

וזה מרמזת לנו התורה ואף גם זאת בהיותם שיפלו חס ושלום בארץ אויביהם - טמאת שבעה עממין שהם כנגד שבע מדות הרעות, אף על פי כן לא מאסתים לכלתם, וכתוב בזהר הקדוש: 'לכלתם - בנין כלה דיליה, כלה ראשי תבות: כ'פפת למור ה'תורה, שכפופת לבו הנשבר המביאו להתחזק בלמוד התורה, זה ימשיך אותו מעמק התהום ויעלה אותו למקורו, אמן כן יהי רצון.

והתהלכתי בתוכם. אטיל עמכם בגן עדן.

ספר הרה"ק רבי משלם פייש מטאהש זצוק"ל, שבעת בקורו בצפת בשנת תשל"א, פגש חסיד אחד זקן ושבע ימים, והוא ספר לו את הספור הבא:

תלמיד היה לו לרבנו בצפת שהיה מקרב אליו ביותר, עוד בהיותו בחור היה לו כל יום שעור עם רבנו בגמרא ותוספות. גם לאחר שנשא ועבר להתגורר בטבריה מקום מגורי חותנו, לא היה יכול להתנתק מרבו, וכמעט בכל ערב שבת היה משכים להתפלל ויוצא בדרך לביתו, כדי לעשות את השבת בצל רבנו.

עברו שנים, רבנו כבר הסתלק מן העולם, וגם אותו תלמיד כבר בא עתו להשיב את נשמתו. בקש ממנו חברו שלאחר עלותו לעולם העליון, יבוא לספר לו מה נעשה בדינו, והוא הבטיח לו על כך.

כעבור כמה ימים בא אל חברו ואמר לו כי אין הוא יכול לתאר בפניו את כל הנעשה למעלה, רק פרט אחד הוא יכול לספר לו, כי תכף כאשר עלה למעלה שמע את קולו של רבנו שיצא לקראתו ואמר לו: בא עמי ונמשיך ללמד ביחד. הבת עין לקחו והוליכו לדחוב אחד שכלו בתי מדרשות חסידיים של ההולכים בדרך הבעל שם טוב, ושם הכניסו הבת עין לבית מדרש אחד והתחיל ללמד עמו, והוא עדין ממשיך ללמד עמו ביחד.

(עבודת עבודה ח"ב עמוד שלוש)

בתורה ומצות יגיע לזכוך ויוזבה לאהבה ויראה אמתיים

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו. עקר הבריאה היתה בכדי לרא מפניו יתברך יראת הרוממות, יראה גדולה מחמת בשתו על רחוקו מאת הבורא יתברך, ועל ידי זה יהיה לו לב נשבר ונדבך. ואם יגיע ליראה אמתית, מזה יכול להגיע למדת אהבה אמתית. ולכן חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, פי האבות הם בחינת אהבה ויראה, ולזה צריך האדם להשתוקק שיגיע לזה.

אמנם במה יוכל האדם לזכות לבחינה זאת באמת, על זה אמר רבי חנניא בן עקשיא 'רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לזכות מלשון זכוך, לפיכך הרבה להם תורה ומצות שעל ידיהם יזדככו ויזכו לאהבה ויראה אמתית.

וזהו שאמר אם בחקתי תלכו ראשי תבות אבת, שתמיד תצפו לאהבה ויראה בחינת האבות, וכדי להגיע למדרגה זו צריך ואת מצותי תשמרו - קיום המצות שעל ידיהם יזדככו. (פרשת אמר)

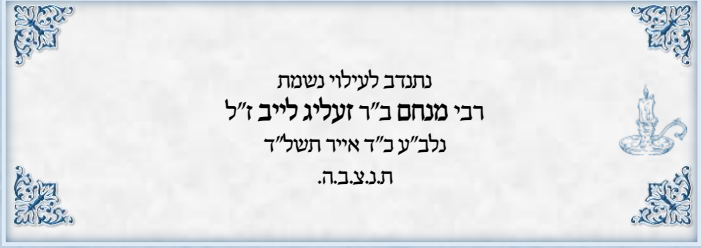
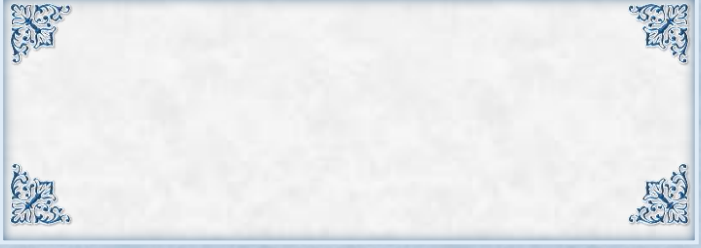
לדבק בה' שהוא ישן נושן ולכבוד יצר הרע

ואכלתם ישן נושן וישן מפני תרש תוציאו. הנה הקדוש ברוך הוא נקרא עתיקא דעתיק, פי הוא ישן יותר מכל הבריאה וקדמון לכל דבר. והיצר הרע נקרא ישן לגבי היצר הטוב, שהיצר הטוב בא אל האדם רק בהגיעו לשלש עשרה שנים, בעוד שהיצר הרע בא כבר בעת לידתו, כמו שנאמר 'לפתח חטאת רבין'.

וזהו ואכלתם ישן נושן שתדבקו בהקדוש ברוך הוא הישן נושן מכל הנבראים, וישן את היצר הרע, מפני חדש היצר הטוב, תוציאו לגמרי לבטל אותו ממכם.

בלב נשבר ובלמוד התורה יוכל להתעלות אף מטמאת שבעה עממין ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם. שמעתו בשם המגיד הגדול ממעון יושב ואלהיה, שארץ שבעה עממין מרמו על שבע מדות הרעות. והנה אין לאדם

נתנדב לעילוי נשמת
רבי מנחם ב"ר זעליג לייב ז"ל
נלב"ע ב"ד אייר תשל"ד
תנצב"ה.

פרשת בחוקותי

בפיקוח רבנים ומחנכים שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו יבני בינה טל: 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו יבני בינה בטל' הנ"ל שלוחה 9, וכן בעמדות יבני פלוס

כ"ד אייר תשפ"ד

שנה ו' | גליון מס' 229

בינו נא זאת

"הן עד עכשו שמר את הדבר בסוד, ואינו חפץ עכשו שיתגלה"

לספור שיצא מפי ברגש רב. מבינים אתם אם כן, מדוע איני מזדרז להפנס לחדר אכל מיד כשמיגיע זמן הארוחה?

הלא פה אני זוכה להטות בכל יום מה"מרק של ר' אהרן", חתם אלי את דברי.

וחוץ מההוסיף אלי בלחשיה: אני מרגיש "סיעתא דשמיא" מיחדת בלמוד דוקא בזמן הזה שבית המדרש מתרוקן מלומדי.

נו בנדאי, השיב לעמתי יוסף הלמדן, "זה ידוע שבזמני רפיון מקבלים שפר - כנגד כלם".

וכוח עז של מספר בחורים במקורו של היכל הישיבה, המלה בתנועות ידים נמרצות, סחף את אט את כל בחורי הישיבה, עד שכל בני הישיבה נחלקו לשתי קבוצות, בברור הנאמנות בטענה של "מגו". אלו מביאים ראיה מקאו, ואחרים דוחים משם, אלו מקשים ואלו מנישבים.

שעה ארבה סערו הרוחות בהיכל הישיבה, קול הרחוק דאורייתא הלה וגבר, המיחם באויר גבה וגאה, ואף אחד מהבחורים לא שם לב לשעון הקיר הנצב על פתל היכל הישיבה, המורה על זמן השיחה השבועית של ראש הישיבה הישיש שהיתה אמורה להתחיל זה מכבר, ואל ראש הישיבה שעמד בפתח היכל הישיבה במשך שעה ארבה כשחייב רחב על פניו.

מספר בחורים ששמו לב לדמותו של ראש הישיבה הנערץ הנצב בפתח, הסבו את לבם של האחרים לכה, והס השלך בחלל בית המדרש.

ראש הישיבה פסע נרגשות אל עבר ארון הקדוש, ופתח את דבריו: "ראיתי כאן בחוש, קיים דברי רש"י על הפסוק 'אם בחקותי תלכו', 'שתהיו עמלים בתורה', כי כן, דברי תורה הם מהדברים שאורכים הרבה עמל ויגיעה רבה כדי לזכות בהם".

"תכננתי למסור שיחה בענין מסים, אבל קצת לאחר שראיתי את הרחוק דאורייתא" שלכם, אני רוצה רק לצטט בפניכם את הלשון הנורא של רבנו דוד בעל הטורי יזהב (אורח סי' ה): "שהתורה אינה מתקיימת אלא בשיטת עמל ועליה, דהינו שעוסק בפסול ומשא ומתן של תורה, וכמו שכתוב אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, ואל זה פנו בברכה לעסק בדברי תורה".

האפו היחיד שיכול להיות ללמוד שלנו "קיים", הוא על ידי "עסק התורה", כלומר - לעשות ממנה "עסק", במשאו ומתנו דבוקי חברים ונכפולול דאורייתא. להיות "שקוע" לגמרי בעסק התורה, ולהתנתק נתוק מחלט מכל ה"עסקים" שמטרידים אנשים אחרים.

עומדים אנו בערב חג מתן תורתנו, וברוך השם, מרגישים באויר את ההכנה הראויה של בני הישיבה לקראת "מתן תורה" בדבוקי חברים פאיש אחד דבל אחד, אין לי אלא לדבר את כל בני הישיבה, שנוקה קלנו יחד לקבל את התורה באהבה ושימחה, וכמובן בשקיעות ועמלות. פו, שקיעות פו, פסי שזכית לראות אצל מורי ורבי הגאון האדיר רבי אהרן קוטלר זצ"ל, עת למדתי אצלו בבחורתי. גם בשעת האכל זכינו לראות כן, עד שזה היה למשג 'המרק של ר' אהרן'. ובאו ספר בקצרה את ספיר המרק, ספיר שזכר שמעו כמה מקני הישיבה.

'חייאל בשמעו זאת פנה מיד לעברו של יעקב כשיחיד רחב על פניו: 'התגלה הסוד! ראש הישיבה שלנו הוא סבא של אלי'.

על השערים הנועשים והרועשים של ר' אהרן, על פה שפעמים רבות כחזיון צעיר הוא לא הבין את השעור עצמו, אבל הוא השתדל בכל כוחו שלא להפסיד שום שעור של ר' אהרן. כמו כן, היה מחבק ומנשק את מי שהאיר את עיניו בישוב קשיה בהבנת דברי רבותינו הראשונים והאחרונים.

את אותה אהבת תורה מפיגלת, תולה סבא בשערו של ר' אהרן, מהם נקא אהבת תורה בלא מצרים.

את הספור הבא שספר, לא אכפח כל חיי.

היה זה קשהתארחנו בבית סבא וסבתא בשבת חרפית גשומה וקפואה.

סבתא הגישה מרק מהביל לשלחן, אבל סבא היה עסוק בוינוח תורני עם אחד הנכדים, ורק לאחר שהסתים הוינוח, פנה סבא אל עבר קצרת המרק שהמתנה לידו, שהספיקה להצטנן בינתיים, הרים את ראשו לעבר יתר האורחים, ואמר "אה, מרק של ר' אהרן".

חיה רחב התפשט על פניהם של רב האורחים, שכבר הכירו את המשג "מרק של ר' אהרן", אבל אני שלא הפרתי את המשג "מרק של ר' אהרן", סברתי לחמי שמדבר באיזה מתכון מיוחד של מרק, או משהו כזה.

לאחר שסבא נפנה לאכל, טעמתי גם אני מהמרק הצונן, שגילתי שהיה בטעם הרגיל והמקור של סבתא, היהבתי עז, ושלתי את סבא מה מיוחד כל פה במרק הזה?

סבא צבט את לחי, וספר לי את ספורו של המרק:

פעמים רבות ראש הישיבה ר' אהרן קוטלר זצוק"ל היה סועד את סעודת שבת קדש בצוותא חדא עם בני הישיבה, ומנהגו

אלי השקדן הרים את עיניו לעבר שעון הקיר הנצב על הפתל הדרומי של היכל הישיבה, נבהל לראות כיצד הזמן הקיר חלף עבר לו ביעף, בקשי רב נאלץ הוא לסגור את גמרתו האהובה עליו ולהפנה עת למחר בבקר, נשיקה חמה על פרכת הגמרה, דמעה שזקתה פנויה עינו, דמעה של אשר מחד, על זקה להיות מיושבי בית המדרש, ודמעה של צער מאידה, על אשר נאלץ להפרד פדה זמנית מגמרתו האהובה.

באותו הרגע נגשו אליו שנים טובי החורים בשעור, יעקב ויחיאל, פאלו המתניו זמן רב לרגע זה.

אפשר לשאל שאלה? שאלו בהסוס.

פו, בנדאי, השיב להם אלי במאור פנים, ופתח שוב את גמרתו האהובה.

לא, אמרו לו יעקב ויחיאל, הפעם זו אינה קשיה בסגיה הגלמדת.

אלא מה? שאל אלי? אה, בעצם ציינו לשאל.... ממנו לב היום משהו מאוד מענין, ורצינו לשאל אותך על פה.

אפשרו? שאלו יעקב ויחיאל.

אפשר לנסותו: השיב אלי.

היום אחר הצהרים לקראת זמן "בין הסדרים" של ארוחת הערב, הדיח ריי ניחוח מפתו מסבא הישיבה.

לא נעים אולי לומר, אבל כבר מאז הןטן שלנו התחילה לקרר ולחשב על ארוחת הערב, וברגע שהגיע הזמן של ארוחת הערב, פסענו במהירות לכיוון חדר האכל [כמובן, באפן שאף אחד לא יראה שאנחנו ממחרים], כדי לא להפסיד מלהגות מהמטעמים שהמתניו לנו, בעודם חמים וטריים [וגם קצת חששו אולי לא ישאר מספיק...]. כשלאחר מספר דקות בודדות, חזרו יחד לבית המדרש לנצל את הזמן שנוותר עד לסדר מוקד.

וא, להפתעתנו הרבה, ראינו אותך באתה השקיעות, פאלו עדין אמצע סדר בקיאות, וכביכול בית המדרש מלא מפה לפה, ורק לקראת סיום זמן ארוחת ערב, פנית בפסיעות מדידות לכיוון חדר האכל.

אמר נא לנו, הלא אינה בחור מסתגר ופרוש מעניני העולם הזה, אז מנין לך הפוחות האלו להתגבר על הריחות המדיפים הלוו שבקעו מהמטבח? שאלו יעקב ויחיאל פה אחד.

חיה צנוע ורחב התפשט על פניו של אלי.

תראה, החל אלי מודד את מולתי.

דבר ראשון, אוכל לומר לכם מה שראיתי אצל אחי הקטן, וחובב ספרים גדול, לטעמים אמי תקרא לו לאכל, והוא לא ממנה, גם פאלו את דברי המרק עליו מאד. אין זה נובע מעבודתו על פאת האכלה, אלא פשוט הוא מרסק לספר, כל פה נהנה מקראיתו ושקוע בזה, עד שאינו שם לב לנעשה סביבו. אמרתי לעצמי, ודאי שבשעת למוד עלי להתעמק בפגיה ולהיות שקוע בה, דבר שני, לפעמים מעמידים את האדם בפניו, כשיצר הרע מנסה להכניס לאדם סוג של לחץ אולי דבר פלוני, גמר וכיפא בזה, אף למדניו ז"ל "אין אדם נוגע ומבין לחבור פלואי ניה", ולכן אני לא ממנה לחדר האכל, גם אם הרים שבוקע מכוון המטבח מאוד מושך ומגרה.

אבל בעיקר, אני רוצה לספר לכם ספור, על סבי שיחה. סבי זכה ללמד בישיבת ליקוד, במחצת ראש הישיבה הגאון האדיר מרו רבי אהרן קוטלר זצוק"ל.

"איו זכות! התפעל יחיאל והתעניו 'אינה סבא?'"

"אבא של אמי".

"מיהו? מה שמו?" לא ותר יחיאל.

"לא משנה" נסה אלי להתחמק, הו עד עכשו שמר את הדבר בסוד, ואינו חפץ עכשו שיתגלה. הוא מהר ושב לספור: "תמיד הוא מספר

קצת ודאי גם הוא יזכר ששקרא קרה - היא אינה סבא.

לרפואת התינוקות תהילה בת פרומה חיה בתושח"י

"אם בהקמתו תלכו" (כ.ו.ג.)

פרש רש"י שאין הפננה על קיום המצוות, אלא שתהיה **מעלים בתורה**. והוא מהתורה כהנים. וכבר עמדו המפרשים על כך, היכן מרמז כאן 'שתהיה מעלים בתורה'. ובאר המהר"ל ב'אור אורה' שהוא מפני שפתיחה התורה את הלמוד ב'תלכו', כי ה'הליכה' יש בה טורח ועמל, כך גם תהיה מעלים ויגיעים. וכתב ש"ש לפרש גם כן ש'הליכה' הלא היא מה שאדם הולך ממקום למקום, כן יהיה עמל בתורה, להעמיק בה תמיד יותר ממה שהעמיק בה קודם. וזהו נקרא ה'ליכה בתורה'.

המשפיל לרוד פרש שהקשה לו לרש"י מהו לשון 'תלכו' מה שכתב הליכה **במצות**, ואם אכן פננת עמודי המצוות יתנה לקיים המצוות, מן הראוי היה לומר 'אם חסותי **מעטו**' או כפיצא בזה. ולכן פרש שמהדור בלמוד התורה שש"ך בזה לשון הליכה כפי ששנינו 'הוי **גולה** למקום תורה'.

על פי זה באר ה"ח את התוכחה האמורה ב'תלכו' (א - יא - יב): "על מה אבדה הארץ נעתה כמדבר מפלי' עבר: ויאמר ה' על עזבכם את תורתך אשר נתתי לפניך ולא שמעו בקולי ולא **הלכו בה**". והשטעה לא היתה רק על עזיבת התורה באי קיום המצוות, אלא שלא **הלכו** בה, כלומר שלא היו עמלים בתורה, וכמבאר כאן ש"תהו ענינו של 'בחוקתי **תלכו**'.

כידוע, **האור החיים** הקדוש האריך כאן וכתב ארבעים וינים פרושים על פסוק זה. נביא כאן שנים מהם: **א**. טעם אומרו לשון 'הליכה', לומר שצריך לעסוק בתורה אפילו **בהליכה**, כלשון הפסוק 'ובללכתך בדרכך, ב'אהבתה השנה תמיד' וגו'.

ב. עוד ירצה על דרך מה שאמר ז"ל (ויק"ד לה א) בפסוק (תהלים קיט ט) חשבתי דרכי וגו', שהיה רוד המלה חושב לעשות עניינו, ורגלו היו מולכות אותו מעצמו אל בית המדרש, לרב החפץ והנראה ונהגיו וקולו אומרם 'אם חסותי תלכו', פרוש הליכתכם מעצמה התהיה אחרת, כממנו דוד, לרב החשב והרגילות.

"ונתתי גשמיכם בעתם" (כ.ו.ד.)

פרש רש"י: **בעתם**, בשעה שאין דרך בני אדם לצאת, כגון בליילי שבתות ובלילי ימים טובים. ויש לשאל מנן לו לרש"י "לפרש כן, אולי 'בעתם' פרושו בעת שאתם צריכים לגשמים. והביא **בשפתי חכמים** לשיב שידקו של רש"י הוא ממה שפתיחה תורה 'גשמיכם' ולא כתבה 'גשמים', משמע **גשם שלכם** כלומר, בעת שצריכים לו, ואם כן לא יהא צורך נכתב המילה 'בעתם' אלא **בא ללמדך בשעה שאין דרך בני אדם** כדי שלא יעזבו בלילי שבתות.

בספר 'תוספת ברכה' כתב באור נוסף בבאור הפסוק, שהנה הלשון '**גשמיכם**' צריך באור, כי מה שיש להחם הגשם לאנשים; ויש לפרש על פי מה שאמר בראש השנה (יז) אם יהי ישראל בראש השנה תביאם ופסקו להם גשמים מועטים ועשו תשובה, להוסיף גשמים אי אפשר שכבר נגזרה הגזרה, אלא ה' מוריד הגשמים בזמנם וגם המעט יספיק להם.

וזהו שכתב הפסוק 'אם בחסותי תלכו' אז ונתתי גשמיכם' כמה שפסק לכם בעת חובתכם, כמו שכתב רש"י (גמ' כו ב א) והוא מתורת כהנים. שמהדור בעת שישראל חבים, ועל זה אמר כאן - אם תעשו תשובה, אף שפסק גשמים מעט, עם כל זאת אתן אותם **בעתם** בעת שהצאם צריכה להם.

'שתהיה מעלים בתורה' - שקיעות של גדולי ישראל בכל מצב

"יש לי רק נעל אחת?"

בתו של **האגון המתמיד רבי גרשון לפידות זצוק"ל** העידה על אשר ראה עיניה: "באחד הימים עברתי בשוק פצית העתיקה, לפתע אני מבחינה באבי מורי הולך במהירות, אבל נראה פאלו מתחבב. התבוננתי על רגליו והפפתי לגלות כי הוא הולך רק עם נעל אחת. **שאלתי אותו: 'אבא, איפה הנעל השנייה? והוא קמתורר משקיעותו שאל: 'מה? יש לי רק נעל אחת? ...'**

פגזי מות

שקדתי והתמדתו של **האגון הגדול רבי צבי פסח פראנק זצוק"ל** לא פסקה גם בגמים בהם מחזו שפלה רוב ומחדרים אימה. בימי מאורעות הדמים בתקופת פראי המדינה, קוז' תש"ח, המשיח תדיר לשקד על תלמודו כפיננים ימימה. בתחלה הצטרף לשאר תושבי העיר שהסתתרו ונחפאו במקלטים ובמחפאים, אולם לכתב ההמולה הרבה שרש המקלט ש'זך ביתו פרחוב מלאך, נגרמה לו הפגיעה ומשקדתי. והוא החליט לשוב לביתו, שם יכול להגות בתלמודו בשקט ובאין מפריע, באמרו כי 'תורה מנגא ומצלא'. בני הבית נסו להניאו מהקלטתו. באמנם כי ביתו סמוך ונראה לבבול הידני וחשוף למקור הסכנה ח"ו. אולם רבי צבי פסח התעקש על דעתו ועלה לביתו להמשיך לשקד בתורתו.

באחד מאותם ימי אימה, נחרדו בני הבית, שזורתו במקלט, לשמע רעש אדיר של התפוצצות פגז במקום קרוב וקולות של נפוצ חלונות. מיד יצאו הם מן המקלט ומחזו אל הבית לראות השלום להבם. בהנכנסם, מצאו את רבי צבי פסח שקוע וטרוד געיינו ובתלמודו. משהבחין בהם, שאלוהו הם לא שמע ונראה את הפגז, השיב כי חש רק בניצוצות אור שהצדוקי בחדר... הלכו, אפוא, בני הבית והסתובבו בין חדריו. מיד דהמו לגלות חורים וסדקים שזפצפועו בתריסי החלון, וריסי פגזים נעוצים ותיקועים בארון הספרים ובינות לספרים עצמים, ואלו רבי צבי פסח חלם אל ולא הרגיש כלל.

"היכן הס?"

ספר נכדו של **האגון הגדול רבי ישראל גרוסמן זצ"ל**, אשר העיד על שראו עיניו בצלו של **האגון הגדול מהרי"צ דושינסקיא זצוק"ל**, וכך היה מעשה. בשנים בהם ארעו הקרבות הידניים, נשמעו הדי ריות ופגזים בהיכל ושיבתו ששכנה ברחוב שמואל הנביא בירושלים, אך בני השיבה המשיכו בתלמודם.

באחד הימים, בעת שראש השיבה **האגון מהרי"צ** דושינסקיא מסר את שעורו, נשמע לפתע פיצוץ אדיר והבנן כולו רעד. בבית המדרש השתררה מהומה ובני השיבה פרוחו ונסו על נפשם, מלבד שנים - מוסר השעור מהרי"צ דושינסקיא, אשר קל לא שם לבו למאורע. ותלמידו רבי ישראל גרוסמן.

לאחר כמה דקות, נשא מהרי"צ דושינסקיא את ראשו לפתע, ולהפתעתו גילה שבני השיבה עזבו את המקום. לתמיחתו היכן הם, השיב רבי ישראל את אשר ארע.

ימי ההכנה לזמן מתן תורתנו

יש חז"ל לומר שבועות מספר קודם זמן מתן תורתנו. היה רבנו הגדול **מרן הגרא"מ ש"ך זצ"ל**, כבר עמד בשיחותיו על חובת ההכנה הראויה לקראת 'יום הדין על התורה', וככל שזכרנו הימים, הרבה להקפיד זאת ולתבל בדבריו את החובה הנדרשת מפל אחד מיישראל להכין נפשו לקראת היום הגדול.

וכה היו דבריו באחת משיחותיו: "נמצאים בערב שבועות, וזה זמן שצריך להתעורר ולהתחזק בו. רבי איסר זלמן אמר בשם הנצי"ב שכתוב ב"ר"ו - אמנם ב"ר"ו לא מצאתי ושמעתי שנמצא בש"ל"ה הקדוש - דכמו שאמר תו"ל ב'ארבעה פרקים העולם נדון, וכתב נדוניו על המים, כך הקבל בכל ענין, שפאשר מגיע זמן ההתקלה שלו הוא יום הדין וראש השנה עבדו, האדם נדון בתשרי שבו נבדל, וכך זמן מתן תורה הוא **ראש השנה על התורה** שכוון שהוא יום מסוג לקבלת התורה, הוא יום הדין על התורה שנתנה בו, **ובו נקבע כמה עליה ועזר ד' יהיה לכל אחד**."

"לכן", הוסיף רבנו הגדול זצ"ל בשיחה אחרת, "כפי שמתוכננים לראש השנה וליום הכפויים, כך גם צריך להמתין לשיבועות, כי זה זמן ששוקעים זנבים אם תעלה ואם ידע ללמוד."

הפחד בערב מתן תורה, הוסיף **מרן זצ"ל** ועוד, "היה צריך להיות גדול יותר מהפחד בערב ראש השנה. הנה מובא בסוה, ישראל לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו' ואוקלים ושותים ושומחים בראש השנה, לפי שידעו שהקב"ה יעשה להם נס, ואם כן פאשר האדם מתפלל ומבקש, ומכין את עצמו לראש השנה, יש הבטחה שמוציא דינים לך וזכות להם את גזר דינם ומכפר להם, אבל בשיבועות שהוא זמן מתן תורה, הרי היום טוב אינו כוכר למתן תורה שהיה פעם, אלא כפי שמברכים 'שתחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', כעת הוא זמן מתן תורה, ובו צריך כל אחד לזכות לקבלת התורה, לזכות לקבל את כל התורה, וביום הדין הזה אין את ההבטחה שיעשה להם נס ויצאו זכאים בדין, אפשר שחש וישלם לא נזקה... ואם כן איך אנו צריכים להראות בדין זכאים אלה? ..."

קבלת על תורה

דבריהם ההנהיגה לקראת זמן מתן תורתנו שנושא בפני שומעי קהלו, עורר **מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל** אודות קבלת התורה המתחדשת מידי שנה בשנה, וכפי העולה מפסק הרמ"א (סי' תס"ח ס"ו) כי נהגו שלא להקריז דם בערב יום טוב, ועמדו של דבר הביא המשינה בריה (שם ס"ק ל"ח) כי 'בערב שבועות יצא שד דשמו טבוח, ואילו לא קבלו ישראל את התורה הוי טבוח להו לבריייהו ולדימיהו, ונגזרו רבנן על כל ערב יום טוב משום ערב שבועות', באמרו כי על פי דברים אלו יש להתעורר מאד בגמים הללו לקבל על התורה, שהרי נמצא כי על אף שקבלנו את התורה במעמד הר סיני, מפל מקום בכל שנה ושה הרי אנו פאלו לפני הקבלה ועלינו לקבלה מחדש, עד כדי כך שהלכה פסוקה היא בשלחן ערוך שאפילו סנתת השד דשמו טבוח קמת ח"ו, פאם לא נקבל את התורה.

רבוננו שקועים בלימוד: מרנן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, הרמ"ד סולובייצ'יק זצ"ל, הגרמ"ש ספירא זצ"ל

"מהו חג מתן תורתנו?"

במכתב ששגר **מורנו הגאון הגדול רבי משה שמואל ספירא זצ"ל** לאחד מתלמידיו בימי ההכנה לזמן מתן תורתנו, עמד על מהותה של קבלת 'על תורה': "מהו חג למתן תורתנו? ככל זמן שאדם עוסק בתורה ד', הרי הוא ממש מקבלה מחדש מה סיני, כי ד' יתן חכמה ככל זמן, וכל ידיעותיו והבנתיו וסקרא בתורה מתנת ד' הוא. וכל מה שידעו יתור, הרי התורה מאירה לנו ומורה לנו דרך חיים שבקיימה נזכה לחיי נצח בפני עילאי שאין בראי בעולם הזה יכול להשיגה, ואף בריאנו לא השיגה, רק ד' יודע מה שיעשה השקר הנפלא אתנו, וכל שכן מי ששומר על תורת ד' מתוך נסיונות **החיים והחמר**, משנה שצור אתו וסגולתו לפני פגמעה עליונה וכבודו נצח. אשרי איש אשר בתורת ד' יתנה בכל זמנו ולא יעבר הזמן שהם החיים עצמם ברוב ובבהלה."

"אם נהפך לי שטיקל תורה?"

בשיחה ששמר **הרה"צ רבי ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל** בפני בני תורה, עמד על מהותה של קבלת התורה בהג השיבועות: "אנו עומדים לפני חג השיבועות, זמן מתן תורתנו הקדושה, מנהג ישראל לחיות נעורים בליל שבועות, וכל אחד מרגיש טעם ומחשבת מחדת בעסק התורה בליקה זה. עצם הלמוד לקשעצמו הוא דבר גדול, אך בפער, גדול, אחר שיש טעם שמימי, הרוצה לבחון אם קבל את התורה, אם נהפך לי שטיקל תורה, שהאיורים והגידים, הנכשר והנדם, הנפכה להיות תורה, השאלה אם השתנתה אצלו ההשקפה וההכרה של **'ד' הוא הגא-לוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד**'. מי שזרמת בגיוו ההרגשה הפנימית הוא, הוא זכה לקבל מה שנתן לקבל וכל חיי אחרים."

ההכנה הראויה בשיחה שנושא **הגדול רבי הלל זקס זצ"ל** בפני תלמידיו בשבת קודש פרושת פמדבר תש"ע, עמד על מהותה של ההכנה לקבלת התורה: "אם אנחנו רוצים להשיג משהו מיום זה, גם אנו לא נשיג דבר מפלי סדר הנהגה נאותים... יש דבר אחד שבו אנחנו יכולים וצריכים להכין עצמנו, והוא שכלל הפחות נתיחס לתורה כאל שפע עליון וקרב אליו תתברר, ונגיש לתורה בדרך **הראוי** כמי שנגש לעמד לפני מלכו. מי שנגש לתורה ויכוסו בידו, כבר לא יתכן ממנה שום עטרה ושום מעלה, ולכל הפחות בעת עסקו בתורה שישב בדרך ארצה הראוי, בלי ליצנות ובלי קלות ראש, **ובלי להפנות כל רגע לכל הבלים אשר סובבים אותו**, בעקר צריך להרגיל עצמו בניתן ההנהגה של כבוד ראש, וזה קל הכל. מי שישב בזמן למדו וכל דבר קל יוצאני מבית המדרש, או שישב ורגלי על הפסא פדרכו של הוללים וכלו אומר שחוק והוללות, אין שום תקנה שישגי איזה מעלה ויקר מן התורה, ולא זו הדרך להשיג את השפע העליון הנפשוך ממנו. יש תנאים אחרים צריך להשיג את הקר הזה, והם תלויים בשיעור הפכוד אשר הוא נוהג בלפני התורה, ובעקר להתיחס אליה בכבוד ראש, שיעד שהוא עוסק בדבקות בו ותבונה, ביקר והנשגב אשר בכלל השפעתו ותברר לעולמו. ואם כיון עצמו לזה, אכן יש תקנה שצאלי'."

גליון 628
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

עם מה נבוא לעולם הבא

במשך חייו האדם רץ ומתרוצץ, כשהוא אוגר עוד ועוד נכסים. המשל הבא יכול לשמש תזכורת טובה, כי כל הנכסים הפיזיים שהאדם רוכש נשארים רק בעולם הזה, ולא מלווים אותו לעולם הבא.

שועל רעב אחד עבר ליד כרם וביקש להיכנס אליו, אלא שהדרך הייתה סגורה ומסוגרת. בעל הכרם שחש משועלים ומשאר מוזיקים, הקיף את הכרם בגדר שהגנה על הפירות. הסתובב השועל עוד ועוד, עד שמצא חור צר בגדר, אך החור צר היה והשועל היה שמן ורחב מידות, מה עשה השועל? צם שלושה ימים עד שהרוזה והצליח להשתחל דרך החור. כשנכנס אל הכרם, לא בזבו אף רגע, הוא מיהר לאכול עוד ועוד ענבים, כך הסתובב השועל במשך כמה ימים בכרם, ונהנה מן הגפנים העסיסיים. ואולם, כשביקש לצאת, גילה לאכזבתו כי הוא שוב השמין, ולא יכול להשתחל דרך המעבר הצר. מחוסר ברירה, הוא צם שלושה ימים נוספים, ולאחר מכן הצליח לעשות את דרכו החוצה כחוש ורעב. הפך השועל את פניו אל הכרם וקרא, כרם, כרם, מה יפה אתה וכמה טובים פירותיך, אך ליהנות ממך לא יכולתי, רעב באתי ורעב יצאתי.

(ע"פ מדרש קהלת)

פרשת השבוע

בחיוך, עם הגוף שלנו לא התנינו כל תנאי, ולכן אנו נוהגים להאכילו לפי צרכו. אבל עכשיו נתיישב לי דבר, שעד היום היה לי קשה, כידוע בליל שבת קודש, שיהודי חוזר מבית הכנסת, שני מלאכים מלווים אותו, והוא מקבל את פניהם ב"שלום עליכם מלאכי השרת", בזמירות, בתהילות ובתשבחות, אבל מיד פוטר אותם וקורא: "צאתכם לשלום מלאכי השלום". והדבר מוקשה: מפני מה הוא משלח אותם מהר כל כך, למה הוא לא מניח להם לשבת ולהנות עמו בשעת הסעודה? אלא התירוץ הוא: אין אדם יכול לאכול בשעה שמלאכים יושבים לצידו, שאין דבר אוכל בא אל פיהם.

ולא תגעל נפשי אתכם (כ"ו י"א)

מסופר: כשחזר הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, מנסיעתו הראשונה כחסיד מרבו המגיד הגדול והקדוש ממעזריטש זיע"א, שאלוהו מה למדת מבית מדרשם של החסידים? השיב רבי שמעלקא, עד עכשיו עינית את גופי כדי שיסבול את נשמתי, מעתה אלמד את הנשמה שתסבול את גופי כמו שכתוב, ז'לא תגעל נפשי אתכם'.

ואכלתם לחמכם לשבוע (כ"ו - ח') הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א היה ממעט באכילה, לא היה בא אל פיו יותר מכף אוכל אחת, ואגב כך היה גם מולח את התבשיל, עד שלא יכול איש לטעום ממנו עוד. מסופר: יום אחד ישבו רבי ישראל עם מחותנו הרה"ק רבי חיים מקוסוב זיע"א (יומא דהילולא כ"ה אייר) בסעודה שערכו לכבודם. הרבי מקוסוב אכל כדרך כל אדם, ואילו הרבי מרוזין כדרכו לא טעם מכל המאכלים, אלא משהו בלבד, מפני מה מחותן אין הוא אוכל? שאלו רבי חיים. השיב לו רבי ישראל: לפני שירדנו לעולם הזה, התנינו תנאי עם הגוף שאין אנו יכולים להתחבר עמו, אלא אם כן יהיה נהנה הנאה מעטה בלבד מצורכי הגוף הנחוצים, הגוף הסכים לכך, וכל הזמן הוא מקיים תנאי זה. מששמע זאת הרבי מקוסוב, הניח מידו את הכף, הרחיק את הצלחת מעמו והפסיק לאכול.

שאלו הרבי מרוזין: מפני מה אין הוא אוכל? האם גם גופו נטל על עצמו תנאי דומה? לא, השיב רבי חיים

זמני השבת

פרשת בחקותי

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:22 ת"א: 8:25 ר"ת: 8:55

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:04 ת"א: 7:19

הקדוש, ואחר כך אמר לו החסיד את דבר השליחות מילה במילה כפי שאמר לו רבי מאיר, והרבי מרוזין ישב על מקומו, בלי שום תנועה, כאילו לא לו נוגעים הדברים. עברו חדשים אחדים, וביום החמישי בשבת אמר רבי מאיר מפרעמישלאן לכל האנשים שהיו אצלו, מי שאינו רוצה שתהיה לו שבת מופרת יסע לביתו, לא הבינו אנשים כוונתו, ונסעו כולם לבתיהם, רק הרה"ק רבי ישראל מקאליש זיע"א בקש ממנו רשות להישאר על שבת, והצדיק הקדוש אמר לו, אם רצונך להיות כאן, תוכל להישאר, אבל דע לך כי שבת הוא שבת, ובאותו שבת נסתלק.

במוצאי שבת, כשישב הרה"ק מרוזין על כסאו אצל השולחן, ושני נרות דולקים לפניו, נכבה פתאום נר אחד, הדליקו את הנר, ונכבה הנר השני, אז אמר הרבי מרוזין הנה חדשות יש בעולם. וביום ראשון בשבת ציוה לאסור את מרכבתו וסבב את בית החיים שבע פעמים, וגור על מקורביו שכבר שמעו על הסתלקותו של רבינו, שיספרו לו את האמת כי הוא רואה חשיכה גדולה בעולם. והבינו החסידים שאין טעם להסתיר יותר מרבם הקדוש את הבשורה הנוראה. והוכרחו לספר לו. וכאשר שמע זאת הרה"ק מרוזין, נאנח ואמר: "מיר האבען איהם אזוי וייט ביים לעבן נישט געקענט" (אנחנו עד כדי כך לא הכרנו אותו בחייו). בדיוק כמו שאמר הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א בהספדו על רבינו "ולפי גדלו ומעשיו היה ראוי להיות מפורסם יותר ויותר". וכמו שחזה רבי מאיר מפרעמישלאן, חי הרה"ק רבי ישראל מרוזין אחריו עוד כמה חדשים ונסתלק לעולמו ביום ג' חשון תרי"א.

וכך מוכיר הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א את היכרותו עם רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א: "דין גרמא שהרהיבוננו רעיוני להתקרב אליו בחייו חיותו, וזכיתי לראותו פעמיים כראות פני אלקים". רבינו הוא שיוזם את פגישתם הראשונה, ומעשה שהיה כך היה: נודמנה לו לרבי מאיר תשובה ערוכה מרבי שלמה קלוגר וחתומה בחתימת יד קדשו, והוטבה החתימה במאד בעיניו הטהורות, שמאומה לא הסתיר בעדן. אז הביע רבינו את רצונו לראות מקרוב את הגי"ר שלמה וכתב אליו אגרת ובה בקשו להתראות עמו פנים בפנים. הפגישה נקבעה בכפר הסמוך לולאטשוב, ולמועד הגיעו לשם שני המאורות הגדולים.

רבינו שלח את הגבאי שלו אל הגרש"ק בשאלת חכם, ובקשהו שיפסוק על מי משניהם החובה לילך ולהקדים שלום לחבירו? שהרי שניהם אורחים באותו כפר. השיבו הגאון כי מן הדין שרבינו יבוא אליו ויקדמנו בשלום. כדבריו כן עשה רבי מאיר, ובפתח דבריהם נימק הגרש"ק את פסקו מהא, דמצינו שמשא רבינו ע"ה קידם את חותנו לשלום, אע"פ ששניהם היו בבחינת אורחים במדבר, וזאת מאחר ויתרו עשה דרך ארוכה יותר מאשר דרכו של משה. וגם בנדון דידן - סיים הגרש"ק - כבודו יצא אמנם מביתו מרחק כמה פרסאות, ברם אני הגעתי הנה מבראד המרוחקת.

השליחות המסתורית של הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א חסיד אחד בא פעם אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א (יומא דהילולא כ"ט אייר תר"י) והגיש לו קוויטעל (פתקא). כהרגלו, נשען הצדיק בראשו על ידיו, והתעמק במחשבותיו, ואחר כך אמר להאיש, דע לך כי אתה בצרה גדולה, ואתה זקוק לרחמים רבים, אבל יש לי עצה להצילך, מדי שנה בשנה אני שולח לעניי ארץ ישראל שבע מאות ושניים אדומים, כמנין שבת, מחצית הסכום אני שולח לפני חג הפסח והמחצית השניה לפני ראש השנה, והנה עתה כבר קרוב לחג הפסח ואין לי אף פרוטה לשלוח לארץ ישראל, תן לי שלש מאות וחמישים ואחד אדומים לשלוח לעניים המצפים לך בכליון עיניים ותינצל מכל רע. אמר האיש בחרדה ודאי אני רוצה לעשות כרצון רבנו, אבל אין אתי כאן סכום זה, אסע אפוא ללבוב, אקח שם בהלוואה את הסכום ואביא לרבנו, השיבו הצדיק הקדוש, אם אין לך כסף, יהיה פדיוןך בדרך אחרת, תיסע בשליחות בשמי להרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א, הדר בסדיגורא, ואינך צריך לתת את סכום הכסף.

מיד הסכים החסיד להיות שליח מרבו להצדיק הקדוש מרוזין, ושמח בלבו על עצם ההודמנות להיות אצל הרבי מרוזין ולמסור לו דברים בשם רבו, ורבי מאיר אמר לו תיסע ישר מכאן לסדיגורא, ובבואך לשם תסור מיד לחצר הצדיק הקדוש, ותאמר למשמשי שיש לך שליחות ממני, בערב שבת בבוקר תגיע לשם, וכשתכנס להצדיק הקדוש תאמר לו כך: "מאיר פקד עליו בזה הלשון, הפספורטים שלנו כבר נחתמו ללכת חפשי על כל הגבולות, אמת שעל כבודו מחכים שמונה מאות אלף נשמות לקבל פניו, אבל על מאיר מחכים הרבה יותר נשמות, אלא שהפספורט של מאיר מסתיים קודם לזה של כבודו". כאשר שמע החסיד שליחות זו חוורו פניו, וחרדה אחזתו, והתחיל להתנצל לפני רבו שאי אפשר לו לקבל עליו שליחות זו, והוא מוכן לתת הסכום שדרש לעניי ארץ ישראל, ובלבד שישחררו מהשליחות, אבל לא הועיל מאומה, רבי מאיר ציוה עליו לקיים השליחות בשלימותה.

בעל כרחו קבל החסיד את השליחות ונסע לדרכו, וכשהגיע בערב שבת בבקר לבית הרבי מרוזין לא רצה הגבאי לתת לו להיכנס, כי אין זה ומנו של הצדיק הקדוש לקבל אנשים עכשיו, אבל החסיד אמר לו שיש לו שליחות מרבו רבי מאיר מפרעמישלאן, מיד הלך הגבאי לשאול את פי הצדיק הקדוש, והוא ציוה להכניסו מיד, כבואו, נגש החסיד אל הצדיק הקדוש עם קוויטעל (פיתקא) בידו, אמר לו הצדיק אין העת עכשיו לקבל פתקאות, אמור איפוא את השליחות שלך, אמר לו החסיד, אני רוצה בברכת הרבי, טרם מסרי את השליחות, כי מורי ורבי הקדוש מפרעמישלאן אמר לי שרואה עלי דינים קשים, ולכן אבקש שהרבי יקבל את הקוויטעל שלי ויברכני, ברכו הצדיק

משל ונמשל

שנראה מעלת חברנו ולא את חסרונו

משל לבן שעזב את בית אביו, ונדד במרחקים במדינות אחרות ימים רבים. כשחזר, התפאר לפני אביו כי הוא למד לעשות מנורה תלויה, וביקש מאביו שיאסוף כל בעלי אומנות זו בעירו, כדי שיראה להם חכמתו באומנות. עשה אביו את בקשתו, ואסף את כל האומנים במלאכת זו, הוציא הבן מנורה מכוערת והראה להם, הלך האב אצל כולם לשאול דעתם על המנורה, והודו לו כי היא נראית בעיניהם מכוערת מאוד, אף על פי כן התפאר הבן לאמור, הראיתי לכם חכמתי באומנות זו, אמר לו האב, והרי אין היא נראית יפה בעיני כל בעלי האומנות, השיב לו הבן, דווקא בזה הראיתי גדולתי, כי הראיתי לכולם חסרונותיהם, כי במנורה זו ישנן כל המגרעות של כל אחד מהאומנים, הלא תראה, אצל זה חלק פלוני מכוער, אצל השני חלק זה עשוי יפה, אלא שחלק אחר מכוער, וכן אצל כולם, מה שנראה רע בעיני זה, נראה יפה בעיני חברו, ואני עשיתי מנורה זו, כשהיא מורכבת מכל המגרעות של כל אחד ואחד, כדי להראות לכל אחד שאין בו שלימות, ומה שנראה בעיניו טוב ויפה, נראה בעיני חברו רע ומכוער, אבל באמת יכול אני לעשות מנורה משוכללת,

והנמשל: אילו ידענו את כל החסרונות והעיכובים של כל דבר, היינו יודעים מהות הדבר, אף שלא ראו את הדבר מעולם, אין אדם דומה לחברו, וכל הצורות היו באדם הראשון, היינו בתיבת אדם בלבד, כל המאורות היו נכללים בתיבת אור בלבד, וכן מעשי בראשית, ואפילו העלים של האילן אין עלה אחד דומה לחברו, ויש חכמות בעולמנו שאפשר לחיות עם החכמות בלבד, בלי אכילה ושתייה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

אותו חסיד שקיבל את השליחות, קנה את חכירת ה"אקציו" (מס הממשלה על ייצור משקאות וכד') בכפר שרובו היו גויים תקיפים ואלימים שהיו מעלימים את המס, ולגלגו על יהודי זה שדרש מהם את החלק המגיע לו ולשלטונות. נמצא שאותו אדם שהשקיע את כל רכושו בחכירת המס, לא הרויח מעיסקה זו מאומה, וקרוב היה לצאת נקי מנכסיו.

בשמעו על התוועדותם של שני הצדיקים בכפר הסמוך למקום מושבו, החליט לבקש את ברכתם, אך למגינת לבו ראה כי יהודים רבים מאד צובאים על הפתח ולאיש אין רשות לבא אל הבית פנימה ולהפריע אותם ממעשיהם. בצר לו נאבק ונדחף עד שהגיע סמוך לדלת, המשיך להיאבק עם הגבאי שומר הסף, ותוך כדי כך זעק וזעקה גדולה ומרה: "גיוואלד!", קריאה שהגיעה לאוזני הצדיקים, שציוו על הגבאי להניח פנימה את האיש שכה צעק במר נפשו. בכניסתו נפלה עליו אימה ופחד, וכך עמד נטוע על מקומו והדיבור נעתק מפיו. ורק כשפנה אליו רבי מאיר במאור פניו ושאלו למבוקשו, הצליח לשטוח לפנייהם את מצוקתו מחכירת ה"אקציו". אז פנה הרבי אל הגרש"ק בנועם מליצתו: "מגיד דבראד, הבה ונאמר שנינו ותקופתו על קצותם, ותהא התקיפות שלו על האקציו", ויעשו כן. החוכר לא הבין את אשר נעשה ונשאר כך על עמדו, אז פנה אליו רבינו שנית: "הרי כבר אמרתי לך ותקופתו על קצותם ומה לך עוד פה?". ומאז נפל פחד גדול על גויי הכפר, ולא העיזו להעלים אפילו פרוטה אחת מעיני החוכר שנתעשר עושר גדול מעיסקה זו.

מסופר על אירוע נוסף שנתרחש בשעה שרבי שלמה היה בפרעמישלאן, ופגש ברבינו שחזר אותה שעה מהטבילה במקוה קודם תפילת שחרית. ואמר לו רבי מאיר כי "סדר הליכת מאיר"ל הוא כשהולך מן המקוה עם הפאנטאפיל הוא עובר ע"י המתיבתא דרקייעא, והי' שם רעש גדול כי מצאו בדברי הרמב"ם במקום פלוני שסותר גמרא מפורשת. מילא מאיר"ל אינו יודע ללמוד, אבל מה יאמר המגיד מבראד?" בתוך כדי דיבורם נכנסו לביתו של הרבי, נטל רבי שלמה כמה ספרים והעמיק בעיונו, ובינתיים הניח הרבי טלית ותפילין. אז קרא רבי שלמה שיש לו תירוץ לקושיא זו ואמרו לרבינו, אך הרבי השיבו כי גם במתיבתא דרקייעא ניסו לתרץ כך אך סתרוהו ממקום אחר. העמיק רבי שלמה יותר ויותר והעלה תירוץ נוסף, אך גם עליו אמר לו הרבי כי סתרוהו במתיבתא דרקייעא. אחר כמה נסיונות נוספים אמר רבי שלמה כי אין בכוחו לתרץ קושיא חמורה זו, ושאל מה העלו לבטוח במתיבתא דרקייעא? סיפר לו הרבי כי הביאו את הרמב"ם עצמו, והוא תירץ הקושיא באופן כך וכך. ואח"כ אמר הג"ר שלמה קלוגר שאין הוא יודע אם אמנם עבר הרבי עם הפאנטאפיל במתיבתא דרקייעא, אבל אין לו כל ספק כי תירוץ שכזה לא היה יכול לומר אלא הרמב"ם עצמו.

צ"ן אדם לחברו

עשיית חסד במסירות נפש

היה זה באחרית ימיו של הרה"ק רבי שלומקה מווהיעל זיע"א (יומא דהילולא כ"ו אייר), רבנו שכב על ערש דווי טובל יסורים קשים. באחת ההודמנויות, התבטא ד"ר משה וואלך וצ"ל מנהל בית החולים שערי צדק, שאינו מבין, איך יכול אדם להבליג כל כך, ולא להוציא אנחה אחת ביסורים כאלו העוברים על רבנו, לית דין ברנש קרא ד"ר וואלך על רבנו. והנה היה זה בל"ג בעומר, רבנו שכב בביתו על ערש הדווי, ויהודי הגיע עם ילדו עם זוג מספריים בידו לכבד את רבנו שישגזו מעט ממחלפות שערות ראשו של הילד, כמנהג החלקה בירושלים לעשות פאות לבני השלוש בל"ג בעומר. בדיכנסו לבית רבנו אל סף הדלת, רמו לו אחד מבאי ביתו של רבנו בתנועת יד, שלא יכנס עתה מאחר שרבנו לא מרגיש טוב, הבחין בכך רבנו וקרא לעברו, מי שמך לבעל הבית? וציוה על אותו אדם לצאת אחרי האיש להשיבו עם ילדו, ורבנו קם ממיטת חוליו לגזוז משערותיו של אותו ילד.

מצות ביקור חולים של צדיק

פעם אחת פגשו את הרה"ק רבי חיים חוקיהו מדיני בעל ה"השדי חמד זיע"א, הולך בדרך בחום היום. וישאלוהו לאן פני רבינו מועדות? ענה הצדיק, לקיים מצות ביקור חולים, שאלו ומי הוא החולה? אמר, פלוני אלמוני. חרדו ואמרו, עבריין הוא ואל ירבו כמותו בישראל, ענה להם הצדיק, ראשית אמרו חז"ל אפילו חוטא שבישראל מלא מצות

כרמון, דבר שני לא את החולה בלבד אנו הולכים לבקר, אלא גם את השכינה השורה מראשותיו של חולה. לשמע תשובה וזו הצטרפו גם השואלים אליו לביקור חולים זה. כשראה אותם החולה, התאושש וישב על המטה מפני הכבוד. לא עברו ימים מועטים, והאיש הבריא והתהלך ברחובות העיר, ומסופר שמאז שב האיש בתשובה שלימה.

למנוע טירחה מיהודי

מסופר על הרה"ק רבי שפטייל ראש ישיבת סלוצק זיע"א, שראה אדם אחד גוחן ומרים דף של ספר, מביט בו אם הוא מספרי קדושה, וחוזר ומשליכו על הארץ. הלך רבי שפטייל, והרים את הדף. רבי, אומר הלה דף זה אינו מספרי קדושה, היא הנותנת, מחזיר לו רבי שפטייל, לפיכך אני מרימו שלא יחזור ויטעה בו יהודי אחר, ונמצא טורח לבטלה.

עין טובה של צדיק

בצעירותו היתה להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א חנות, וכל אדם שהיה נכנס לחנותו לקנות דבר מה, היה רבי דוד מתחיל למנות את כל החנוונים שבסביבתו, שאפשר להשיג גם אצלם את המצרף המבוקש, והיה אומר להם אצל פלוני תוכל לקנות מצרך זה, גם אצל אלמוני, ואם רצונך בכך דוקא תוכל לקנות אצלי. כאשר בנו הרה"ק רבי משה זיע"א נשא אשה. פתח אף הוא חנות, לאחר זמן פתח מתחרה חנות דומה בסמוך לו, והוא בא בדמעות להתלונן אצל אביו, השיב לו אביו בפליאה, וכי אין אתה מרוצה מכך שגם יהודי אחר מפרנס את בני ביתו באותה סחורה?

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ד אייר

הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים - ת"פ)
הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (הוות דעת - תקצ"ב)
הרה"ק רבי אליעזר צבי מקארנא
ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)
יום ראשון כ"ה אייר
הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד ממעורטש - תקצ"ד)
הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד)
יום שני כ"ו אייר
רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב)
רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים - תק"ז)
הרה"ק רבי שמואל אליה מוואלין ב"ר יחזקאל מקאומיר (תרמ"ח)
הרה"ק רבי שלמה מווהיעל ב"ר מרדכי (תש"ה)
יום שלישי כ"ז אייר
הרה"ק רבי שלמה זלמן מקאפוסט ב"ר יהודה לייב (מגן אבות - תר"ס)
הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר (תש"ד)
יום רביעי כ"ח אייר
שמואל הנביא בן אלקנה (ב"א תתפ"ב)
רבינו יצחק מקורבייל ב"ר יוסף (הסמ"ק - ה"א י"א)
יום חמישי כ"ט אייר
הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ב"ר אהרן אריה לייב (תרי"י)
יום שישי א' סיון
הרה"ק רבי מאיר הורוויץ אב"ד טיקטין ב"ר שמואל (תק"ו)
הרה"ק רבי גרשון מיאמפאלא מחכמי הקלוזי דברודי (תקס"ד)

זכותם תגו עלינו ועל כל ישראל אמן

שאלונה הלכות

נא את הרה"ג נטילא הבין רבטניץ שליט"א מוד"ס "ב"א אוד"ר רפרוס יום החרש" על המערים.

לשון הרע (ו')

א) יש דברים שהם אבק לשון הרע, כיצד, מי יאמר לפלוני שיהיה כמות שהוא עתה, או שיאמר שתקו מפלוני איני רוצה להודיע מה אירע ומה היה, וכיוצא בדברים האלו, וכן המספר בטובת חבירו בפני שונאיו, הרי זה אבק לשון הרע, שזה גורם להם שיספרו בגנותו. ועל עניין זה אמר שלמה, מברך רעהו בקול גדול בבוקר השכם, קללה תחשב לו, (משלי כ"ז, י"ד) שמתוך טובתו בא לידי רעתו. (רמב"ם פ"ז מהלכות דעות ה"ד)
ב) לפי חומר שבו וגודל עונשו [של המספר לשון הרע], ממנו ניקח לידע עד כמה מכעיס את בוראו. (פלא יועץ, ערך לשון הרע)
ג) בכח יגבר איש לעמוד על המשמר, ולשמור לפיו מחסום, ויעשה עצמו כאילם מלדבר על חבירו משוב עד רע, וביותר יגדל הבאב על המדברים בגנות משפחה, או בגנות בני העיר, או בגנות שבט מ"שאל, כגון ספרדים על האשכנזים, ואשכנזים על הספרדים. (שם).

לע"נ הרה"ק

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד

ב"ר מאיר זיע"א

נלכ"ע כ"ו אייר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: עמל התורה

פרשת
בחקתי

מבית
שבת טיש

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

התורה היא חיינו ובלעדיה לא תתכן מציאות של חיים בעולם. משוליים אנו לדגים, שפאשר מפרידים אותם מן הפנים, שוב אינם יכולים לחיות, וקד גם בני ישראל, שהתורה בשבילם היא כמעין מים חיים, ואין מים אלא תורה. כל ביאתנו לעולם הזה, היא על מנת ללמוד את תורת ה', ואם לא נעשה זאת, לא מלאנו אחר התכלית אליה באנו לעולם. על למוד התורה יש לעמל ולהתגע, והשכר על כך גדול לאין שעור. והבדל גדול יש בין מי שלומד תורה בלא יגיעה, למי שעמל ומתגע בתורה, וכפי שרבי חיים שמואלביץ היה אומר על הפסוק הראשון בפרשתנו "אם בחקתי תלכו", אותו דרשו חז"ל שנתהו עמלים בתורה, והיה רגיל לומר: "לא נאמר כאן שנתהו לומדים תורה, אלא עמלים בתורה, ומכאן אתה למד שאם לא נתהו עמלים בתורה, הרי אתם בגדר של 'ואם לא תשמעו לי' חלילה". התורה היא אחד מארבעת הדברים שצריכים חזק בכל יום, כפי שאמרו חז"ל בבבבכות, ורש"י מבאר את הלשון צריכים חזק ש"יתחזק אדם בהו תמיד בכל כחו", וכן כתב "שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר". ומהו הטעם שצריך להתגע בתורה? ומדוע לא די לו לאדם בלמוד עצמו שלא מתוך יגיעה? מפני שפאשר לומדים תורה מתוך יגיעה, היא משתפרת בקרבן של הלומד, כמו שאמרו חז"ל במגלה: "אמר רבי יצחק, אם יאמר לך אדם יגיעתי ולא מצאתי - אל תאמן, מצאתי ולא יגיעתי - אל תאמן, יגיעתי ומצאתי - תאמן". והוסיפו שם על כך שהדבר נאמר רק על דברי תורה, אבל במשא ומתן יש יגע ואינו מוצא...

על הפסוק הראשון בפרשתנו "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם", אמרו חז"ל בתורת פהנים: יכול זה קיים המצות, כשהוא אומר "ואת מצותי תשמרו" הרי קיים המצות אמור, ומה אני מקיים אם בחקתי תלכו? שנתהו עמלים בתורה, מלמד שהקב"ה מתאנה שיהיו ישראל עמלים בתורה. והתמיהה ידועה, כיצד קורמו עמל התורה בבתבות "אם בחקתי תלכו"? ומבאר המהר"ל מפראג, שהתורה מזכירה את ההליכה, וכשם שבהליכה יש טרח ועמל, כך בלמוד התורה צריך לעמל ולהתגע עליה. רבי שמואל רוזובסקי ראש ישיבת פוניבז', באר אף הוא את הלשון של 'תלכו', שההליכה היא לשון עליה והתקדמות, פי מי שאינו עמל בתורה נחשב פושב על מקומו, אבל מי שעמל ויגע בכל כחו בתורה, הוא עולה ומתקדם בשלבי עליה, והוא בבחינת 'הולך'.

השכר שמקבלים על למוד התורה, לא נמדד בידיעה ובכמות, אלא ביגיעה ובטרח. ואם האדם יגע בתורה, אף על פי שהוא מספיק מעט, הוא מקבל את שכרו על היגיעה ולא על הידיעה. ועל פי יסוד זה מתבאר הנסח שבסיים מסכת: "אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר, הם עמלים ואינם מקבלים שכר", ולכאורה הדברים בלתי מובנים, וכי ראית ממישהו חזיט או סנדלר שעמלים ואינם מקבלים שכר? אלא שהבדל גדול יש ביניהם. אדם שבא לאמן ומבקש ממנו להכין לו בגד או כלי כלשהו, לא ישלם לו הקונה אלא על הכלי כמות שהוא, ולא יתחשב בעמל הגדול שעמל האמן. ואם קבע לו האיש סכום של עשרה זהובים בתמורת הבגד, וזאת לאחר שהאמן שער בדעתו כי העבודה תמשך שבוע ימים, אזי אפלו אם העבודה נמשכה חדש ימים, יקבל האמן רק עשרה זהובים, וטענתו שהעבודה נמשכה זמן רב בכפל כפלים, תדחה מיד כמובן, שכן השכר שמשלמים לבעל המלאכה הוא על התוצאה ולא על ההשקעה. ואולם מי שלומד תורה מקבל שכר על העמל וההשקעה, ולא רק על התוצאה. אדם שמקיים את הצווי של "אם בחקתי תלכו שנתהו עמלים בתורה", יקבל את שכרו על העמל, בין אם הבין את דברי התורה ובין אם לא, בין אם הצליח לקצר את פרי עמלו ובין אם לא, וזוהי אפוא פנות חז"ל "אנו עמלים ומקבלים שכר".

דגמה לעמל התורה והיגיעה העצמית לכך, נתן לראות בספור שספר רבי מאיר מפראמישלן על אביו רבי אהרן ליב, שנסע פעם אחת אל הרבי ר' אלימלך מליז'נסק, והגיע אליו בערב שבת. בבואו, נטל שלום מאת הרבי והלה אל אכסניתו. בליל שבת קדש, ראה רבי אלימלך כי האורח נעדר מבית מדרשו, ופקד על משמשו לחפשו. לאחר מאמצים, עלה בידי המשמשים למצוא אותו בבית קטן ודל בקצה העירה, שם התגורר מלמד תינוקות עני אחד וירא שמים, ואצלו מצא רבי אהרן ליב אכסניה. מסרו לו המשמשים את הזמנתו של הרבי, והוא הלה עמם אל רבי אלימלך. בבואו, הושיבו הרבי בסמוך לו בראש השלחן, ואולם במהלך הסעדה, נענה רבי אלימלך ואמר פעמים מספר בלשון תמיהה: "הרבי ר' אהרן ליב, יהיה בעל גאונה גדולה שכזו?" בצאת השבת, נכנס רבי אהרן ליב להפרד מרבי אלימלך, ונתהה בפני הרבי: "מה היא הגאונה הגדולה שהרבי רואה עלי?" אמר לו רבי אלימלך: "וכי יש גאונה גדולה מאז? הלא אליהו הנביא בא אלי פעמים והתלונן עליה, שאינו רוצה ללמוד ממנו תורה. והרי כמה צדיקים משתוקקים לזכות ללמוד תורה מפי אליהו הנביא, ואתה יכול ומסר?" אמר לו רבי אהרן ליב: "גם אחרי בקשתכם לא ארצה ללמוד עמו". תמה רבי אלימלך, ורבי אהרן ליב הסביר: "מפני שרוצה אני לעמל בעצמי בתורה הקדושה, כמו שנאמר 'גיע פפיד כי תאכל', ואמרו חז"ל שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ולכן לא למדתי מאליהו הנביא ולא אלמד ממנו, אלא אקנה לה' יתברך שאוכל בעצמי להתגע וללמוד בתורה הקדושה".

כל סגלות למוד התורה, נאמר על עמלה.
אשריה שעמלת בתורה ותשת פחות עליה,
טובה אחת בצער ממאה שלא בצער,
ולמוד במסירות גמורה יום אחד
שקול כנגד מאה ימים.

(החזון אל"ש)

נמשל

למה הדבר דומה

בחבריו העמלים קשות ויגיעים עד פלות כחותיהם. שרוע הוא על פרכסה נוחה, מקטרת מעלה עשן געוזה בזוית פיו, וכל־כּלו שאננות וחסר דאגה. הימים חלפו ביעף, הצירים הגבירו את קצב עבודתם, כדי להספיק לסיים את המלאכה טרם יבוא המלך לראות את פרי עמלם, ואלו הציר הרביעי התבטל כל־העת, ובלה את ימיו פתחו ובהבל. לשון נסו חבריו להניע אותו להתחיל לעשות משהו עם הקיר שהפקד בידי, אולם הוא בטל את דבריהם במחיר יד, ולעג להם על שהם פה טורחים ועמלים ללא־הרהר. חיוך זדוני רצד כל־העת בעיניו, ונראה היה כי הוא מתכנן דבר־מה, אך חבריו לא עמדו על־כּף ולא הבינו מדוע הוא פה שאנן ושליו. והנה הגיעו הימים האחרונים עד המועד הנקוב לביאת המלך. סוף־סוף קם העצלו מרצו, כשהוא מתחיל בפלאכה. ראשית, הוא נקה וקוצף את הקיר כּלו, עד שלא נותרו בו פתם ורוב, ולאחר שהקיר הבריק בנקיונו, נטל מברשת רחבה של סיד, בשונה מהמכחול הדק והעדין של הציר האמון, והחל לסיד את הקיר כּלו בצבע לבן בוהק ועו. בסיים המלאכה, הפך הקיר להיות כמו מראה מל־טשת, בה השתקפה בבואתו של העומד ממול. כּשאור השמש זרח אל תוככי ההיכל, נראה מחזה מדהים על קיר זה, כּאשר של־טשת הצירים שפכתלים האחרים השתקפו על־פניו המל־טשים, והגונים הקסימו את עין הרואה באפן מרהיב ומעורר התפעלות. בחיוך מנצח הביט הציר הרביעי בשל־טת חבריו, כשהוא בטוח בנצחונם ובשכר הרב הממתין לו על־עבודתו.

והנה הגיע המלך בכבודו ובעצמו, כשהוא מל־ה מל־ה בפמליה של שרים נכבדים ורמי־מעלה. באין אמר ודברים, הביט המלך בצירים הנפלאים והמרהיבים שאֵל מול עיניו, ונכר היה כי הוא מקסם בכל נפשו מהם, ומלא התפעלות מיצירות הפאר שלפניו. והנה הגיע עת התשלום והתגמול על העמל הרב. ברב הערכה והוקרה, נגש המלך אל הציר הראשון, ותלה בעבורו צרור כּסף גדול, בפנת ציורו המרהיב שעל הקיר. כּף עשה גם עם הציר השני והשלישי, ואז פנה המלך לצאת מהחדר. "סליחה, אדוני המלך", קרא הציר הרביעי קל־הדעת, "ומה עם שכרי? מדוע אינך תולה צרור נוסף ליד צירי?" ארשת גחון עלתה על־פני המלך, והוא פנה אל הציר ואמר: "מדוע אתה מתלונן ורוטן? הבט־נא על הקיר של־טשת, ותוכל לראות כיצד של־טת צרות הכסף של חבריך משתקפים בעד הקיר שלך, קח אפוא דרך הראי את כּספך על 'עמלך'..."

הנמשל

"נאמן הוא בעל־מלאכתך לשלם לך שכר פעלתך" אמרו חז"ל, וממשל זה המובא בספרי מוסר רבים, נתן ללמד רבות על השכר הרב המבטח לעתיד לבוא למי שעמל בתורה ומתגגע עליה. אבל מי שאינו יגע, משול הוא לאותו ציר עצלן, שסופו לראות כיצד אחרים מקבלים שכר, והוא מביט עליהם בקנאה.

ארבעה חברים טובים הם היו, למרות שארבעתם עסקו באותו תחום, תחום הציר והאמנות. ציוריהם היו משלמים ומרהיבי עין, ורבים היו מוכנים לשלם הון רב כדי לרכוש את יצירות הפאר שלהם. שונה היה הצעיר שבחבורה, שהיה קל־דעת והולל, והעדיף לטמן ידיו בצלחת ולנוח, מאשר לעמל ולהתגע. יתכן ומכּשר היה יותר משאר חבריו, ואפּשר שאם היה זריז כּמותם, היה מוציא מתחת ידו יצירות פאר, אלא שהעצלות והרפיון היו בעוכריו. יום אחד, הגיעה אל ארבעת הצירים משלחת מלכותית מכבדת, ובגידה הזמנה אל המלך הגדול, המבקש לשכר את שרותיהם לאייר פתלי ההיכל המלכותי החדש שבארמונו. התכוננו הצירים בקדחתנות לקראת פגישתם עם המלך, הכינו צבעים מרהיבים ומיוחדים, תכננו ציורים שונים, וכבר ראו בעיני רוחם את הכסף הרב והכבוד הגדול אליהם יזכו בסיים עבודתם המאמצת.

"שמעו נא, צירים נכבדים", פנה אליהם המלך בחביבות, מיד עם הפנסם לפניו, "כידוע לכם, בניתי היכל גדול וחדש בארמוני, ומבקש אני לעטרו בעטורים וציורים מיוחדים שיִקסימו את עין המבקר. מכיון שארבעה פתלים לו להיכל, מטיל אני על כל אחד מהם ממש לאייר לי פתל אחד, ולהשקיע בו את כל כּוחותיכם. בעוד חדש ימים, אבוא לבקר בהיכל, ואבדק את יצירות הפאר שתוציאו מתחת ידיכם. מובן, שהשכר שלי יהיה בהתאם להשקעה ולתוצאה, וככל שתשקיעו יותר ותוציאו ציור מפאך יותר, תזכו לשכר גדול יותר, ושמכם יצח לזכרון עולם על גבי ציור האמנות שלו בכתל ההיכל שבארמוני". בסימו, נכרד מהם המלך לשלום, כשהוא מזרז אותם להתחיל מיד בפלאכה, ויפה שעה אחת קדם. בהתרגשות גדולה יצאו ארבעת החברים מלפני המלך, נכנסו בהדרגת אחד השרים אל ההיכל, והחילו לתכנן את צעדיהם הבאים. ימים ארפים שהו הצירים בהיכל, כשהם עסוקים ראשם ורפם בפלאכה הקשה שלפניהם. הם לא אכלו ולא שתו, לא נחו ולא בטלו את זמנם, אלא נצלו כל רגע בעבודתם המאמצת והשקיעו את כל כּוחותיהם ונסיונם כדי להרשים את המלך. אחד הצירים העלה על הכתל שהפקד בידי ציור גוף אמנותי, שכל מי שהביט בו, היה בטוח כי לא ציור הוא זה, אלא מחזה חי ואמתי. השני ציר בכתל שלו, ציורי מופת של צפרים ועופות מרהיבי עין, עד שהיה נראה כי עוד רגע קט, יפּצחו הללו בשיר ורגו, כּאלו הם עופות חיים. השלישי, העלה ביד אמון תמונת טבע מרהיבה, כּאשר הם נפרש לנגד עיני הצופה, והשמש המערביה בה משלחת את קרניה האחרונות ומאדימה את פני הרקיע. גלי הים היו כה מוחשיים, עד שהמביטים דמו כי עוד רגע והם ימצאו את עצמם נשטפים החוצה יחד עמם.

ומה היה עם הכתל הרביעי? ובכן, כתל זה הפקד בידי מידענו הציר קל־הדעת, והלה התנהג גם עתה באותה פיזיות ועצלות, כפי שהתנהג עד־כּה. הוא לא עשה כּלום, חוץ מלשבת ולבהות

מרגל

הלכות והליכות

אין מלמדים אותם אלא לעבד מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתראה דעתם ויתחכמו חכמה יתרה, ומגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילים אותם לענין זה בנחת עד שישגיגוהו וידעוהו, ויעבדו את ה' מאהבה. (הרמב"ם)

• אין דברי תורה מתקמים במי שמרפה את עצמו עליהם, ולא במי שלומד תורה מתוך עיון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליה ומצער את גופו, ולא יתן שנה לעיניו ותנומה לעפעפיו. (שולחן ערוך)

• יש לאדם ללמוד בחברותא עם חברו, כדי שיוכל ללמוד פראוי ולא יטעה בדבריו, וכך דרשו חז"ל על הפסוק בירמיה "חרב אלהיבדים ונאלו" - אלו תלמידי חכמים שעוסקים בדבדבד בתורה ולומדים ביחידות. אך יש אנשים שבטבעם מתעלים יותר בלמודם לבד, יכולים לנהוג כן, ובפרט בימינו שהספרים מצויים בכל מקצועות התורה, והאדם יכול לעמוד על האמת על ידי העיון בספרים. (תשובות והנהגות)

• לעתיד לבוא בגאולה השלמה, יעסק כל אדם במה שעסק בעולם הזה. ומי שעסק בספרים רבים ובמקצועות התורה השונים, יוכל גם אז ללמוד תורה בכל אשר תאנה נפשו, ולכן ירא אלקים יצא את כלם וגם מאה אל תנח את ידך. (ספר חסידים)

• יש לאדם ללמוד בחברותא עם חברו, כדי שיוכל ללמוד פראוי ולא יטעה בדבריו, וכך דרשו חז"ל על הפסוק בירמיה "חרב אלהיבדים ונאלו" - אלו תלמידי חכמים שעוסקים בדבדבד בתורה ולומדים ביחידות. אך יש אנשים שבטבעם מתעלים יותר בלמודם לבד, יכולים לנהוג כן, ובפרט בימינו שהספרים מצויים בכל מקצועות התורה, והאדם יכול לעמוד על האמת על ידי העיון בספרים. (תשובות והנהגות)

• גם מי שלומד תורה ומתקשה להבין אותה, לא יתיאש ולא ירפה ידיו, כי יקבל שכר על היגיעה והעמל. ומי שלא מבין את דברי התורה כאן, יזכה להבינם בעולם הבא. (קיצור שולחן ערוך)

• למוד התורה היא המצוה הגדולה ביותר ושכרה רב יותר מכל המצוות, ותלמוד תורה נגד כלם. (הרמב"ם)

• עמל התורה העקר, הוא להוציא הלכה ברורה, כדי שידע האדם כיצד להתנהג, על מנת לעשות ולקיים. (הגר"א מווילנא)

• מי ששוכח את תלמודו על-אף שהוא יגע בתורה, סגלה היא לו להאריך בבירפת "חונין הדעת" שבתפלת העמידה. (רש"י במסכת עבודה זרה)

• גם מי שהוא בקי בתורה, צריך להתמיד ולעמל עליה, שכן לא מצינו גדול ממושה רבנו, בחיר הנביאים, שלא קם בישאל כמשה, ועליו נאמר שהשיג רק את ההתחלה של התורה הקדושה, שנאמר "אתה החלוצת להראות את עבדך". (ערוך השולחן)

• מצוות עשה ללמוד את בנו תורה, ואמר רבי נהוראי, מניח אני כל אמונת שבעולם, ואיני מלמד את בני אלא תורה, שכל אמונת שבעולם אינה עומדת לו אלא בימי ילדותו, אבל בימי זקנותו הריהו מוטל ברעב. אבל תורה אינה כן, עומדת לו לאדם בעת ילדותו ונותנת לו אחרית ותקנה בעת זקנותו. (מסכת קדושין)

• חייב ללמוד התורה, הוא בכל ימיו של האדם, ולא רק בימי נעוריו. שנאמר "ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך", ומי שאינו עוסק בתורה הוא משפח את תלמודו, ועובר חליה על אסור מן התורה. (הרמב"ם)

• אב השולח את בנו ללמוד תורה ומשלם עליו את שכר מלמדיו, מקיים בכך מצוות ביומו תתן שכרו, וגם יש בזה קיום התורה, ואמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, חוץ מהוצאות שבת ויום טוב, והוצאות בניו לתלמוד תורה שמוסיפים לו מן השמים. (לימוד התורה)

• החייב ללמוד תורה הוא לכל אדם מישראל, בין עני בין עשיר, צעיר וזקן, ואפילו מי שעסוק במלאכתו, חייב לקבץ עתים לתורה ביום ובלילה, שנאמר "והגית בו יומם ולילה". (הרמב"ם ושולחן ערוך)

• יהא זהיר לחידוש חדושים בתורה, שכשם שחייב אדם בפרה ורביה ולהעמיד דור ישרים בעולם, כך חייב בפרה ורביה בתורה בחדושיהו. (שבט מוסר)

• ביותר יש לעסק בתורה בשבתות ובמועדים, שאמר רבי ברכיה בשם רבי חיאי בר אבא, לא נתנו שבתות וימים טובים, אלא לעסק בהם בדברי תורה. (ירושלמי מסכת שבת)

• צריך האדם להאזין מכל הדברים המשפחים את תלמודו כפי שאמרו חז"ל ונפסק בהלכה. (קנין תורה)

• לעולם יעסק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ובפרט כשומלמדים את הקטנים,

מהלל

מספורי חז"ל

אבימי שהיה אחד האמוראים, שכח פעם בחליו את מסכת מנחות ורצה ללמוד אותה שוב. מה עשה? הלך אל תלמידו רב חסדא, ובקש ממנו להזכיר לו את המסכת שלמד כדי שיזכר בה שוב. ומדוע לא בקש הרב מהתלמיד לבוא אליו כדי ללמוד, ולשים מה היה אבימי צריך לטרח בעצמו ללכת אל תלמידו? מפני שידע שאם רוצה הוא שהמסכת תשאיר בלבו, צריך הוא לטרח אחריה ולהיות יגע בעבודה, ואם יעמול יזכה לקיום המאמר יגיעתי ומצאתי תאמין. (מסכת מנחות)

כשרבי זירא היה נחלש מרב למודו ביגיעה, היה הולך ויושב על פתח ביתו של רבי נתן בר טובי. ומפני מה היה עושה כן? מפני שאמר, אם איני יכול ללמוד תורה ביגיעה מרב חלשתי, לפחות אשב בביתו של רבי נתן, וכאשר יעברו החכמים, אקום מפניהם ומפני כבוד תורתם, ואקבל שכר לפחות על זה, אם לא על הלמוד עצמו. הלך רבי זירא פעם אחת וישב על פתח ביתו של רבי נתן, יצא רבי נתן לקראתו ורבי זירא שאלו: "אמר נא לי, מי אומר הלכה בבית המדרש עכשו?" אמר לו רבי נתן: "כך אמר רבי יוחנן", ורבי זירא חזר ארבעים פעמים על מה ששמע ממנו. (מסכת ברכות)

מעשה בחסיד אחד שיסד בית מדרש בביתו ללמוד תורה, ובו היה מתפלל בכל יום עם תלמידיו ולומד עמם שם שעות ארוכות ביגיעת התורה. את כל זמנו השקיע בתורה, ולא היה רואה את פני השוק ומחזיק את עצמו מהבלי העולם. יום אחד, פנה הרב ואמר לתלמידיו: "רוצה אני לצאת עמכם לטייל בשוק כדי לראות דבר מה". התפלאו התלמידים ואמר: "כיצד אפשר לטייל בשוק? והרי כלו גדוש בחנינות ועסקים, ובני אדם רבים נדחפים זה אצל זה, והמעבר קשה בו. אם לטייל ולנוח, עדיף לצאת אל השדות שמחוץ לעיר, שם האויר נקי והשקט שורר שם, ואפשר להגיע על ידי כך למנוחת הדעת". אולם הרב עמד על דעתו, ובקש מהם להצטרף אליו בלכתו אל השוק. הלכו התלמידים עם הרב אל השוק, ועם הגיעם ראו ששה בני אדם המתפרנסים כסבלים, כשהם נושאים משא גדול וכבד, עד שזעה נגרת מפצחם. עמדו הרב והתלמידים מן הצד, כדי שהסבלים יוכלו לעבר עם המשא הכבד שעליהם, ולאחר שעברו, עמד הרב ואמר לתלמידיו: "ראו נא כמה מוסר גדול עלינו ללמוד מסבלים אלו שנושאים משאות כה כבדים, ועכשו תבינו מדוע בקשתי לטייל דוקא בשוק, ולא בשדה, שכן פאתי לכאן במטרה ללמוד מכאן מוסר השכל ודרך בחיים. סבלים אלו, נושאים משאות כבדים ומזיעים בכל גופם מרב מאמץ, קומתם מתכופפת בעת המשא ועצמותיהם כמעט מתרסקות, וכך זאת בשביל שכר זעום של עשירה גרוש בלבד. והנה אנחנו רואים שהסבלים אינם מותים מכבד המשאות, לא נחלשים מרב יגיעה ועצמותיהם לא משתברות, ולא עוד אלא

תנא דבי אליהו, פעם אחת הייתי עובר ממוקום למוקום, ומצאני זמן אחד ודבר עמי. עד שאני עומד ומדבר עם הזקן, בא אצלי תלמיד אחד שאינו בקי בהלכה, ואמר לי: "עוסק אני בדברי תורה, ומחמד ומתאה ומצפה אני אם תורה תבוא אלי ואין תורה באה אלי". אמרתי לו: "בני, לא זוכה האיש לדברי תורה, אלא אם כן מוסר נפשו למיתה עליה לכבוד שמים, כשור הגה שמכניסים אותו לעל והוא מוסר עצמו על כבוד בעליו לעבדו. שגאמר 'ורב תבואות בכח שור', מכאן אתה למד שצריך לעמול בכל כחו כמו השור, כדי שתכנס בה התורה". (תנא דבי אליהו רבא)

בשעה שנהרג התנא הקדוש רבי עקיבא בעיר גיסרי, הגיעה השמועה לרבי יהודה בן בבא ורבי חנניה בן תרדיון, שאף הם היו אחר כך מהרוגי המלכות. עמדו השנים וחגרו שקים על מתניהם, קרעו את בגדיהם ואמרו: "אחינו, שמעונו! לא נהרג רבי עקיבא על שלא עמל בתורה חלילה, אלא למופת הוא כדי להחזיר את העם בתשובה". (מסכת שמוחה)

היום בו נהרג רבי אלעזר בן שמעון, שאף הוא היה מהרוגי המלכות, היה יום הכפורים. באו תלמידיו ואמרו לו: "רבנו, מה אתה רואה?" אמר להם רבי אלעזר: "רואה אני את רבי יהודה בן בבא שנושאים את מטתו, ואת מטת רבי עקיבא בן יוסף סמוכה אליו, ושניהם מתוכחים בדבר הלכה זה עם זה". שאלו התלמידים את רבם: "ומי מקריע ביניהם? מי הוא הקובע כמי ההלכה בין שניהם?" אמר להם: "רבי ישמעאל פהו גדול, הוא המקריע ביניהם". שוב שאלו התלמידים: "ומי משניהם מנצח בדברים והלכה כמותו?" אמר להם רבי אלעזר: "רבי עקיבא מנצח, וזאת מפני שטרח בכל כחו בתורה". (מדרש אלה אזכרה)

בשעת פטירתו של רבנו הקדוש מחבר המשנה, זקף את עשר אצבעותיו כלפי מעלה, ואמר: "רבנו של עולם! גלוי וידוע לפניך, שיגיעתי בעשר אצבעותי בתורה". (מסכת כתובות)

תקופה ארוכה, נהג רבי שמעון בן לקיש, המכנה 'ריש לקיש', ללמוד תורה בתוך מערה בטבריה, כדי להתבודד עם קונו ולהגות בתורה מתוך יגיעה, בלי הפרעה מטורדות הסובבים. בסמוך למערה זו, היה שם איש אחד שהיה יוצר כלי חרס, וכשראה את החכם הגדול שלומד תורה מתוך יגיעה גדולה, היה מכין לו כל יום כד מים חיים בתוך המערה, כדי שריש לקיש יוכל להרוות את צמאונו במים אלו ויחיה בהם את נפשו. ואמנם ריש לקיש היה כה עני מלמודו, עליו יגע בכל נפשו ומאודו, עד שהיה נכנס בעיפות אל תוך המערה ושותה את המים הצוננים שהכין לו יוצר כדי החרס, וברך אותו על שהוא מחיה את נפשו. (מדרש רבה קהלת)

מתפל

אמרות ופתגמים

שיעמד על עקרו, כמצטרף מעמק הלכה, כי הוא זה עקר התורה. (אור החיים" הקדוש)

• בני-בני למען השם יתברך, תראה לקבע שעורים דאורייתא, ושעה אחת ביום לעין היטב ביגיעה רבה עם כל עשתונותיך, ומחשבותיך ורעיוניך. (הישמח משה)

• "ואם עמלת בתורה, ישלך שכר הרבה לתן-לך", כי השכר הוא לפי רבוי העמל והטרח, לא לפי רבוי הלמוד. (תוספות י"ט, מסכת אבות)

• "אם בחקתי תלכו", גם כשתלכו ותעסקו בענינים אחרים, גם אז בחקתי תלכו ותהיו עמלים בתורה. (החת"ס סופר)

• "אם בחקתי תלכו", שתוסיפו תענוג ללמודכם על-אף שאתם למדתם את התורה, אזי "ונתתי גשמכם בעתם" בתוספת תענוג למאכלים ולפרות בארץ, מזה כנגד מזה. (האזהב ישראל מאפטא)

• עקר הלמוד הוא היגיעה העצמית והשקידה בלמוד התורה, שתהיו עמלים בתורה, ולא דוקא על-ידי תפלות ותחנונים. (האבני נור)

• "אם בחקתי תלכו" - רצונכם לילך פראוי בחקות התורה? הווי עמלים בתורה, שהיא תרים נגד היצר הרע ועל ידה תוכלו להנצל מכל רע. (רבי אברהם יעקב מפרובוטצא)

• אם היו בני-תורה עמלים בתורה לאמתתה, היו מצילים בכך ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עברה וכפירה וכיצא בהם, בשפע קדשם, בהשתפך רוח טהרה בעולם. (החזון אי"ש)

• עמל התורה הוא המפתח להבין את דבר ה', ורק על-ידי עמל התורה זוכים באמת להלך בדרכיו, ליצאת שמים ולשמור את כל מצותיו. (רש"י ברויזא)

• היגיעה בתורה, היא עצם ההצלחה. (רבי צבי פסח פראנק)

• מסירות הנפש הגדולה ביותר, היא מסירות הנפש להתיגע על ההכנה, בלי לותר בשום אופן, עד שהדברים יהיו ברורים וישירים כחוט המשקלת. (הגר"ד בן הגר"ז)

• "אין דברי תורה מתקיימים, אלא במי שהוא עמל בהם כל-צרכם". (פסיקתא דרב כהנא)

• אמר להם משה לישראל: שמא אין אתם יודעים כמה נצטערתי על התורה וכמה עמל עמלתי בה וכמה יגיעה יגעתי בה? נפשי נתתי עליה, דמי נתתי עליה, כשם שלמדתי אותה בצער, כך תהיו מלמדים אותה בצער". (ספרי, דברים)

• היה רבי יהושע אומר, השונה ואינו עמל, פאיש שזוהר ואינו קוצר. (תוספתא)

• לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה - הוא עמל בתורה, ואם לא זכה - הוא עמל בארץ. אשריו לאדם שהוא עמל בתורה. (מדרש רבה)

• כל הגופים לעמל נבראו, אשרי למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה. (רש"י בסנהדרין)

• אין אדם בעולם בלא יסורין, חושש בשניו אינו יכול לישן, בעינו אינו יכל לישן, יגע בתורה אינו ישן. זה ער וזה ער, אשרי הגבר אשר-תסרנו זה ומתורתך תלמודנו. (ילקוט שמעוני)

• אשרי אדם שמשחק עצמו בדברי תורה, ויושב וחורש בהם כבהמה שחורשת בשדה. (תנא דובי אליהו)

• אין הקב"ה נותן התורה אלא למי שמצטרף עליה. (שם)

• כתבו חכמי האמת, כי היגיעה שיגע האדם בפלפול עד שפוצע גופו, הוא נחת רוח לשכינה. (עץ יוסף על המדרש)

• נאמר במדרש, שאין התורה מתקיימת, אלא במי שעושה עצמו ככלי חרס, ובאורו, שעושה שחור בכלי חרס מעמל התורה. (שם)

• החמימות בפלפול התורה, היא מצוה בפני עצמה, וזהו שנאמר בירמיה: "הלווא בה דברי פאש". (מדרש תלפיות)

• "התקן עצמך ללמד תורה, שאינה ירשה לך", ולא תשיינה אם לא תיגע בה, שאינה פירשת אבות שהבן זוכה בה בלא טרח. (רבונו יונה, מסכת אבות)

• צריך להתישב בכל פרט ופרט מהתורה עד

שהם חוזרים ונושאים משאות כבדים ביום ובלילה, שלש וארבע פעמים, ולמחרת שוב חוזרים לעבודתם, וכו' לארץ ימים ושנים. כמה צריכים אנו ללמוד מפה, כיצד אנו צריכים לעסוק בתורה ביגיעה אפילו אם צריכים לשם כך להתגע במשך שעות רצופות, ואפילו בחם ובשרב שבאים לידי זעה הנגרת בכל הגוף, שהרי כל היגיעה שלכם לא תגיע אפילו לחצי היגיעה של הסבלים הללו שמשברים את-פליגופם. ואם על שכר של עשרה גרוש הם כה עמלים, כל-שכן שצריך האדם להתגע על התורה שישלה שכר גדול ונצחי, עצום ורב, אשר אין לא ראתה. וגם אם לעתים נמשך השעור והיעיון בסגיה מעבר לאמן הקצוב, בודאי לא תהיו קצים ביגיעה זו, אלא תטו את שכםכם לכה". שמענו התלמידים את דברי החכמה של רבם, ואמרו: "כמה טובים ונכוחים דבריך, דברי פי-חכם חן". (הבן איש חי)

התורה מתשת כחו של אדם, שנאמר "מעלפת ספירים", שהיא מעלפת ומתשת כחם של בני-אדם, והיא קשה כפספרי הא, אולם אם נחלש אדם בדברי תורה והלכה, סוף ששעשה בהם קסם שהכל שואלים בו שאלות. בן-בית אחד היה לו לרפן גמליאל, והיה בכחו לשאת משא של ארבעים סאה ומוליכו אצל האופה. אמר לו רפן גמליאל: "אם יש בה כחות פה גדולים, מדוע אינך מנצל אותם ללמוד התורה?" החל האיש ללמוד, וגופו נחלש ככל שהתקדם בלמוד. בתחלה ירד מארבעים סאה לשלשים, ולאחר מכן רק של עשרים ושנים-עשר, ולאחר מכן לא היה בכחו לשאת אלא קפה של שמונה סאים. עברו ימים נוספים בהם למד תורה, ולא היה בכחו לשאת אפילו משא של סאה אחד, ויש אומרים שלא היה בכחו לסבל אפילו בגד דק לגופו, לקים מה שנאמר מעלפת ספירים. (שיר השירים רבה)

מספר

ספורי צדיקים

האחים הקדושים רבי שמואל שמלקא מניקולשבורג ורבי פינחס בעל הפלא"ה, למדו יחד בימי נעוריהם ביגיעה עצומה, והיו ערים לילות רבים. פעם, כשל כחו של האח הצעיר רבי פינחס, ומרב עיפות פנה לנח מעט, והניח פר מתחת ראשו כדי להחליף כח ולשוב לתלמודו. לאחר מכן הוכיחו אחיו רבי שמלקא ואמר לו: "אחי, איך הפסקת מלמוד התורה הקדושה והחלפת דבר נצחי בדבר זמני?" השיב לו אחיו: "מה אעשה וכשל כחי? לא היה בכחי להמשיך ללמוד ופניתי לנח". אמר לו רבי שמלקא: "זו היתה פונתי, את מעט הכחות שהיו לי על מנת ללכת ולטל פר לישון, באותו כח היית יכול ללמוד עוד קמעה". (מגדולי התורה והחסידות)

אברהם מתמיד, הגיע פעם אל ה"חפץ חיים" ושפך לפניו את מרי לבו: "רבי, זה שנים ארכות שאני מתנגע בתורה, לומד ומתמיד, אך עדן אני רואה סמוך ברכה בלמודי. אני מצליח לזכר את המודי, ומתקשה אני כל פעם מחודש בלמודי". נחמו ה"חפץ חיים" וחיג את לבו, ואמר: "האם נצטוינו להיות למדנים גאוני? לא נצטוינו אלא להתמיד ולהגות בתורה, ולהיות עמלים בה. ובכן, נעמל ונלמד, בין אם נהפך לגאוני, חריפים ובקיאים, ובין אם לא". והוסיף ואמר באמרה קולעת: "מי נקרא גנב? מי שידע לגנב ובקי בתכסיסי גנבה, או מי שגונב בפעל? ודאי מי שעושה זאת בפעל. מי נקרא סנדלר? מי שיש לו ידיעה כיצד תופרים מנעלים, או שהוא באמת מכין נעלים? וכך הוא גם לגבי התאר 'למדן', לא מי שידע ללמד ויש לו יכלת הוא נקרא למדן, אלא מי שישב ועוסק בתורה בפעל, מתנגע בה ומתמיד בה כל ימיו".

(מעשה שהיה)

רבי חיים מוולוז'ין, תלמידו המובהק של הגר"א מוויילנא, הגיע פעם אל העיר וילנא ביום ששי ערב שבת קדש, לאחר שנגעדר מהעיר זמן מה, וכשפנה ללכת אל בית המרחץ כדי להטהר לכבוד שבת, הגיע אליו אחד מבאי ביתו של הגר"א, ואמר לו כי רבו מבקש ממנו לבוא אליו בהקדם. הזדרז רבי חיים לעלות אל הגר"א, וכשבא אליו ראהו יושב בצער, ראשו כבד עליו ומטפחת פרוכה לו על מצחו מרב כאב הראש, עד שחשף משהו תארו. נבהל רבי חיים על כך, והגר"א ספר לו בצער כי הוא מתקשה בענין מסים בדברי הירושלמי, ובשום אופן לא עולה הדבר בידו לישר את ההדורים. תמה רבי חיים ואמר: "מי אני לעמת רבנו הגדול, ואם רבנו מתקשה בדבר, מה אוכל להועיל לו?" ואולם הגר"א אמר: "טובים השנים מן האחד", ובקש ממנו לעין בדבר. החל רבי חיים לקרא את דברי הירושלמי, ולאחר הסוסימה נסה להסביר את הדבר בדרך מסוימת, ומיד כשהחל לדבר צהלו פניו של הגר"א, והוא המשיך לבדו את המלה של רבי חיים שהאיר את כל הסגיה באור יקרות והקשיה נעלמה מאליה. הסיר הגר"א

רבי חיים ויטל, תלמידו המובהק של הארי"ל מספר, שפעם שאל את רבו מהיכן הגיע לחכמתו הגדולה בתורת הנגלה והנסתר, והארי"ל אמר לו, כי זכה לכל זה בזכות יגיעתו הגדולה בתורה, וספר על עצמו ועל הרמ"ק, רבי משה קורדוברו, ששניהם טרחו מאד בתורת הנסתר יותר משאר אנשי הדור, וספר על הרמ"ק שפמה לילות לא היה פונה לישון, באשר התקשה להבין דברימה מדברי האחר, ולפעמים היה מתבודד ששה לילות של ימי השבוע כדי לעין במאמר אחד באחר, ולא ישן כי אם נמנם מעט, ובזכות זה זכה להגיע למדרגות רמות ונשאות מאד. (שער רוח הקודש)

יגיעתו הגדולה בתורה של רבי יחזקאל לנדא בעל "נודע ביהודה", היתה עצומה ונפלאה. מימי נעוריו ועד זקנה ושיבה, לא עבר עליו מעולם חצות לילה בשנה, והיה שוקד על התורה כל ימיו ביגיעה עצומה. על אף גאונו ובקיאנותו, היה מוסר נפשו ומתנגע על התורה. פעם, למד את סגית ספק ספקא במשך ששה שבועות רצופים, ביום ובלילה בלי הפסק כמעט, ואף לא שכב לישון על מטתו בכל אותם שבועות ארפים, אלא נמנם מעט והזר לתלמודו. בזכות יגיעתו הגדולה, זכה ונפתחו לו מעינות החכמה מן השמים, כמו שאמרו חז"ל שאין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שישבו חכמה ונעשו שתי פליותיו כשני מעינות. (תולדותיו)

גדולי ישראל הראשונים והאחרונים, הותירו לנו בטיבים וגלויות לב נפלאים על יגיעתם העצומה בתורה, שבזכותה הגיעו לגאונום ובקיאונם המקיפה בתורה. הפהרש"ל כותב בהקדמתו, "שלפעמים שבויע אחד ישבתי משתומם בדמיון השכל, עד שיגיעתי ומצאתי שרש הענין, ואז פתבתי בספר. דרשתי וחקרתי היטב בשבע חקירות ובשבע בדיקות אחר כל מקור ומחצב ההלכה בתכלית היגיעה והעיין ובמעוט שנה וברב שיחה עם חברי ותלמידי יותר מכלם, ולבי עם הספר". הש"ך כותב בהקדמתו: "באמת ובתמים טרחתי טרחות הרבה וכפיה יגיעות יגיעתי. לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שנה לעיני ותנומה לעפעפי שנים רבות, עד אשר הוצאתי מכח אלה הפעל מחשבתתי וברתי ושקלתי הכל בכף מאונים, וחזרתי על כל צדדים וצדדי צדדים, לא פעם אחת ושתים כי אם מאה פעמים ואחד. ומי שלא היה אתי עמי במחצתי, לא יאמין כי יספר לו מגדל התלאה שהיתה עלי בחפוש בים התלמוד והפוסקים, עד כי העמדתי הכל על בריו". וכן כתב ה"פני הושע" בהקדמתו, שלא יהיו הלומדים בספר נבהלים ונחפזים להשיג על דבריו, רק לאחר עיון עמוק, מפני ש"ברב הדברים היתה לי יגיעה רבה, לא יום ולא יומים, כי אם לעתים מזמנים אף חדש ימים בעיון סגיה אחת". (יגיעת התורה)

מִיָּד אֶת הַמְּטַפַּחַת שֶׁעַל רֹאשׁוֹ, וְהַמְּשַׁרֵּת הַבֵּיא לוֹ מַעַט מִזֶּיַע לְסֶעֶד אֶת לְבוֹ, וְהַתְּבַרֵּר כִּי כָּבֵד שְׁלֵשָׁה יָמִים שְׁלֹא טַעַם מְאֻמָּה, מֵרֵב צִעֲרוֹ עַל שְׁלֹא עָלָה בְּיָדוֹ לְהַבִּין אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה.

(עליות אליהו)

רַבִּי בֶן צִיּוֹן אָבָא שְׂאוֹל הָיָה יָגַע בְּתוֹרָה כָּל יָמָיו, וּפְעַם הִתְבַּטָּא וְסִפֵּר לְתַלְמִידוֹ, "בְּכָל יוֹם אַחֲרֵי שְׁהִיְתִי חוֹזֵר מִהַלְמוּד, הִיְתִי עֵינַי וּמִיָּע מְהַעְמֵל וְהִגִּיעָה הַגְּדוּלָּה", וְלִתְלִמִּיד אַחֵר אָמַר: "דַּע לָךְ, שְׂאֵנִי יַגְעָתִי וְעַמְלֹתַי בְּתוֹרָה, מִה שְׂאֵף אַחַד לֹא יַגַּע". בְּנֵו מְסַפֵּר, שֶׁפֶּאֶשֶׁר הָיוּ בָּאִים לְשָׂאֵל אוֹתוֹ שְׂאֵלָה בְּאֻמְצָע הַעֵינַי, בְּפֶרֶט כְּשֶׁהָיָה בְּאֻמְצָע פְּסָק הַלְּכָתִי, הָיָה מְרַמֵּז בְּתַנְיָעַת יָד שְׂבִיבָא בְּזִמְנֵי אַחֵר, מְפַנֵּי שְׁלֹא רָצָה לְהַפְסִיק אֶת עֵינָיו הַגְּדוֹל, וְהוֹסִיף "אֶפְשֶׁר לוֹמַר עָלָיו, יַגַּע חֲכָם בֶּן צִיּוֹן בְּתוֹרָה בְּשָׂנִים שְׁלוֹ, מִה שְׁלֹא יַגַּע אַחֵר בְּאֵלָף שָׁנָה".

(תפארת ציון)

רַבִּי חַיִּים שְׂמוּאֵלְבִין רֹאשׁ יְשִׁיבַת מִיר, הָיָה מִמִּית עַצְמוֹ כְּפִשׁוּטוֹ עַל הַתּוֹרָה וּמִיָּגַע אֶת עַצְמוֹ עָלֶיהָ. כִּן נִהַג כְּבָר מִשְׁחַר נַעֲרָיו, בְּפֶאֶשֶׁר יֵאָזֵר שִׁם דָּגֵשׁ עַל הַעֲמִלוֹת וְהִגִּיעָה יָחַד עִם הַפְּרִישׁוֹת מִהַבְּלִי הַעוֹלָם הַזֶּה. וְעַד הֵיכֵן הִגִּיעַ עַמְלוֹ בְּתוֹרָה עוֹד בְּצַעֲרֵירוֹתוֹ, סִפֵּר אַחַד מְחַבְּרָיו לִישִׁיבָה: "פְּעַם יַגְעָנוּ עַל יְרוּשְׁלָמִי קֶשֶׁה הַבְּנָה. הַשְּׁעוֹת חוֹלְפוֹת מֵהַר, וּשְׁעַת חֲצוֹת לֵילָה הִגִּיעָה, וְעַדִּין הִירוּשְׁלָמִי אֵינוֹ מוֹבָן. גַּם לְאַחַר שֶׁצָּלְלָנוּ בַּיָּם הַתְּלֻמוֹד, וְהַשְּׁעָה כְּבָר שְׁלֹשׁ לְפָנוֹת בֵּקֵר, נוֹתְרָה עֵדִין הַקֶּשֶׁה בְּמִקְוֵמָה. הַעֲבִיפּוֹת גְּבַרָה עָלֵי וּנְפִנֵיִתִי לְחַדְרֵי לִישׁוֹן, וְהִנֵּה בְּשַׁעַת חֲמֵשׁ לְפָנוֹת בֵּקֵר, עִם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת רַבִּי חַיִּים דּוֹפֵק עַל חֲלוֹן חֲדָרֵי וְקוֹרָא בְּשִׂמְחָה, 'ר' שְׂמוּאֵל, יֵשׁ לִי כְּבָר תַּרוּץ עַל הִירוּשְׁלָמִי, הַכֹּל בְּרוּר וּמְחֻנֵּן וְהַפְּשׁוּט הוּא כִּן וְכָךְ'. מַחֲזִי לֹא הָיָה צָלוּל לְאַחַר שְׁעַתִּים קְצֵרוֹת שֶׁל שָׁנָה, וְתַמְהַהֲתִי בְּפָנֵי ר' חַיִּים 'מִדּוּעַ כֹּה הַשְּׂכֵמֶת קוּם? וְהֵאֵם יִשְׁנֶנָּה כְּבָר דֵּי הַצְּרָךְ? וְרַבִּי חַיִּים מְבִיט בִּי בְּמִבְּטָ תַמִּיה וְאוֹמַר, 'אֵיזוֹ שָׁנָה, מִי יָכוֹל לִישׁוֹן כְּפֶאֶשֶׁר יְרוּשְׁלָמִי קֶשֶׁה לְפָנֵינוּ'. וְסִיָּם הַתְּלֻמִּיד לְסִפֵּר "וְלִכְלָא, שֶׁבְּבַקֵּר בְּשַׁעַת הַעֲוֹדָה לְתַפְלַת שְׁחִירֵת, רָאִיתִי אֶת רַבִּי חַיִּים בְּהִכַּל הַיְּשִׁיבָה, בְּרִיא וְרַעְנָן כְּאֵלוֹ יִשׁוֹן כָּל הַלַּיְלָה".

(תולדותיו)

רַבִּי בֶן צִיּוֹן הַלְּבָרִשְׁטִים הִי"ד מְבֻבּוֹב, הָיָה דוֹרֵשׁ מִבְּחוּרֵי הַיְּשִׁיבָה רַק דְּבַר אֶחָד וְיָחִיד, לְהִיּוֹת עַמְלִים בְּתוֹרָה, וְלְהַשְׁקִיעַ אֶת עַצְמָם כְּלִיל בִּיגִיעַת הַתּוֹרָה וּמְפָרְשֶׁיהָ. וְכֵן כָּתַב בְּאַגְרַת לְבְּחוּרֵי הַיְּשִׁיבָה מִשְׁנַת תַּרפ"ו, אַחֲרֵי שֶׁשָּׁהָה מַחוּץ לְעִיר שְׂבִיעוֹת אַחָדִים: "מִה מְאֹד גָּדֹל גַּעְגּוּעֵי, לְדַרְשׁ שְׁלוֹמְכֶם וּלְבַקֵּשׁ מִכֶּם שֶׁתְּתַאֲמְצוּ בְּכָל כַּחֲכָם לְהַתְמַדַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֵל יִפְנֶה לְבַבְכֶם לְבִטְלָה חֲסוּשׁוֹלוֹם. וְאֲנִי תִפְלָה לְנוֹרָא עֲלֵיהָ, שֶׁיִּפְתָּח לְבַבְכֶם כְּפֶתָחוֹ שֶׁל אוֹלָם בְּתוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה". פְּעַם, כְּשֶׁנְּפָרְדוּ מִמֶּנּוּ כְּפָה בְּחוּרִים שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו מְהַעִיר צֵנּוּ, אַחֵר שֶׁשָּׂבְתוּ אֲצִלוֹ בְּשִׁבְת־קֹדֶשׁ, אָמַר לָהֶם: "אֵיזוֹהִי חֲסִידוֹתָ? הֵיוּ אוֹמַר, כָּל שְׂעוּסָק בְּתוֹרָה. אֵיזוֹהִי לְמוּד? כָּל שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת חֲסִיד, כִּי אִם לֹא, הֵרִי יְרָאתוֹ קוֹדֶמֶת לְחֻכְמָתוֹ וְאִיךָ תִּתְקַמֵּם?!". (מְרִבְצֵי תוֹרָה)

בְּאֶחָד הַיָּמִים, נִכְנַס בְּחוּר צְעִיר מִיְלִידֵי אֲמֹרִיקָה, אֵל הִיכַל יְשִׁיבַת לִיקוּוד, שְׁהָיָה רִיב בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מְאֻדָּם, וְרַק רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה רַבִּי אֶהְרֹן קוֹטְלֵר, יָשַׁב בְּכַתֵּל הַמְּזֻרָח וְלָמַד בְּהַתְּלַהּבוֹת. רָאָה הַצְּעִיר בְּכָךְ שְׁעַת כָּשֶׁר, וְנָגַשׁ לְשָׂאֵל אוֹתוֹ בְּתַמְזִימוֹת: "לְמַדְנִי רַבֵּנוּ, אִיךָ נַעֲשִׂים גְּדוֹל בְּתוֹרָה"? לְשִׁמְעַ הַשְּׂאֵלָה הַנוֹקְבֶת, הִתְרוֹמַם רַבִּי אֶהְרֹן מִכַּפְסָאוֹ, פָּנָיו הִאֲדִימוּ כְּלִפִּיד אֵשׁ, וְהוּא קָרָא בְּהַתְּנַגְּשׁוֹת: "גְּדוֹל בְּתוֹרָה אֵינוֹ גְּדוֹל מְכַשְׂרוֹנוֹת, רַק עַל יְדֵי הַתְּמַדָּה וּבִרְבִּב יַגִּיעַת הַתּוֹרָה". וּמִיָּד חָזַר וְהִתְיַשֵּׁב עַל מְקוֹמוֹ, וְהִמְשִׁיךְ לְעַמּוֹל וְלַהֲתַגַּע בְּתוֹרָה. (אֵשׁ הַתּוֹרָה)

רַבִּי זְלָמָן מוֹלוֹז'ין, יָשַׁב פְּעַם בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ בְּוִילְנָא וְלָמַד עִם חֲבֵרוֹ סְגָיָה סְבוּכָה בְּהַלְכָּה. בְּלַמּוּדָם, הִתְקַשְׁוּ בְּדַבְּרֵי הַטּוֹר, וְרַבִּי זְלָמָן הִחֵל לְצַעֵד בְּרַחְבֵי בֵּית הַמְּדֻרָשׁ כְּשֶׁהוּא שְׂקוּעַ כְּלוֹ בְּסָגִיָה, וְהִחֵל לְחַזֵּר עַל כָּל לִשׁוֹן הַטּוֹר בְּעַל־פֶּה, כְּדֵי לְמַצֵּא מְסַלָּה בְּדַבְּרָיו, עַד שֶׁהַדְּבָרִים הָיוּ מְאִירִים כְּנֶתִיעַתֶּם מִסִּינֵי וְנִסְתַּלְקוּ כָּל הַקְּשָׁיוֹת מֵאַלְיָהוּן. בְּדַרְכּוֹ הִלֵּךְ וְחָזַר כְּשֶׁהוּא שְׂקוּעַ בְּלַמּוּדוֹ, דִּרְךְ בְּרַגְלוֹ עַל מְסַמֵּר, וְדָם רַב שִׁתַּת מְפֻנּוֹ, אֵךְ מֵרֵב שֶׁהָיָה שְׂקוּעַ בְּתוֹרָה, לֹא חָשׁ כְּלָל בְּכַאֲב וּבְדָם שֶׁזָּב מְפֻנּוֹ, עַד שֶׁהִלּוּמְדִים שֶׁם נְבַהֲלוּ וְטַפְלוּ בְּרַגְלוֹ. כִּן הָיָה גַם בְּמִקְרָה אַחֵר, כְּפֶאֶשֶׁר יָשַׁב פְּעַם בְּסַמּוּךְ לְתַנּוּר כְּשֶׁהוּא שְׂקוּעַ בְּלַמּוּדוֹ, וּלְפַתַּע הִחֲלוּ בְּגִדָיו לְהַשְׂרֹף מֵחֹם הַתַּנּוּר, וְהוּא אָף לֹא הִרְגִישׁ בְּכֵן מֵרֵב יַגִּיעַת הַתּוֹרָה שְׂבוֹ. (עוֹבְדוֹת וְהַחְגוֹת)

רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר מַקְמִנִיץ, הִתְקַשְׁוּה פְּעַם בְּסָגִיָה חֲמוּרָה, וְהִתְנַגַּע חֲרַבָּה לְתַרְץ אֶת הַתּוֹרָץ. לְאַחַר זִמְנֵי אֲרוּךְ וַיִּגִּיעָה עַצוּמָה, עָלָה בְּיָדוֹ לְמַצֵּא תַרוּץ הוֹלֵם שֶׁיִּשֶׁר אֶת כָּל הַחֲדוּרִים וְהָיָה הַעֲקֵב לְמִישׁוֹר וְהִרְכָּסִים לְבִקְעָה. זְמַן מִה לְאַחַר מְפֻנּוֹ, נִכְנַס תְּלִמִּיד חֲכָם אֶחָד לְבַקְרוֹ, וְרַבִּי בְּרוּךְ בֶּר סִפֵּר לוֹ בְּשִׂמְחָה כִּי עָלָה בְּיָדוֹ בְּחִסְדֵי שְׂמִים לְמַצֵּא תַרוּץ הַגּוֹן עַל קְשֵׁיָה גְּדוּלָּה בְּסָגִיָה שְׁלֵמִד. בְּקֶשׁ הָאִישׁ לְשִׁמְעַ אֶת הַקְּשִׁיָה, וְעַל אַתֵּר תַּרְץ אֶת הַתּוֹרָץ עָלָיו עֲמַל רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר וַיַּגַּע קוֹשׁוֹת. נִכְפַּע רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר מְאֻמוֹנוֹתוֹ שֶׁל הָאוּרָה, שֶׁהַצְּלִיחַ בְּנִקַּל לְמַצֵּא אֶת הַתּוֹרָץ עָלָיו יַגַּע כֹּה רַבּוֹת, אוֹלָם לְאַחַר רָגַע אָמַר לוֹ: "אֲמַנֵם נְכוֹן שֶׁגַם אַתָּה הַגַּעַתְּ לְאוֹתוֹ תַרוּץ כְּמוֹנִי, אוֹלָם אֲנִי יַגַּעְתִּי עַל כֵּן יָמִים רַבִּים, וְאִם כֵּן יֵשׁ לִי אֶת מַעֲלַת הַיַּגִּיעָה שְׂאִין לָךְ". (שם)

חֲבָה יִתְרָה הִיְתָה לוֹ ל"אֶהֱבַת יִשְׂרָאֵל" מוֹיִז'נִיץ, לְבְּחוּרֵי יְשִׁיבָה אֲשֶׁר עַמְלִים בְּתוֹרָה, וְהָיָה מְחַבְּבָם וּמְנַשְׂקָם בְּאֶהֱבָה עַצוּמָה. פְּעַם, הִגִּיעָה אֵלָיו קְבוּצַת תְּלִמִּידֵי יְשִׁיבָה מְהַעִיר מְרִגְרוֹטוֹ, כְּדֵי לְהַתְּבַרֵּךְ מִפִּיז טְרָם עַתִּידִים לְהַתְּצַב בְּצַבָּא. בְּמוֹצְאֵי שְׁבֵת קֹדֶשׁ, הַמְתִּיץ קֶהַל רַב שֶׁבַקֵּשׁ לְהַכְנִס אֶל הַרַבִּי לְהַזְכִּיר בְּדַבְּרֵי שְׂעוּעָה וְרַחֲמִים, אוֹלָם הַרַבִּי הוֹרָה לְאַפְשֶׁר לְבַחוּרִים לְהַכְנִס בְּרֵאשׁוֹנוֹ, מְפַנֵּי שֶׁעֲלֵיהֶם לְשׁוֹב אֵל הַיְּשִׁיבָה לְלַמַּד, וְהַכֵּל עַל זְמַנָּם הַקָּר. וּכְשֶׁנְּפָרְדוּ מִמֶּנּוּ, קָם הַרַבִּי לְלוֹתֶם בְּכָבוֹד גְּדוֹל. כִּן אַרְעָ גַּם לְקְבוּצָה אַחֶרֶת שֶׁל בְּחוּרֵי יְשִׁיבַת טוֹשֶׁנְד, שְׂבִאוֹ לְחִסוֹת בְּצָלוֹ בַּחַג, וּבְשַׁעַת הַפְּרָדָה נִפְרַד מֵהֶם לְפָנֵי כָּלָם, כְּדֵי שֶׁיִּכְלוּ לְשׁוֹב לִישִׁיבָה בְּהַקֵּדָם וְלְשַׂקֵּד עַל דַּלְתֵי הַתּוֹרָה. כְּעֵנָן, שֶׁהַרַבִּי הַתְּעַנָּן רַק אֲצַל אַרְבַּעַת מְבַחוּרֵי הַקְּבוּצָה, אִם יֵשׁ בְּיָדָם דְּמִי נְסִיעָה לִישִׁיבָה, וּבְאַמְתַּת הַתְּבַרֵּר שְׂכָל שְׂאֵר הַבְּחוּרִים הָיוּ מְצִידִים בְּדִמִי נְסִיעָה, חוּץ מְאוֹתָם בְּחוּרִים, וְהַרַבִּי הַתְּעַנָּן

להם מפספו את דמי הנסיעה. היה פעם שהגיע אליו בחור ישיבה צעיר, ובדודו הזמנה לארוע מסים, וכשהגיע אל הרבי קבלו בכבוד גדול ובקש ממנו לשבת על כסא, כאלו אורח דגול בא לצל קורתו. בהזדמנות אחרת, כששעה ברבנות ובחור ישיבה אחד בקש לשמשו, אמר לו הרבי: "אינני אוהב להשתמש בבחור ישיבה העוסק בהיותו דאבני ורבא". (קדוש ישראל)

רבי ישראל טוסיג ממטרסדורף, יגע בתורה פלימי בהתמדה נפלאה. בצום שבועה עשר בתמוז, היה נוהג ללמוד מהשעה שמונה בבקר ברציפות עד השעה שמונה בערב, בלי הפסק כלל. בלילי שבתות החורף, היה לומד מהשעה שתים עשרה בלילה עד השעה שמונה בבקר, זמן תפלת שחרית של שבת. בערבי שבתות הקיץ למד מהשעה שתים עשרה בצהריים עד שמונה בערב, זמן תפלת מנחה. פעם שאלו איש אחד: "אמר נא לי, אני שוקד על התורה וגם חברי לומד היטב. מפני מה הוא יודע וזוכר, ואני לא?" ענהו רבי ישראל: "דע לה, שהעקור הוא היגיעה בתורה ובהתמדה", וספר בעצמו על התמדתו בצעירותו, כי בליל פורים אחד, הגיע רבו לבדק מי מתלמידיו לומד תורה, ומצא אותו כשהוא יושב ועוסק בלמודו כשרגליו שקועות בתוך גיגית מים, כדי שלא ירדם. (תפארת בית ישראל)

אחד מאנשי שלומו של ה"פני מנחם" מגור, יהודי אמיד ובעל נכסים, הוריש בצוואתו דירה מרווחת, בהקדישו אותה לתלמיד חכם נצרך, ובקש שהרבי יקבע מי יזכה בדירה. מפניו שלא אלמן ישראל, ותלמידיו חכמים רבים מצויים, התבקש אחד ממקורביו של הרבי לערוך רשימה של תלמידי חכמים נצרכים, ואחרי נפוי גדול, נותרו שלשה שמות בלבד. לבסוף יצא אחד מהם, ונותרו שנים, אלא שההכרעה ביניהם הייתה קשה. שניהם היו מתמידים גדולים שהיו שרויים כל ימיהם באהלה של תורה, ושניהם היו בעלי משפחות ברוכות ילדים, והתחלטה הייתה קשה מאד. הרבי התחבט רבות בענין, והתבטא כי יש כאן ענין של 'נפשות' ולא של מוון בלבד, כפי שאחיו ה"לב שמחה" היה תמיד אומר שדירה לאדם היא בגדר עניני נפשיות. לבסוף בקש הרבי לברר על תקופת נעוריהם של שני התלמידים, ולאחר פרו

מקיף התברר, כי האחד היה תלמיד מצטיין ומכשר מנעוריו, ואלו השני היה בעל פשרונות חלשים מאד, עד שחבריו ספרו עליו פעם, שבצעירותו פרץ פעם בבכי ואמר ב'איש': "אני כבר לא אדע אף פעם ללמוד". כששמע זאת הרבי, החליט מיד: "תורה, אין הפונה לדעת את התורה, אלא מי שיגיע בתורה, ולכן זה שיגיע בתורה הוא זכאי לרשת את הדירה". ספר מקורבו של הרבי, כי לאחר ימים מספר ראה את הרבי חסר מנוחה, והוא ספר לו כי הוא חש צער על-כך שהאיש האחר הכסיד את הדירה, בעוד גם הוא יגיע בתורה מתוך הדחק. משמים הזדפון, שבאותו יום נכנס אליו נגיד גדול וספר לו כי בידו סכום עצום אותו הקדיש לצדקה, והרבי הוסיף משלו סכום נכבד, ואף השני קבל דירה לפרנסתו. (דרכה של תורה)

ספר פעם ה"דברי חיים" מצניז, כי בצעירותו נכנס פעם לבית המדרש סמוך לכניסת השבת, וראה שם את רבי אלימלך מרודניק יושב ומתאגע להבין איזה קטע בדברי הר"ן שהיה מקשה בענינו, והוא ישב ובכה בדמעות שלישי מרב התאמצותו להבין את הדברים. פנה אליו רבי חיים והציע לו שהוא יסביר לו את הדברים על-נמלה, ואולם רבי אלימלך דחה אותו ואמר: "גם אם רבנו נסים הקדוש יבוא בעצמו להסביר לי את דבריו, לא ארצה לשמע אותו, כי רצוני להגיע אל הפרוש האמתי בכחות עצמי, ולקיים בי 'געת ומצאת תאמין'". העיד ה"דברי חיים", כי לאחר זמן מה בא אליו רבי אלימלך והסביר לו את דברי הר"ן בפרוש כה נפלא, ששום אדם בעולם לא היה משיג פן מדעתו, "כי בודאי מן השמים נתנו בלבו להבין את הפרוש", בזכות גיעתו הגדולה. (דברים ערבים)

רבי יהונתן איבשיץ היה דבוק בתורה בכל נימי נפשו, ומיד בקומו משנתו היה תלמידו רבי זרח אידיליץ מגיש לו מים לנטילת ידים, כי הכיר את רבו שהוא דבוק באפן מחלט בתורה, וחבל לו על כל רגע שלא יאבד לחנם. פעם נרדם רבי זרח על משמרתו, ורבי יהונתן שגוער משנתו, קרא לעברו: "זרח, חוש מהר אלי עם הפנים, כי כבר תבצתי את הרמב"ם המקשה בשלשה אפנים שונים". (לקט הקמח)

ממלכה

רבי פינחס הלוי אי"ש הורביץ בעל "הפלא"ה", רבה של פרינקפורט, ישב פעם באישון לילה ועמל בתורה בדרבו. בחוץ התחוללה סופת שלגים, הברקים הבריקו, הרעמים הרעומו, ובבית היתה אירה של מעין העולם הבא, חמימות ונעימות, רגע ושלחה, והרב יושב ויגע בתורה והדברים מאירים בנתינתם מסיני. לפתע שמע רבי פינחס דפיקות בחלון, ויהודי סוחר שנקלע אל הסערה, בקש להפנס כדי לניח מעט. מהר הרב לפתח את הדלת, והכניס את האיש הביתה, כשהוא טורח למענו ומבטל את תורתו, מפני הסכנה שבדבר. הושיבו רבי פינחס בסמוך לתנור, הגיש לו כוס חמין, עד ששבה רוחו של הסוחר. בקש האיש את סליחתו של רבי פינחס על שהוא מטריחו, והחל לספר על גיעתו הגדולה להרויח מוון, ומתוך אהבה הביט סביב והתקנא ברבי פינחס שיושב במנוחת הדעה, בבית מסך ונעים, ולומד תורה בהתמדה. לפתע נגער ואמר: "רבי, האם לפחות אזהב לעולם הבא? הרי עולם הזה אין לי, כל ימי אני נע ונד, מענה בדרך כחי וחיי אינם חיים. לפחות מקנה אני לזכות לחיי העולם הבא". חזר רבי פינחס ואמר: "והרי דברים קל-זחור, ומה עולם הזה שאתה כה עמל ויגע עליו, אין לך חלק בו. עולם הבא, שאין אתה עמל בו בכלל, לא כל-שכן שלא יהיה לך בו חלק..."

רגיל היה ה'יהודי הקדוש' לומר: "מנהגו של עולם, שכל הבריות עמלים וטורחים, אנו עמלים בתורה, והם עמלים בהכלי העולם הזה. אולם גם העשירים, שיש להם כבר רכוש גדול, עמלים וטורחים כל העת. ואם תשאל עשיר גדול מדוע אתה עמל? האם אין אתה מסתפק במה שיש לך? יענה לך, 'טורח אני בשביל בני שיוכל לחיות בשלחה בלי טרחה'. אולם גם הפן עובד ועמל בשביל בנו, וכך כל דור טורח ועמל בשביל הדורות הבאים. הלואי ואזכה אפוא, לראות את אותו 'הבן', שכל הדורות כל-כך טרחו ויגעו בעבורו..."

שמירת הלשון

ליצא קדושים

דבר הלכה:

העלאת זכרונות אודות חברים לשעבר

אדם הפוגש ידיד נעורים, נוהג להחליף עמו רשמי זכרונות מן העבר המשותף. שיחה כזו יכולה להגיע גם אל מצבם ומעשייהם בהנהגה של הידידים המשותפים. שיחות מסוג זה יכולות לכלל בתוכן לשון הרע לרוב. בדרך כלל אין בדיכורים תועלת. על פן חיב כל אחד להזהר ולהמנע משיחות כאלה.

מאת: הרב יצחק גינדי

זמירות לשבת

רחם, נא ה' א-להינו על ישראל עמך, ועל וירשלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל הכרת הדודי ותקדושי: כאילי תערג על אפיקי מים, כן נפשי תערג, אליך א-להים, צמאה נפשי, לא-להים לא-ה', מתי אבוא, וארא, פני א-להים:

המול על מעשיך, ותשמח במעשיך, ויאמרו לך חוסר, בצדקך עמוסיד. תקדש ארון, על כל מעשיך, כי מקדשיך, בקרושתך קדשת, נאה לקדוש, פאר מקדושים: אין עריך לך ה' א-להינו בעולם הזה, ואין וילתך מלכנו, לחי העולם הבא. אפס בלתיך גואלנו לימות המשיח, ואין דומה לך מושיענו לתחתית המיתם:

י-ה אכסף נעם שבת המתאמת ומתאחדת בסגלתך. משך נעם יראתך לעם מבקשי רצונך. קדשם בקדשת השבת המתאחדת בתורתך. פתח להם נעם ורצון לפתוח שערי רצונך: היה הנה שמור שומרי ומצפים שבת קדשך. כאילי תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג לקבל נעם שבת המתאחדת בשם קדשך. הציל מאתו יפוש מן השבת לכלתי תהיה סגור מהם. ששה ימים המקבלים קדשה משבת קדשך. וסתר להם באמת ובאמונה לערבך: ויהיו רחמיך מתגוללים על עם קדשך. להשקות צמאי חסדך מנחם היוצא מעדן. לעמר את ישראל בתפארת המפארים אותך (כיום שבת) על ידי שבת קדשך. כל ששה ימים להנהלים נחלת ועקב בחיך: השבת נעם הנשמות, והשביעי ענג הרחחות, ועדן הנפשות. להתעדן באהבתך ויראתך. שבת קדש נפשי חולת אהבתך. שבת קדש נפשות ישראל בצל גנפך חסיון, ורצון מרשן ביתך:

להצלת עידו וישיבת חרף היו והילדים ידועתו, עלמה, נעה ואול היו	להצלת זיו לוי כן אסתר ומשפחתו היו ולשפאת אסתר לוי בת ביה בלימה שבת	להצלת פנחס אברהם ואבינו אזולאי ומשפחתם היו	להצלת איתמר בן אלעזר היו אבינועם בן אלעזר היו ברחובות ובנשמית	להצלת שושנה בת יוסף, ורחיל בן יוסף היו ולחיות הנין ולהצלת מיכל בת חיהאל היו
--	--	--	---	---

רחל בת יעיש ובנה דגן	עמרם בן מזל	תנור גבאי	בת איזה דוד	מרים	נדחלה בת זכריה	יוסף מדהלה	בן אהרון	נשה בן	נסעודה	רחל בת חנה	נשה בן	נשה גיבור	נשה בן פני	אברהם סרף	בן רחל	מאיר פדלון	בן שרינה	שושנה	(אוגב) קדוש	בת נסעודה	שרה זרה	בת שמוע	לאה אריה	בת שמוע	שלמה בן יוסף עדואן
----------------------	-------------	-----------	-------------	------	----------------	------------	----------	--------	--------	------------	--------	-----------	------------	-----------	--------	------------	----------	-------	-------------	-----------	---------	---------	----------	---------	--------------------

מסופר לשבת

דוד שלום
זן מבינה ת"ת 'אבן ישראל'
אשרוד

- הגדוד צעיר
דודת אבן ישראל
- הרב
אוריין הבנין אהוד
חסיד סולטון
- הרב
דודו חזריאשווילי
יהב ספר ז'אנר - יהודה
- הרב
שבתאי אהוד
יהב ספר ז'אנר - יהודה
- הרב
דוד צעיר אבן ישראל
חסיד סולטון
- הרב
שאול טנני
חסיד סולטון
- הרב
יעקב מנטשאווילי
חסיד סולטון
- הרב
משה אל אבן ישראל
חסיד ספר ז'אנר - יהודה

חתן תורה

מסופר שאדם אחד הגיע לחתונה והתעניין מי הם הכלה אי אפשר לפספס, לבנה מפוארת, וכולם רוקדים סביבה ומשמחים אותה, אך את החתן לא הצליח האדם לזהות, שהרי כולם חליפה מהודרת, כולם עונבים עניבה, וכולם רוקדים, ואיך יגלה מיהו החתן? מה עשה, חיכה לסוף החתונה שכולם הולכים ונשארים רק בני המשפחה הקרובה, וראה מי לוקח את הכלה לביתה, וזהו החתן!

והנמשל לתורה, שהיא הכלה. בליל שבועות כולנו לומדים תורה כל הלילה, כולנו רוקדים ושמחים עם הכלה, אך איך נדע מיהו באמת חתן התורה שהתחתן איתה? נחכה עד סוף היום, מי שייקח את התורה עימו הביתה ולא יעזוב את בית הכנסת בלא התורה, ויישאר איתה לכל החיים, הוא חתן התורה האמיתי.

שבת שלום!

להצטרפות למדור זה פנו למייל: 0732224999@gmail.com

הימן משפחה

עם הנאמן רבי יצחק זלברשטיין שליט"א

מסע הויתי בעולם

אם בחקתי תלכו, ואת מצותי תשמרו ועשייתם אתם" (ויקרא כ"ג, ג). ירמו על דרך אמנם ז"ל (אבות פ"ב) "שוב יום אחד לפני מיתתך", שבזה יהיה כל ימינו בתשובה, והוא מאמר אמ בחקתי, שהיא גזרת המיתה שחקק לה שאין מידו מציל, אם תלכו בהם, שכל יום יאמר למחר ימות, בזה ודאי "ונאת מצותי תשמרו ועשייתם אותם" (אור החיים).

(לא היה פאן מצב של סכנה שהחולה נושע ממנו בנס, אלא האבחון של הרופא היה שגוי מיסודו).

עכשו בא המטפל ותובע את הרופא: "אבחנוך המטעית ועצתך הרעה גרמו לי לבזבז ממון רב... עליך להשיב לי את כל הפסדי!"

לעמיתו טוען הרופא: "לא הכרחתני אותך להוציא את ההוצאות,

בסך הכל המלצתי לך לצאת למסעות וטיולים, ועל כן לא תוכל לחיבני...". עם מי הדין?

תשובה:

אי אפשר לקרא לרופא בשם "מדיק", כי לא הויק באפן ישיר ומידי לחולה, ולא צוה עליו לצאת לטיל בעולם באפן שהחולה יהיה חיב לצאת לדבריו. ואמנם הרופא הכשיל (שלא במתקון) את החולה בעצה שאינה הגונה, אף על כן אין חיוב תשלומין, כמבאר ברמ"א (ח"מ סי' שפ"ו סי"א): "המדיק לחברו בעצתו שיעץ לו, פטור, שאינו אלא גרמא בגדיקין".

עם זאת בית הדין צריך לגער ברופא הרשלן, כי בשורת איוב שכזו עלולה ליאש את החולה ולדרדר את מצבו. ויש אף מקום לאסור על הרופא לעסק במלאכת הקדש של הרפואה, או על כל פנים להשיט עליו קנס כבד, על מנת להרתיעו לבל ימשיך להתרשל במלאכתו.

לסכום: הרופא פטור מלשלם לחולה בעבור ההוצאות.

השאלה שלפנינו ארעה בעקבות ספור שהתרחש אצל רופא ומטפל שעדין אינם שומרים תורה ומצוות, ומעשה שהיה כן היה: הרופא ערך לחולה בדיקות מקיפות, וגילה פי הוא חולה במחלה סופנית, ולא נותר לו זמן רב לחיות. "שמע ידדי" - פנה הרופא אל החולה - "צר לי מאוד להודיע, אף

לפי ממצאי הבדיקות שלך, עולה ההערכה כי נותרה לך לכל היותר חצי שנה לחיות... אני מציע שתצא למסע הויתי בעולם כולו; צא לטיל במחוזות מענינים שלא בקרת בהם בימי חייך, וכך תוכל להעביר בהנאה מרבית את הזמן הקצר שנותר לך לחיות...". (יהודה שומר תורה ומצוות מבין שבמזבז כזה עליו לשוב בתשובה, ולהרבות יותר ויותר זכויות לקראת עזיבתו את העולם. אף רופא זה, למרבה הצער, לא זכה להכיר בעבדה שהעולם הזה הוא רק פרודור, דרך ומעבר, שבו האדם מסגל לעצמו תורה, מצוות ומעשים טובים, כדי לזכות בחיי הנצח שבועולם הבא).

לחולה לא היה קל כלל לקבל את הבשורה הנוראת, אף הוא החליט לשמע לעצת הרופא. הוא התפטר מעבודתו, מכר חלק גדול מרכושו, ויצא למסע בעולם הגדול...

חולפת לה חצי שנה, בה הספיק החולה לסייר ברחבי העולם, ולהפריד מקרוביו וידידיו, אף מלאך המות - צדין לא הגיע!

מה התקרה? - אבחנוך הרופא היה מטעית... למעשה לא היה כל חשש לחיי החולה!

שירים חסידים

כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתגנה ולרעדך עד עולם. כך אתה את הארץ הזאת. וברך כל מיני תבואתה לשובת ותן ברכה על פני האדמה. כי אתה הוא מלך מלכי המלכים, מלכות מלכי נוצרותיו שיהו, ספרו עוה, פארותיו צבאי, קדשותו, רוממותו, רון שיר ושבח, תוקף תהלות תפארתו.

כמהל הנמחת בברי מעלה: מראה כהו. כבקרקים היוצאים מויו החיות: מראה כהו. כגדף גדילים בארבע קצוות: מראה כהו. כדמות הקשת בתוך הענן: מראה כהו. אמת מה נהדר היה פתן גדול, בצאתו מבית קדשי הקדשים בשלום בלי פגע.

ירושלים אורו של עולם... ומי הוא אורה של ירושלים? הקדוש ברוך הוא. רשיש עזיך א-להיך, כמשוש חתן על בניה, ישמחו השמים ותגל הארץ, ירעם הים ומליא. ישראל בטח בה, עזרם ומגנם הוא. אנהנו מאמינים בני מאמינים, ואין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשמים.

יתים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן. יהי הדרש הנה. כנבואת אבי הוזה, וישמע בבית זה. קול ששון וקול שמחה. יודו לה' הסדו ונפלאותיו לבני אדם. כי השביע נפש שקקה, ונפש רעבה מלא טוב. יחד יהוה, בולם קדושה לך ישעשו. ימים על ומי מלך תוסףו שנותיו כמו רר ורר. יערב נא שיתי עזיך, כי נפשי תערג אליך.

יבנה המקדש, עיר ציון תמלא, וישם נשיר שיר חדש, וברננה נעלה. וברך ה' מציון, וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך. וראה בנים לבניך, שלום על ישראל. ויהי רעוא קדמך ותפתח לבאי פארויתך ויהיב לו בנין דכרין דעברין רעותך. ותשלום משאלין ודבאי, ולבא רכל עמך ישראל לטב ולחיים ולשלום אמן. יהא שלמא רבא מן שמיא,

- להקדשות: **ניתן לפנות למערכת** 073-222-4-999
- להחלטות: **נתנאל יעקב וגליה בלוקה הי"ד** החבנת אורית ויסכת הי"ד לעני אלוהי בלוקה בתחילת
- להחלטות: **נחוראי וליאור בני שולח הי"ד** שולח בת גולייש הי"ד משה בן חוה הי"ד
- להפזות והחלטות: **אבישי בן מרגלית הי"ד**
- להחלטות: **פנחס ואוראל בן חוה הי"ד** ודודי הי"ד

רוח ה' תניחם בגן עדן וכל בני ישראל השוכבים עימם בכלל הרחמים והסליחות. וכן יהי רצון ונאמר אמן. ת.ג.ב.ב.ה.

בן המלך: מדרשתו של מודטארה

שירים חסידים

קריה ופחיתו מושש לערוך, עיר נאמנת, את, למלךך ושרך:
יום אוקרה יפעת רבת צבאך, לך כלתה נפשי לשכן חצרוך:
וכי יתגני נא אעקב כמו יונים, אשק אבנך, אחון עפרך:
לא שקטה נפשי, מיום נדוד רעה, מיום גלות בנים, מבית מנורך:
נראה בשמחתך, כימי שנות עולם, עת בוא ישועתך, לבנות גדרך:
אפילו התחתי לפני ארון עולם, יקים שעריך, ויבנה דבורך:
או תשמחי לעד וקמח תשכני, וירב שלום בנך, סבל עפרך:

לפילה הרמון, ארמה רוקה, כנבת הארמון, גבוהה קומתך.
וטר עם קנמון, ויחונן מביתך, צבחה עיניה, ללבי אסרו:
לעיני היונים, ארמה עיניה, כמו חוט השנים, דמות שפתותיה.
ליפיה עם עונים, ובורך צוריה, לבכי ולבכה, באהבת נקשרו:
דברה שמעתי, וקולה הערב, עדי עפר שחתי, וכלב אש צורב.
וכמת נרדמתי, והנה קול ערב, וירידי התאפק, ורחמי נכמרו:
לכנת כסחה, מאירה בחמה, מרלנת מחר, אלי גבעת רמה.
אני ארבה מחר, הנו לי לעלמות, לבכי עם רוחי, בידה נחכרו:
הכצלת שרון, ושושנת עמק, נטות הגרון, ועלי התחמק.
ותביא החרון, ללבי הנמק, רמיה הביאו, למבתי ורו:

ובכן שמך ועלי,
בקרב עמך,
המשלשים תמיר,
קריאתך.
דר הקרובים, נא שעת,
שית אנוש, קורא
ומתחנן, למול, קרשך:
הנה לך מול, זכרך,
ואות שבת, ומהללים
אנו, לתפארתך:
אנא, אנא, אנא ה'
הישיעה נא
אנא, אנא, אנא ה'
העליחה נא

אודה לך א-ל-הי,
ואגיד גדלך, נורא
ונשגב, אין ערוך
אלך.
נפשות ברואך,
הצובים אצלך, מולם
יהודין ויבכרו, לשמך:
יושב ברום עולם,
א-ל-הי נעלם, אין א-ל-
אמת בלתיך, ובקעריך.
דובר צדקות את, וכל
מפעליך, משתחווים
גני, הרים, רגליך:

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

ליעלוי נשמת: דוד נתנאל, משה חזן, אסמרה, עדן מולאי, אלישע בן זנט, מיטה בת אסתר שנימה, דוד בן יפה, סימנטוב בן לונה, מכלוף בן עליה לוגסי

תקציר: משרתת הבית הנכרית רוצה להמיר את דתו של התינוק אדגארדו בסתר. בהוזה, החילים הנאצים מסתובבים ברחובות פריז במטרה לחטף או להרוג יהודים. הילדים היהודים המסתתרים במרתף המנזר שומעים אותם וחוששים מאוד. דוד מבחין בפעילות מסיבית כלפי אחד הילדים ומענין לעצר אותה.

אך כיצד יכלה לעשות זאת? והלא האפיפיור הורה למשרתים אשר עובדים אצל יהודים, לא להמיר ילדיהם לנצרות כפי שנהגו בעבר?

המשרתת ספרה לאחותי שהיא חברה שלה וזו ספרה לי. היא עשתה זאת לפני שש שנים.

זו בעיה חמורה מאוד, עלי לדווח למועצה על כך.

יום למחרת מתייצב פייר בפני מועצת הכנסייה ברומא.

נכבדי, אני מביא לפניכם נושא חמור אשר הובא לידיעתי. לפני שש שנים המירה משרתת בשם אנה מוריס את הילד אדגארדו מורטארה בן שלמה היהודי לנצרות.

היא חשבה כי הוא עומד למות, אך הילד נותר בחיים וקצת הוא גדל בכית הוריו.

מה אתה סתם זוהי אכן בעיה סבוכה ביותר.

אם הילד הומר, אף שלא רצונו או רצון הוריו, הרי הוא נוצרי בעינינו.

על פי חקי דתנו אין ללא נוצרים רשות לגדל ילד נוצרי.

אם כך מה נעשה?

את חובתנו השמאיה. נאלץ לקחת את הילד בכוח מהוריו ולגדלו ברומא.

אמנם, הנוצרים לא אומרים זאת כך אך המבוי, יבין...

המשרתת יבוא בעתיד

- רבי שלום נח ברוזנסקי
הראשון מסבסטיאן
- רבי יצחק ניסים
הראשון לבני ברק
- רבי משה עדס
מחבר ספר 'איש נאמן'
- רבי בלפון משה חכמן
הראשון לבני ברק
- רבי חיים קופמן
מחבר ספר 'החיים והמוות'
- רבי יצחק ניסים
הראשון לבני ברק
- רבי בלפון משה חכמן
הראשון לבני ברק
- רבי חיים קופמן
מחבר ספר 'החיים והמוות'
- רבי יצחק ניסים
הראשון לבני ברק
- רבי בלפון משה חכמן
הראשון לבני ברק

שידורים חסידים

אילת חן בגלותה תסמכני, ובלילה בתוך חיקה מלוני:
 לבוס יינה אני המיר מוופן, ונתערב הקר יינה בייני:
 שתו יהודים לעומתי ושכרו, והעירו לשכל רעיוני:
 בהיכל בת מלכים הקבודה, ושולחנה מוופן להמוני:
 זמן הפריד לכל רעים ודורים, אבל הורי באהבת וקרני:
 וקשר חן וחסד על גברתי, במעגלי חן וחסד ומשכני:
 מפרשו בענין עבי שחקים, לרעיתי והיא הפיק רצוני:
 שעריה המשים הם קבועים, וכות לאה בבנינה תסעני:
 תעורר אהבת רחל לבנים, כסוד מלכות עשירית תעלני:
 א- להים חיש לעקוד ישועה, בעת רצון התחבבת את גריוני:
 שזוכי לב כרוב שלום הסוכב, בני איש הם, סלילת אב המוני:

תהו עלי שלחן וכוס הודי קרא, זמן שרדינו וכל הסגלים:
 מבוס ישועות אשמחה ואמרה, אוניא לכל סודי ואשיב שואלים:
 חנה ענת קרש בשירה חברה, חתן והכלה בחפה נקללים:
 שם טוב למשכילים ברעת ושרה, כי הם עלי יצרים כוראי מושלים:
 בנעים ומירות מנידו אתהוררה, ואני ורעתי ברנה צוחלים:
 בנינו ענת קרש בשירה חברה, חתן והכלה בחפה נקללים:
 זה יום שמחות לאסת וקרה, כי היא ודודה חן וחסד נולדים:

לעילוי נשמת ר' אליעזר טייטלבוים בן רחל מסעודה ז"ל נלב"ע ל' שבט - תשנ"ב

לעילוי נשמת ר' עמרם בן ששית בן תמו ז"ל נלב"ע ח' טבת ה'תש"פ תשנ"ב

לעילוי נשמת אברהם לוי בן משה ז"ל נלב"ע י"ז תמוז ה'תשפ"ג תשנ"ב

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

תנה נמוך בת יוסף	אתר בת מרים	משה טולדו בן מנטה	ישראל חוכימה בן זכריה ושרה	זאב פרנקל בן רחל	שמעון עני ז"ל בן רוזה הי"ו	אליהו בן שמואל וסיעיה	נחל כדורי בת מרים	שמחה בת זוהרה גלייבר	שרון הינדי בן ישראל ובסרה	תגית בת נורית	שושנה בת סניורה אשר בן ששונה	סולטנה (שושנה) בת מסעודה אמרעל	רוזה זויה בת חגילה שם טוב	תנה שרה בת ארובייה בן דתן תמו
------------------	-------------	-------------------	----------------------------	------------------	----------------------------	-----------------------	-------------------	----------------------	---------------------------	---------------	------------------------------	--------------------------------	---------------------------	-------------------------------

סיפורי צדיקים ואגדות חי"ל לפני השינה

מה חשוב לנו באמת?

שבוע
שבת

"אולי הוא פוחד על הסחורה של אשתו, יש בבית מלאי גדול של בדים שמיעדים למכירה, וכנראה רוצה הוא להציל אותם מן האש", אמר מישהו.

והנה הם רואים ממרחק את החזון איש נכנס אל הבית הבווער, ותוך כמה רגעים יצא בחיידך של נחת על שפתיו, ובגידו החזיק חבילה של גליונות. היו אלו דפים בהם כתובים היו חדושי תורתו שנכתבו בעמל וביגיעה במשך שנים ארוכות! והיו אמורים להגיע לדפוס, והם חלק מספרו - 'חזון איש'.

בעבור דפים אלו עשה מרן החזון איש מאמץ על אנושי, ובחסדי ה' הצליח להצילם.

וכך, פסע רבנו החזון איש בחזרה לבית המדרש כשכלו מאשר, כמו אדם שזכה בפניו והתעשר בן רגע! למרות שנשאר ללא בית, ללא רהיטים, בלי תפוציו ובלי הסחורה של החנות...

ואכן, בשרפה ההיא אבד החזון איש את כל רכושו - ויפה את אוצר הספרים שלו, שאותם כבר לא יכול היה להוציא מהבית הבווער, ובגני המשפחה ספרו שתקופה ארכה לאחר השרפה, כתב החזון איש את חדושי תורתו ללא שום ספרי עזר חוץ מהש"ס. את הכל הוא נסה להעלות מזכרונו, ולאחר זמן - כאשר השיג שוב ספרים - בדק, השווה ומצא שדבריו תואמים לדברי הקדמונים, אותם זכר כלשונם.

כך זכה העולם באוצר הנפלא של ספרי חזון איש.

כפי שנחשיב את דברי התורה אותם אנחנו לומדים, יהיה לנו יותר קל להבין ולזכור את הלמוד, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשיו כלנו: יד ימין על העינים ויחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שבוע טוב ילדי משפן שילה האהובים!
מי זוכר את הפסוק הראשון המתחיל את הפרשה אותה קראו היום בבקר?
נכון! 'אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם'.

גם בפרשת נצבים אומר לנו משה רבנו 'ראה נתתי לפניך היום, את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע'.

וממליץ לנו משה 'ובחרת בחיים, למען תחיה'.

אנחנו העם הנבחר, יש לנו את התורה והמצוות שממם אנחנו שואבים שמחה וחיים. היום נשמע ספור מאלף על אהבתו הגדולה של רבי אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל לתורה.

רבי אברהם ישעיהו הלא הוא מרן החזון איש זכותו תגן עלינו, שלא זכה לילדים משלו, אמר בעת שהדפיס את אחד מספריו: "כל ספר שאני זוכה להוציא - שמח אני כאלו זכיתי

להוביל בן לחפה!" ואמנם זכה להוציא ספרים רבים, שהיו יקרים לו כבנים...

בקר אחד, כאשר הסתיימה התפילה בבית הכנסת שבציירת מגוריו - והחזון איש היה עסוק בקפול טליתו, פתאם נכנס מישהו לבית הכנסת ואמר לו: "שרפה פרצה, והבית שלך עולה באש!"

החזון איש שמע זאת ומיד קפץ ממקומו, יצא מבית הכנסת והחל לרוץ במהירות לכיוון ביתו. האנשים שראו אותו השתוממו: "מדוע הוא רץ כך? הרי הבהילות הזו כל כך לא מתאימה לו... על מה הוא כל כך דואג?! על הפסאות?! על הבגדים שלו?!" התפלאו הבריות.

קריאה שמע

בין דבור בין במעשה. בין בגלגול זה בין בגלגול אחר לכל בר ישראל ולא יענש שום אדם בסבתי. יהי רצון מלפניך יי א-ליו וא-ליו אבותי שלא אחטא עוד. ומה שהטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים אכל לא על ידי יסורי וחוקים רעים: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, יי צורי וגאלי.

ברוך אתה יי א-ל יהינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-ליו וא-ליו אבותי, שתשיבני לשלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותגילני לדבר מצוה ואל תרגילני לדבר עברה. ואל תביאני לידי חטא ולא לידי נסיון ולא לידי בוז. וישלט בי צד הטוב ואל ישלט בי יצר הרע. ותצילני מיצר הרע ומחוקים רעים ואל יבהילוני חלומות רעים והרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות.

ברוך אתה יי ממאיר לעולם כלו בכבודו:

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום ובכל יום ויום: **מזמור לתודה** הריעו ליי כל הארץ: עבדו את יי בשמחה באו לפניו ברננה: דעו כי יי הוא א-ל הים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאמרעיתו: באו שערי תודתו חצרותי בתהלה תודו לו ברכו שמו: כי טוב יי לעולם חסדו ועד דר ודר אמנותו:

לשם ייחוד קרשא בריך הוא ושכנתיה, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליתדא שם אות יי ואות ה' בשם אות ו' ואות ה' ביחודא שלים בשם כל ישראל. הריני מקבל עלי א-להותו יתברך ואהבתו ויראתו, והריני ירא ממנו בגין דאיהו רב ושליט על כלא. וכלא קמיה כלא. והריני ממליכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מרמ"ח אברים ושם"ה גידים של גופי ונפשי, רוחי ונשמתו מלכות גמורה ושלימה, והריני עבד לשם יתברך. והוא ברחמינו וכוני לעבדו בלבב שלם ונפש חפה. אמן פן יהי רצון:

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

רבנו של עולם הריני מוחל וסולח לכל מי שהכניס והקניט אותי או שהטא פגמתי. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד

זהירות בבשרות המצול

לילה טוב ולדים חמודים!

האם אדם שעבר עברה בטעות צריך לחזור בתשובה? לדגמה, אדם שזה כוס מים ובתוכה היתה תולעת או שרץ. הוא לא עשה זאת בכונה, אך האם עליו לחזור בתשובה על מה שקרה לו? את התשובה נוכל להבין מהספור הבא:

כשהצדיק הקדוש רבי שלומק'ה מזועהיל וצ"ל עלה לארץ, הוא לא גלה את זהותו אלא התנהג בפשטות, והסתיר את העבודה כי בחוץ לארץ היה רבה של העיר זוועהיל, שם גם הסתופפו בצלו חסידים רבים.

בירושלים היה נוהג ללכת מדי יום אל ה'כתל המערבי' לשפך צקון שיח לפני בוראו.

באחד מימי חל המועד, כאשר רחבת הכתל היתה מלאה יהודים, הביא אחד מתושבי הרבע היהודי כד מים וחלק למתפללים.

כשמזג היהודי מן המים לרבי שלומק'ה, נפלה תחתית הכוס. הוא מלא את הכוס בשנית, ושוב נפלה הכוס. לאחר נפילות חוזרות ונשונות שאלו רבי שלומק'ה בעדינות: "שמא שכחת לסנן את המים?"

היהודי הנהן בבושה. באותן שנים היו המים בירושלים נאגרים בבורות, ובמשך הזמן היו רמשים שורצים בהם. חובה היה לסנן את המים לפני השתייה כדי להנצל מאסור, ואתו היהודי שכח לבצע את הפעולה.

מהר היהודי לסנן את מי הפד, ולחפרתו התברר שהללו היו מלאים שרצים.

תדהמה גדולה אחזה במתפללי הכתל. ואט אט נודע שיהודי זה, הנחבא אל הכלים, היה רב גדול בזועהיל, אשר בקש להסתיר את עצמו. עתה כבר לא יכול היה להסתתר עוד.

כאשר אדם מקפיד על ענין מסים, מן השמים מסייעים לו שלא להכשל אפלו בשוגג! אך אם חלילה אדם לא כל כך מקפיד, אז גם מן השמים לא יסייעו בעדו. ולכן, אם חלילה קרה שאדם עבר עברה בשוגג, עליו לחזור בתשובה על כך שהוא לא הקפיד מספיק על אותו הענין.

כפי שנשתדל ונתאמץ להזהר שכל מעשינו יהיו כרצון אבינו שבשמים כך נקבל סיוע להנצל מטעויות ותמיד נזכה לעשות נחת רוח לבורא! תבדך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

מה עושה נחת גדול

לילה טוב, ולדים חביבים!

יש אנשים שאחרי שהם עשו מעשה טוב או מצוה גדולה הם "דואגים" שגם אחרים ידעו מכן, כמוכן שזה עדיף על אחד שלא רוצה לעשות מצוות אך האם זוהי הדרך הראויה והטובה ביותר?

לפני שנים רבות היה יהודי צדיק נסתר, שהיה מסתיר את כל מעשיו בצורה יוצאת דופן והיה כל בלו לכבוד ה', וכשהיה בן 13 בגיל הבר מצוה עשה מעשה מיוחד במינו שעשה רעש גדול, נחת רוח גדולה בשמים, ומחמת שהיה מסתיר הכל בהסתור גמור, עשה הקדוש ברוך הוא שגם בשמים לא ידעו ממעשיו.

ולאחר שהיה רעש גדול ומיוחד כזה בשמים, רצה אליהו הנביא לדעת מה היה המעשה הזה, וירד משמים אל אותו יהודי צדיק והתגלה אליו, ואמר לו שהוא אליהו הנביא ובה משמים בשביל לדעת איזה מעשה הוא עשה בפר מצוה שלו, שעשה רעש כזה מיוחד בשמים, ובתמורה לכך שסיפור לו, ישבו יחד ללמד תורה,

אליהו הנביא בכבודו ובעצמו עם אותו יהודי צדיק נסתר.

אותו צדיק חשב כמה רגעים, כי ללמד עם אליהו הנביא זאת זכות שאין לתאר, אך התנצל בפני אליהו הנביא ואמר לו שבכל זאת הוא לא יכול לספר, אף על פי שמאוד היה רוצה ללמד אתו כמוכן.

מעשה זה עשה עוד יותר רעש גדול בשמים מהמעשה הקודם.

ומספר שלאחר זמן, כשנפטרו אותו יהודי צדיק, אמרו בשמים שמהיהודי הקדוש הזה יכולים לצאת עוד המון יהלומים ועדין לא הצליח לעשות הכל, ומה יעשו עם הנשמה הזאת, ובאמת החליטו להחזיר אותה לעולם, והנשמה שהחזירו לעולם היא נשמת הבעל שם טוב הקדוש...

מכאן נלמד שכשאנחנו עושים מעשה טוב, נשמח שהקב"ה יודע ומעשינו גלויים לפניו, זה מה שחשוב, ולגבי שאר בני האדם, אם יחלקו לנו כבוד על מעשינו הטובים הרי שהפסדנו מהשכר העצום שיכלנו להרויח אם כל מעשינו היו בענוה ובצניעות. לכן, לא נחפש את הכבוד מבני האדם אלא נתאמץ שכל מעשינו יהיו רק כדי לעשות נחת רוח לבורא! תבדך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בכ"ש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם שמעו תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתת

מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתת עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם: והרה אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען יראו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם בימי השמים על הארץ:

זכות הצדיקים

לילה טוב ילדים צדיקים!

גדולי ישראל לאורך הדורות ישבו במקומם וידעו מה נעשה ברחבי העולם. הקב"ה גלה להם את סודותיו ואת הנעשה בעולם. ובזכות תפלותיהם הקב"ה שמר על כל עם ישראל.

חדש איר תשכ"ז, ערב מלחמת ששת הימים. אגירת דריכות ופחד אפפה את הארץ. הצבא הכריז על פוגנות בערף ועל האפלה. מטוסי האויב כבר מוכנים, ויש לכבות את האורות ולהגיף את התריסים כדי שלא יפציצו את מקומות הישוב. הפחד שתק את הכל.

ה'בבא סאלי' זצ"ל שהיה באותו זמן ביבנה. הוא ישב ולמד בתדרו, כשלתע נשמעו נקישות בהולות על הדלת. בפתח עמד הממנה האזורי על הבטחון. הוא סיר בשכונה, והבחין שתריסי ביתו של הרב פתוחים, והאור בוקע ועולה מהם.

"סכנה גדולה", הזהיר בדרך ארץ, אך בדחיפות ובקהלה. "נקדת אור אחת עלולה לספן את הישוב כלו! אם יזהו מטוסי האויב את האור,

הם עלולים להפציץ את יבנה".
"איני לאויב מטוסים", היתה תגובתו השלוה של הצדיק, "כלם השמדו".
הממנה חיד. הוא חשב שה'בבא סאלי' מביע את משאלת לבו.
כשהסתימה המלחמה והפרטים התבררו, נודע שמטוסי האויב כבר השמדו על הקרקע בשעות הראשונות של המלחמה...

למי שבקר בביתו של ה'בבא סאלי' לאחר המלחמה והזכיר לפניו את הנסים הגלויים שנעשו, אמר הצדיק: "לפני המלחמה באו אלי בחרדה עצומה, אבל אני הייתי רגוע. אני הדלקתי נרות לכבוד רבי שמעון בר יוחאי ולכבוד ה'בעל שם טוב', ואמתי להם: 'בזכות הצדיקים ננחל נצחון גדול, בזכות הצדיקים נפיל ארבע מאות מטוסי אויב!...'"

הבה ונכיר טובה לצדיקים שבכל דור ודור שבזכותם הקב"ה שומר עלינו. נכבד אותם ונלמד מהם כיצד עלינו להתנהג ולהתעלות בעבודת ה', וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים ובניחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

אהבת תורה

לילה טוב ילדים נפלאים!

לילה טוב ילדים חביבים. היום נלמד על אהבת התורה המפלאה של ילד קטן.

רבי צבי אלימלך מדינוב, בעל ה"בני יששכר" היה מאז ימי ילדותו ועד שנות זקנה ושיכה אות ומופת להתמדה בתורה. ספרו כי במשך שנים רבות, כאשר נהג לעבר לפני התכה בימים הנוראים, היה אומר את כל פיוטי התפלה הארכים בעל פה.

פעם, הסביר את פשרה של תופעה זו. התברר כי בילדותו סבל מכאובים עזים בעיניו, עד אשר אמרו הרופאים שמאור עיניו מטל בסכנה - אם לא ימנע מקריאה לפרק זמן מסים. אולם בגלל אהבת התורה שבו, לא הפסיק ללמד.

הגיעו הדברים לידי כך שאביו, שראה כי בנו מתעלם מאזהרות הרופאים, הוציאו מביתו מספר פעמים, כדי למנע בעדו מלקרא בספרים. אך גם זה לא פעל, שכן הילד היה יושב בחוץ, לא פעם בחשכה, תר אחר קרן אור מזדמנת... קורא.

בסופו של דבר, לא נותרה לאב הדואג כל בררה והוא הכניסו למחסן עצים להסקה, בסברו כי שם בודאי לא יוכל הנער ללמד, ועיניו יוכלו לנוח.

אבל לא. הנער לא נח אף לא לרגע. הוא פסע לכאן ולכאן באפלת המחסן. חפש משהו להשביע את רעבונו לתורה. בסופו של דבר, גלה מתחת לערמת עצים ספר ישן ומאבק. היה זה... מחזור תפלה לימים הנוראים. מחסר בררה למד מן המחזור, שגן שוב ושוב, עד אשר ידע על ברין את כל התפלות והפיוטים בעל פה.

כיצד נכניס בלבנו אהבה לתורה?

רגע אחד לפני שאנחנו נגשים ללמוד התורה, נשתדל להתבונן ולהביץ שאנחנו כרגע עוסקים בחכמה נשגבה שקבלנו מאת ה' יתברך.

ננסה לשמח את עצמנו וללמד בהתלהבות אפלו אם בתחלה זה רק כלפי חוץ, ולאט לאט נתרגל להכניס את השמחה פנימה, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים ובניחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

קריאה שמע

יעליו חסידים כבוד, ורגנו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונו, וחרב פסיות בידם: הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל, כלם אחי חרב מקדמי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בליאות: (יהוור מפסוק "הנה מטתו" שלוש פעמים)

בכרבה יי וישמרד: יאר יי פניו אליך ויהנד: ישא יי פניו אליך וישם דך שלום:

ישב בסתר עליון, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-ל ה'י אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסך דך ותחת נפיו תחסה, צנה וסחרה אמתו: לא תירא מפחד לילה, מחוץ יעוף יומם: מדבר באפל יהיה, מקטב ישוד גהרים: יפל מצודה אף ורכבה מימינה, אליך לא יגש: רק בעיניך תביט, ושלמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על צנפיהם בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיה תכלת: והיה לכם ציצת וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (חור ואומר) יי א-להיכם אמת.

כשהצפייה הציפה את עיניהם, ומאחור אני שומע את אמם שואלת: 'מי בא?'

"פה אחד ענו הילדים: 'תלמיד חכם הגיע!'

"הם תפסו בידי והובילו אותי לכוון המטבח, השלחן שם היה רעוע, ועליו כבר היו מנחות שבע צלחות, שש מהן מלאות והשביעית ריקה.

"האמא נכנסה למטבח ושאלה: 'ילדים יקרים, של מי הצלחת הריקה?' 'של התלמיד חכם! ענו הילדים בקול גדול.

"אני רק בן שלוש עשרה - רצייתי לזעק - לא תלמיד חכם ועדין לא מתקרב לתאר הנכסף, אבל שתקתי.

"האם המשיכה לשאל אותם: 'ילדים חמודים, מה עלינו לעשות כעת? מיד, באחת, בשמחה שפרצה ללא גבול, נטלו הילדים את הצלחת שלהם וכל אחד העביר ממנה מעט אכל לצלחת הריקה.

לא תחושת ותור הרגשה שם, להפך, הרגשה של זכות, פרץ של שמחה היה בילדים הללו על שזוכים לתת לי מפת לחמם. לאחר מכן הם הובילו אותי כחתן אל הכסא הריק והתבקשתי להתחיל לאכול.

נאמן להחלטתי אכלתי רק פרוסת לחם אחת.

"ואז, אני שומע קול דקיק ומתוק: 'תלמיד חכם, מהמלפפון שלי לא אכלתי! וכל הילדים עונים אחריו: 'וגם משלי לא טעמתי!'

תשוקתם של הילדים שאכל מהמנה של כלם, לא הותירה לי ברירה ואכלתי את כל מה שהניחו לי בצלחת, רק אז היו הילדים מרצים, כשראו שה'תלמיד חכם' כבר אינו רעב.

כשפסמתי ופניתי ללכת הודיתי לאלמנה על הארוחה, ואזי היא פנתה שוב לילדיה: 'מה תבקשו מהתלמיד חכם? בלבי חשבתי: 'לו אני יכול, אתן להם כל מה שיבקשו.'

אבל הם בקשו דבר אחד:

'תלמיד חכם! תברך אותנו שנוצח לגדל בתורה!'

העשיר גמר את ספורו, ופרץ של דמעות פרץ מעיניו ואמר: "אותה אלמנה עם ותומיה הרבים, הם שחנכו אותי לאהבת תורה! הם שלמדו אותי ששירת התורה לעולם תגן, ובכוחה של מגינה זו לצלח כל קשי, ולהמשיך להתנגן בכל מצב, וכך חדרה לעצמותי הידיעה שאין דבר חשוב יותר מלמוד התורה הקדושה!"

כשמיקרים את לומדי התורה ומכבדים אותם, אנחנו גם מזכירים לעצמנו מה באמת חשוב בעולם ובכך אנו זוכים לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים ובחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב וחדש טוב ילדים יקרים וחרוצים! לפני שנים רבות היה יהודי עשיר שנהג לפזר מהונו מוון רב עבור לומדי התורה, אותם העריץ עד מאד.

פעם שאלוהו מהיכן שאב אהבת תורה זו?

ספר העשיר: אבי נפטר בעודי ילד צעיר, אינני זוכר אותו כלל. אמי גדלה אותי במסירות רבה, ותמיד שאפה לשלח אותי ללמד באחת מן הישיבות המפורסמות.

כשהגעתי לגיל שלוש עשרה אורה כוחות נפש ושלחה אותי ל'וילנא' ללמד שם תורה, ולהגשים את שאיפותיה שאהיה גדול בתורה.

וכך כיתום בודד נפרדתי מאמי כשגמרא בידי ומעט צידה לדרך, נסעתי ל'וילנא' ללמד תורה.

נכנסתי להיכל הישיבה, מצאתי לעצמי מקום פנוי והתחלתי ללמד.

כעבר כמה שעות, בטני החלה לשלח רמזים של רעב, שעות שלא בא אכל לפי ועבדה זו נתנה את אותותיה, התבישתי לשאל היכן יש אכל ונסיתי להמשיך ללמד, עד שכבר לא יכלתי ופניתי לבחור שישיב לידי ובררתי אצלו היכן יש אכל?

'אין כאן חדר אכל' - ענה לי הבחור בעדינות - 'אנחנו אוכלים 'מים' אצל תושבי העיר, בכל יום הבחור פונה לכתבת אחרת אליה הוא שבץ, ושם הוא אוכל את לחמו. גש אל הממנה והוא ישלח אותך לאחד מהתושבים!'

כך עשיתי, אולם הכתבת היחידה שנתנה לו פנויה, היתה אצל אשה אלמנה עניה ומרודה, שהתגוררה בביתה העלוב עם ששת ותומיה הקטנים.

צמרמרת עברה בגופי, 'הכיצד אוכל לאכל שם ולנגס מפת לחמם הדלה? הרהרתי לעצמי.

הממנה - כאלו קרא את מחשבותי - הוסיף ואמר לי: "היא אוהבת לארח בחורי ישיבה, אך כיון שהיא אכן עניה, אל תבקש תוספת, שלא תאכל על חשבון ילדיה."

"לא ידעתי את נפשי" - מספר העשיר - "הסתובבתי אנה ואנה, מסתפק אם אכן ללכת לאכל אצל האלמנה, שבתי לבית המדרש, מנסה בכוחותי הדלים לומר על האכל, אך לבסוף הרעב הכריע, לא היתה לי ברירה, הלכתי לבית האלמנה, מתוך החלטה ברורה שאכל שם רק פרוסת לחם אחת, המעט שישקוט את רעבונני.

"נקשתי על הדלת, וכשהיא נפתחה קדמו את פני ששה ילדים חמודים

על המיטה

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" בלוח מידוי יליה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, ויום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, גדלת ימינה, תתיר צדונה. (אב"ג ית"ז) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל דנת, עמך. שגבנו, שהרנו נזרא. (קרי"ע שט"ו) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור, דורשי יהודה, ככתב שמרם. (גמ"ד יכ"ש) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) ברבם טהרם, רחמי צדקתה תמיד גמלם. (בט"ר צת"ג) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובה נהי עדתה. (חכ"ב טנ"ש) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) חיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשתה. (גי"ט פו"ק) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שונעתנו קבל, ושמע צעקתנו, יודע תעלומות. (שק"צ י"ה)

(בלחה) ברובה שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.

אתה תקום תרחם ציון, מי עת לנהנה כי בא מועד:

בינך אפקדי רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות ובימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 2) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-להינו וא-להי אבותינו, תבא לפניך תפלתנו, ואל תתעלם מלפנינו מתחנונתנו. שאין אנחנו עמי פנים וקשה ערך לומר לפניך יי א-להינו וא-להי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי ולשון הרע. העוינו. והרשענו. ודנו. חמסנו. טפלונו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. כזבנו. כעסנו. ל'צנו. מרדנו. מרינו דבריה. נאפנו. סרדנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צדדנו. צערנו אב ואם. קשינו ערך. רשענו. שחנתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

גיליון מיוחד
לרגל עונת החתונות
והוצאת חוברת
הבדיחות
משמח חתן וכלה
חלק 3

לא נבמ"ק את השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות, ולקניית חוברות מלאים בבדיחות: 0534-135-183
לשליחת בדיחות הערות והארות ולקבלת העלון בפורמט דיגיטלי וצבעוני: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו | הפצה ירושלים: ה.ש.א. הי"ו.

ווארט על הפרשה פנינים יקרים לפרשת במדבר

פְּקַדְיָהֶם לְמִטָּה דָן שְׁנַיִם וְשָׁשִׁים אֶלֶף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת... (פ"א - פל"ט)

שבט דן הוא השבט שזכה להיות הגדול בכמות יותר מכל השבטים, חוץ משבט יהודה. ואם נסתכל אחורה, לבנים של השבטים עצמם, הרי לדן היה בסך הכל בן אחד שקראו לו חושים, והוא גם היה חרש. והנה מאותו אחד צומח שבט שלם. וכן ראינו בדומה אצל נח, שעד גיל חמש מאות שנה לא היו לו בכלל ילדים, והיה נראה כמקרה אבוד. אבל בדיוק הפוך קרה, שממנו נבנה העולם. וכן רואים אצל יוסף הצדיק שמכרוהו לעבד, והיה נראה שזהו זה, הוא ישאר עבד לעולם.

אבל רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, שבקריעת ים סוף הים לא רצה להיבקע גם מפני משה ואהרן, עד שראה את ארונו של יוסף, שנאמר עליו "וינס ויצא החוצה". גם הים נס, וזה שאומר דוד המלך ע"ה בתהלים "הים ראה וינס". 'מה הוא ראה?', שואל הזוהר הקדוש. הוא ראה את 'וינס' של יוסף הצדיק. מכל זה למדנו שאסור להתיאש, ודווקא ממקום שנראה שאין תקווה - דווקא משם התקווה והישועה תבוא, שנאמר "עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע".

מזל טוב!

מזל טוב להאי גברא רבה!

פה מפיק מרגליות

הגאון הרב יובל דהאן שליט"א לרגל נישואי הבן ר' יקותיאל יהודה מישיבת "קול תורה"

עם עב"ג ביתו של מקורבם של גדולי ישראל הרב אמיר קריספל שליט"א

בורא עולם בקנין השלם זה הבנין. ויהיה בביתם רק שמחה אושר ועושר כל הימים אמן.

בברכת סימן טוב ומזל טוב:

שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו וכמובן שחוברת הבדיחות 'משמח חתן וכלה חלק 3' שיצא לאור בימים אלו, לכבוד החתן והכלה.

מילתא דבדיחותא

כל הבדיחות הן: מתוך חוברת הבדיחות 'משמח חתן וכלה חלק 3' שיצא לאור ניתן לקנות את החוברת במחיר מצחיק של 5 ש"ח במוקד המרכזי רחוב דוד 9 ירושלים 0534-135-183

(1) יש מנהג להסתובב מסביב לציון - לשידוך. פעם ראו מישהו הולך ברוורס שאלו אותו מה קורה אמר צריך דחוף גט.....

(2) הצעת ייעול: שימכרו את הברכות בחופה כמו שמוכרים את העליות לתורה, ואף אחד לא ייעלב.....

(3) פעם בעל ואשה שהתחתנו וכל הזמן היה מריבות, למה???. כי הם לא ידעו לדבר היטב. וכל יום היה את הסיפור שלו. ופעם אחת הבעל דפק בדלת הבית שהייתה נעולה דפק ודפק, והאשה לא שמעה את הדפיקות בדלת.... אז הבעל התרגז ואמר אני דפוק, ואת לא מפותחת.....

מילתא דבדיחותא

4) פעם זוג התארס ולמחרת החתונה ביקש הבעל מאשתו שארון אחד בבית יהיה שלו פרטי, ואף פעם שלא תפתחי את זה. האשה הסכימה, אתה רוצה - בשמחה. והאשה התאפקה כל הזמן שלא לפתוח הארון עד.... אחר חתונת ילדיהם. יום אחד לא יכלה האשה להתגבר, ופתחה את הארון ומצאה שם בצד אחד כמליון ש"ח ובצד השני - שש ביצים, והיא חשבה לא ידעתי שהבעל שלי חוסך בשביל ימי הזקנה, אבל מה זה הביצים, עד שלבסוף לא יכלה להתגבר על הסקרנות, ושאלה את בעלה מה הסוד של הארון המוזר הזה. הבעל אמר לה: קבלתי עצמי לפני החתונה שכל פעם שאשתי מרגיזה אותי אני מכניס ביצה בארון. האשה עונה לו בהתרגשות רק שש פעמים מהחתונה? זה לא הרבה בכלל, והמשיכה לשאול אז מה זה הכסף. ענה הבעל: שכל פעם שכבר היה תבנית שלמה, החלפתי אותו בכסף....

5) הסוד לזוגיות טובה הוא לעשות הכל ביחד:

היא מחליטה - אתה מסכים.

היא רוצה - אתה נותן.

היא מדברת - אתה מקשיב.

היא טועה - אתה מתנצל.....

6) "דוקטור, בעלי מדבר בלילה מתוך שינה, מה לעשות?" רופא: "תני לו לדבר קצת ביום....."

7) בעל אומר לאשתו: קניתי לך, נתתי לך, סידרתי לך, עשיתי לך, וכעת, לכי לאמא שלך....

8) בדחן מספר: נכנסתי פעם לחתונה והנה אני רואה אחד עומד ודורש. בעל השמחה מגיע אלי והוא אובד עצות, הוא אומר לי: הדרשן הזה, דורש כבר שעה וחצי ואין מי שיעצור בעדו, כל הרמזים הגלויים והנסתרים לא הועילו, אולי אתה יכול לעשות משהו בנידון. אין בעיה עניתי לו. ממשיך לספר הבדחן, לקחתי נייר וכתבתי שלש מילים. מסרתי את זה לילד שימסור זאת לדרשן. והנה הדרשן קורא את הכתוב, ואומר: ובא לציון גואל בב"א. וגומר את דרשתו. בעל השמחה ניגש אלי ושואל אותי: ר' בדחן, איזה כישוף עשית פה? מה כתבת לו? שלש מילים כתבתי לו: המכנסיים שלך קרועות.....

9) אשה שאלה רב, עם מי עדיף להתחתן עם מרוקאי או עם תימני. אמר לה תלוי ממה את רוצה למות ממכות או מרעב.....

עדיין יש במלאי! ספר הבדיחות 'לא נפסיק את השמחה' 228 עמודים, 1,500 בדיחות.

רק ב- 50 ₪!

מהרו והזמינו: 0534-135-183

מוקד ירושלים: רחוב דוד (רחובות הבוכרים) 9 פינת רחוב יחזקאל.

מילתא דבדיהותא

10) ישנם כ- 30 בחורים חסידיים שלמדו בישיבות ליטאיות והתארסו מוקדם ובגלל זה זרקו אותם מהישיבה, הם התגבשו ביחד להקים ישיבה. נוסח המודעה: בע"ה בזמן הקיץ תפתח ישיבה לבחורים עם בעיות "כלות" פרטים יבואו.....

11) הגעתי לחתונה בארמונות חן עם רכב. שאלתי את אחד האנשים האם זה רחוב חד סיטרי? וענה לי לא... זה רחוב שלמה המלך!.....

הגעתי למסקנה: של"ג בעומר בלי ארהלה סמט זה לא ל"ג בעומר, ובלי ר' מיילך בידרמן זה לא ל"ג בעומר, וכמובן עם לא חוזרים צרודים מר' מיילך זה לא שווה כלום. והדבר הכי מצחיק זה שארהלה סמט נמצא בכל אירוע חרדי גדול, גם אם הם באותו שעה.....

גמ"ח דרכי חיים

להשאלת גמרות שוטנשטיין וטור שו"ע

הגמ"ח כולל: השאלת גמרות מהדורת שוטנשטיין בבלי וירושלמי, וטור שולחן ערוך.

רחוב אבינועם ילין 11 ירושלים (ליד בית המדרש קרלין, מול בית המדרש סטמאר)

אחים יקרים! אנחנו בגמ"ח דרכי חיים - הגמ"ח המרכזי

להשאלת גמרות שוטנשטיין בבלי וירושלמי וטור שולחן ערוך
בירושלים ובכל ערי הארץ.

לאחרונה, התרבו הלומדים, בלי עין הרע, ועשרות אברכים וכלל ציבור העמך מבקשים ללמוד, טור שולחן ערוך, או דף היומי, או ללמוד מסכתות אחרים ולסיימם.

לצערינו, לגמ"ח אין את כל התקצוב להביא גמרות ירושלמי, וטור שיספיק לכל האברכים, ולכלל האנ"ש כאן בעיר הקודש ירושלים.

על כן אנחנו מבקשים מכל מי שנדבה רוחו, לקיים את הפסוק בתהילים: "וצדקתו עומדת לעד" זה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים, לבוא לעזרת ה' בגיבורים, ולתרום ולהשתתף בסכום כל שהוא, למען יגדיל תורה ויאדיר.

אפשר לתרום ולהשתתף במוקד: רחוב אבינועם ילין 11 ירושלים.

עוד פרטים: 054-844-8683

עלות גמרא ירושלמי מהדורת שוטנשטיין = 135 ₪

עלות טור שולחן ערוך הוצאת שירת דבורה = 110 ₪

אפשרות גם לתרום:

גמרא ירושלמי מהדורת שוטנשטיין. וטור שולחן ערוך, הוצאת שירת דבורה, מכון ירושלים.

ובזכות התורה ולומדיה ינצל העולם.

מילתא דבדיחותא

הבדיחות הן מתוך חוברת הבדיחות 'משמח חתן וכלה חלק 3' במחיר מיוחד של 5 ₪!

12) אשה של תימני (גוי...) באה לרב... רוצה להתגרש לאחר 30 שנות נישואין. שאל אותה הרב למה עכשיו להתגרש האם יש בעיות שלום בית? אמרה לו: לא. בעיות פרנסה? אמרה לו: לא. אז למה את רוצה להתגרש? אמרה לו: בגלל שאנחנו כבר 30 שנה משלמים שכירות... אמר לה הרב: וכי זו סיבה להתגרש? אמרה לו: האשה לפני שבועיים גיליתי שהוא בעל הדירה....

13) מדוע בזמן שלבן חיפש את התרפים יעקב אבינו לא אמר לו שהתרפים הגדולים שברו את הקטנים כמו שאמר אברהם לתרח אביו?
מסקנה: את הבלופים שאתה מספר לאבא שלך השווער שלך לא יקנה.....

14) גבר עולה לבית הקברות להשתטח על קבר אביו. לפתע הוא מבחין כמה קברים ממנו באדם שמתייפח מבכי על קבר: "מאז שהלכת אין לי חיים, אין לי לילה ואין לי יום, החיים שלי שחורים משחור" שואל אותו הגבר על מי אתה בוכה, על אבא שלך? אחיך? עונה לו האדם: לא זה ולא זה. "זה הקבר של בעלה הראשון של אשתי....."

עונת החתונות כבר כאן!

זה הזמן להגיע לשבת חתן עם חוברת הבדיחות החדשה.

חדש! חדש! חדש! חדש! חדש!

יצא לאור חוברת הבדיחות 'משמח חתן וכלה' חלק 3

ניתן לקנות את החוברת בירושלים: (מרכז העיר)

רחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים. הכניסה בצד ימין, ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל.

מחיר החוברת 5 ₪ בלבד!

ובחוברת 110 בדיחות מצחיקות על 16 עמודים A5.

להזמנות: **0534-135-183** מתאים מאוד לשבת חתן!

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

"נצחו ארזלים את המסוקים"

מקורות ראשוניים:

מספרים שטייס המסוק היה סוכן מוסד ישראלי בשם: אלי קופטר

איפה ראיתי?

סתם ככה לסגור את הנקודה: לפי נתוני מרשם האוכלוסין וההגירה - אין בן אדם בישראל בשם אלי קופטר. אבי רון לעומת זאת יש שניים. מציע לאיראנים לבדוק כיוון חקירה חדש

אלהטור
מוצע איראן

הידעת?

הסיכוי להתרסק בטיסת מסוק הוא בין הנמוכים בעולם התחבורה - על כל 100,000 שעות טיסה ישנו מקרה מוות אחד (!) כך שהסיכוי הוא 0.00001

המסוק שהתרסק

ביידן: שולח תנחומים לעם האיראני על מות המלכה אליזבת ברפיקה.

נעלם מסוק נושא פרסים

מ7.10

"כי לא איראני האדם וחיי"

פעם ראשונה שאני מחכה להוטר לפרסום...

מסתבר... שהבורג הזה ספציפית כן היה חשוב...

תיעוד בלעדי של המסוק של ראיתי

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

מעלת השלום ונתתי שלום פָּאָרְץ (ויקרא כו, ו).

מעלת השלום גדולה עד מאוד, וכמו שאמרו חז"ל (עוקצים ג, יב): "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום". עוד אמרו חז"ל (במדבר רבה יא, ז): "גדול שלום שניתן לאוהבי תורה, שנאמר (תהלים קיט, קסה) 'שְׁלוֹם רָב לְאֹהְבֵי תוֹרָתְךָ'. גדול השלום שניתן ללומדי תורה, שנאמר (ישעיה נד, יג) 'וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ'". לומדי התורה ואוהביה זוכים לכלי המחזיק ברכה - השלום, ובו הם יכולים להניח את כל שכר התורה והמצוות. וזהו שאמרה תורה: "אם פָּחַקְתִּי תִלְכּוּ" (ויקרא כו, ג), זוהי התורה, "וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ" (שם), אלו המצוות, ויהיה מגיע לכם שכר עליהם - היכן תשימו אותן? צריך כלי קיבול להכיל את כל השכר הטוב! על כך אומרת התורה: "וְנָתַתִּי שְׁלוֹם פָּאָרְץ" (שם, ו) והוא יחזיק את הברכה.

לעיתים יש צורך לקנות את השלום! אוהו, כמה שווה לקנות אותו! לא עלינו, אבא נפטר והילדים מתחילים להתווכח על הירושה, ה' ירחם. כל אחד סובר שמגיע לו יותר. לא מוכן לוותר. חלק נכבד מהירושה עובר לעורכי הדין, הרבה יותר מהסכום שעליו נלחמו... ולא זו בלבד אלא שהאהבה והאהווה בין האחים נעלמת כלא היתה.

יהודי אחד סיפר לי שקרוב לחמישים שנה הוא לא מדבר עם אחיו! ילדי לא מכירים את ילדי אחיו! והכל בגלל שנדמה לו שאחיו לקח נתח גדול יותר ממנו מהירושה שהותיר אביהם. כמה כדאי היה לאחים הללו לקנות את השלום ולוותר מעט זה לזה. יותר ירושה, פחות ירושה - הכל עובר, ולא כדאי להקריב בעבור זה את כל חיי המשפחה ולחיות בכעס וברגז כל החיים!

שבת שלום ומבורך!

אני חושב שזו ההתרסקות היחידה בהיסטוריה שבה כולם מודאגים אם מישוה ישאר בחיים

ופתאום בום טרם. מה קרה? המסוק התפוצץ, המסוק נקרע. אל תבכו שליטי איראן, זה סופו של כל המן.

ארועי ל"ג בעומר יומא דהילולא דרבי שמעון תשפ"ד

לכנות סוכר ליל 300 י"ה

יומא ספריא איצניק

פרסים והעלות

מתפללי בית כנסת "משכן ישראל" קיימו אירוע מושאם הכולל פיצות כיבוד אשיר ופרסים

ה' יוסף ריתק את הילדים והצחיק גם את המבוגרים

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

יוסלה

ציירה: טובהלה

פרק 24

מה? הרב עוזב? איך נסתדר?

אני מכרח לעזוב. רבי שמואל. אך אל דאגה, אמנה לכם לרב
את היקר שבת למיד. לא תשארו לבד.

מדוע אינך עולה?
הרי אתה כמו בני, מכרח
אתה לבוא עמנו!

כלם עלו? אפטר להפלאו

ראע, היכו יוסלה?

© כל הזכויות שמורות